

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

MİMARLIK ANABİLİM DALI

AKÇAABAT GELENEKSEL KONUTLARI ÖRNEĞİNDE
YÖRESEL KİMLİK ARAYIŞI

Mimar Emine SAKA

Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünde
“Yüksek Mimar”

Ünvanı Verilmesi için Kabul Edilen Tezdir

57886

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 02.01.1996

Tezin Savunma Tarihi

02.01.1996
YÜKSEKÖĞRETİM
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Sevinç ERTÜRK

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Sonay ÇEVİK

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. M. Reşat SÜMERKAN

Enstitü Müdürü : Prof. Dr. Fazlı ARSLAN

Ocak 1996

TRABZON

ÖNSÖZ

Bu tez çalışması, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programında yapılmıştır.

Yüksek Lisans tez danışmanlığımı üstlenen sayın hocam Prof. Dr. Sevinç ERTÜRK'e teşekkür etmeyi bir borç bilirim. Rölelerin çıkarılmasında yardımlarından dolayı kardeşim Ferdagül SAKA, Yasemin KURT ve Ayla ÖMEROĞLU'na, tez yazımında yardımlarından ve desteklerinden dolayı nişanlım Şenol AKIN'a, tez çalışması sırasında manevi desteklerinden dolayı Arş. Gör. Mehtap ÖZBAYRAKTAR ve Arş. Gör. Sonay ŞENER'e, İngilizce özetin hazırlanmasında yardımlarından dolayı Yrd. Doç. Dr. Hamiyet ÖZEN'e ve maddi-manevi desteklerini benden esirgemeyen aileme teşekkür etmeyi zevkli bir görev bilirim.

Ayrıca bu çalışmayı destekleyen K.T.Ü. Araştırma Fonu'na, çalışmam sırasında bana her türlü kolaylığı sağlayan Akçaabat Belediyesi'ne, Kültür Bakanlığı Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'na ve Akçaabat halkına teşekkür ederim.

Trabzon, Ocak 1996

Emine SAKA

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ	II
İÇİNDEKİLER	III
ÖZET	V
SUMMARY	VI
ŞEKİL LİSTESİ	VII
TABLO LİSTESİ	VIII
1. GENEL BİLGİLER	1
1.1. Giriş	1
1.2. Kültür - Kültürel Çevre	2
1.2.1. Kültür	2
1.2.2. Kültür - Kültürel Çevre Etkileşimi	3
1.3. Biçim	4
1.3.1. Mimari Kültür - Biçim Etkileşimi	4
1.4. Kimlik - Kimliklendirme	6
1.4.1. Yerleşim Düzeyinde Kimlik	8
1.4.2. Yapı Düzeyinde Kimlik	9
1.5. Yöresel Kimlik Arayışı - Örnek Yerleşme Akçaabat-	11
1.5.1. Akçaabat Yöresi Tarihi	14
1.5.2. Akçaabat Yöresi Doğal Coğrafyası	15
1.5.3. Akçaabat Yöresi Topoğrafik Yapısı	15
1.5.4. Akçaabat Yöresi Bitki Örtüsü	16
1.5.5. Akçaabat Yöresi İklimi	16
1.5.6. Akçaabat Yöresi Ekonomik Durumu	16
2. YAPILAN ÇALIŞMALAR	17
2.1. Alan Çalışması	18
2.2. Yöre Halkı İle Yapılan Soruşturma Çalışması	128

2.2.1. Fotoğrafların Seçimi	128
2.2.2. Deneklerin Seçimi	128
2.2.3. Soruşturma Çalışması	129
3. BULGULAR	130
3.1. Alan Çalışması Bulguları	130
3.1.1. Yerleşim Düzeyinde	130
3.1.2. Plan Düzeyinde	132
3.1.3. Cephe Düzeyinde	144
3.2. Soruşturma Çalışması Bulguları	160
3.2.1. Yerleşim Düzeyinde	160
3.2.2. Cephe Düzeyinde	160
4. İRDELEME VE DEĞERLENDİRME	163
4.1. Her İki Çalışmanın Değerlendirilmesi	163
4.1.1. Yerleşim Düzeyinde	163
4.1.2. Plan Düzeyinde	165
4.1.3. Cephe Düzeyinde	165
5. SONUÇLAR	169
6. ÖNERİLER	172
7. KAYNAKLAR	176
8. EKLER	179
9. ÖZGEÇMİŞ	191

ÖZET

Bu çalışmada, önemle üzerinde durulan konu, yeni çevrelerin oluşturulmasında hemen her yerde geçerli standartların ötesinde içinde bulunduğu tarih ve kültürel kimlikli çevrenin "ayrıt edici" yapısından kaynaklanan özünün tesbit edilmesidir. Bu amaçla yörelere kimlik kazandıran nitelikler ortaya koyularak, işlevsel açıdan eskiyen konutlar yenilenirken ve yeni konutlar üretilirken kültürel köprü işlevinin sürdürülmesi için bir yol araştırılacaktır.

Birinci bölümde problem tanıtılmakta ve kültür-kültürel çevre, biçim, kimlik ve kimliklendirme incelenmekte ve birbirleriyle olan ilişkileri açıklanmaktadır. Daha sonra seçilen örnek yörenin (Akçaabat) tarihi, doğal coğrafyası, topoğrafik yapısı, bitki örtüsü, iklimi ve ekonomik durumu incelenmiştir.

İkinci bölümde yapılan çalışmalar yer almaktadır. Bu bölüm iki aşamadan oluşmaktadır.

- Birinci aşamada yörede alan çalışması yapılmış ve saptanmış geleneksel konutların röleveleri çıkarılmıştır. Bu çalışma sırasında fotoğraf ve röleve tekniği kullanılmıştır.

- İkinci aşamada ise yöreye kimlik kazandıran yapısal niteliklerin ayırddedici özelliklerinin saptanabilmesi amacıyla yörede yaşayan kişilere yönelik bir soruşturma çalışması yer almaktadır. Soruşturma çalışması ile bu yapısal kimliğin ayırddedici özelliklerinin belirlenmesi hedeflenmiştir.

Üçüncü bölümde, yapılan röleveler ve soruşturma listelerinin analizleri yapılmış, elde edilen verilerin tipolojik bir sınıflandırılması yoluna gidilmiştir. Bu yolla yörenin yapısal kimliğini saptamak amaçlanmıştır.

Dördüncü bölümde belirlenen nitelikler tablolar halinde sunulmuş ve değerlendirilmiştir.

Beşinci ve altıncı bölümlerde sonuçlar ve öneriler yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kültür, Kimlik, Akçaabat, Geleneksel Konut.

SUMMARY

Analysis of the Local Identity on Traditional Akçaabat Houses.

The purpose of this study is to analyze and emphasize how to utilize the historical and cultural identity from local and regional level to design the new built environment instead of contemporarier architectural practice today. Under this goal, study will be researched a new way to establish cultural bridges between traditional and new houses by restoration and rehabilitation of the traditional houses which have significant functional changes over the years.

In the first chapter, the problem has been described; cultur-cultural environment, form, identity analyzed and also relationship among them have been explained. Further, natural geography, topograpy, flora, climate and economical condition of the selected place have been examined in this study.

The second chapter has two steps wich present theoretical study of the case.

- In the first step, the field work has been done in the selected tradional houses by using the surveyy tecnique and photograph.

- In the second step, the research has been done to identity different social and architectural features by a questionnaire among the residents who have been living in the selected site. With this method, different features of the area have been determined based on the local variables cultural.

In the third chapter, finding of surveying the houses and questionnaire have been analyzed and the result at the end of obtained data of the study have been classified according to typology method. With this way, the local identity of the area has been defined by using this method.

In the fourth chapter, determined features have been presented and analyzed in the tables.

The result and proposals chapters have been presented in the fifth and sixth chapter.

Key Words: Culture, Identity, Akçaabat, Traditional House

ŞEKİL LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 1. Tylor'un kültür kavramının geometrik modeli	2
Şekil 2. Rapoport'un kültürel filtre şeması	2
Şekil 3. 1930'lu yıllarda Akçaabat'ın sahilden görünümü	12
Şekil 4. Günümüzde Akçaabat'ın sahilden görünümü	13
Şekil 5. Manzaraları kapanan geleneksel konutlar.....	13
Şekil 6. Geleneksel konutların Akçaabat haritası üzerindeki yerleri	20
Şekil 7. Birbirinin manzarasını kesmeyen geleneksel konutlar	131
Şekil 8. Akçaabat Geleneksel Konutları'nın sokakla bağlantısı	132
Şekil 9. Ocak	144
Şekil 10. Giriş üstüne kapalı çıkma yapan bir ev	145
Şekil 11. Sofası çatıda bir kat yükseltilen bir ev	146
Şekil 12. Giriş üstü saçak şeklinde üçgen alınlıklı kapatılmış bir ev	147
Şekil 13. Üçgen alınlıksız bir ev	147
Şekil 14. Giriş üstü tüm çıkmalı bir ev	148
Şekil 15. Ahşap direklerin zemine oturduğu taş ayaklar	149
Şekil 16. Giriş üstü çıkmanın altındaki süslemeler	149
Şekil 17. Giriş üstü çıkma ve üçgen alınlıklar	153
Şekil 18. Akçaabat Geleneksel Konutları'nda yaygın olarak kullanılan pencere şekilleri	157
Şekil 19. Bahçe kapıları	157
Şekil 20. Kapılar üzerindeki tokmaklar	158
Şekil 21. Penceresiz konut kapıları	158
Şekil 22. Pencereci konut kapıları	158
Şekil 23. Akçaabat yöresine ait fotoğrafların tanınma oranları	169
Şekil 24. Deneklerin Akçaabat yöresini ayırdetme nedenleri	170
Şekil 25. Akçaabat'ta oluşmuş çarpık kentleşme	172
Şekil 26. Eski ve yeni yerleşimi birbirinden ayıran yeşil bitki örtüsü	173
Şekil 27. Geleneksel konutların arasına girmiş yeni yapılaşma	174
Şekil 28. Bakımsızlıktan yıkılmaya yüz tutmuş geleneksel bir ev	175

TABLO LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 1. Akçaabat Geleneksel Konut örnek çizimleri	21
Tablo 2. Konutların plan tipine göre sınıflandırılması	133
Tablo 3. Konutların çıkma, üçgen alınlık ve kat sayılarına göre durumları	150
Tablo 4. Konut cephelerinde çıkma durumları	152
Tablo 5. Konutların alınlık biçimleri	154
Tablo 6. Konutların pencere biçimleri	155
Tablo 7. Soruşturma çalışmasında elde edilen veriler	162
Tablo 8. Akçaabat Geleneksel Konutları'nın sokakla ilişkisi	164
Tablo 9. Akçaabat Geleneksel Konutları'nın plan düzeyinde sınıflandırılması	166
Tablo 10. Akçaabat Geleneksel Konutları'nın cephe düzeyinde sınıflandırılması	167
Tablo 11. Cephe düzeyinde alan ve soruşturma çalışmasından elde edilen oranlar ..	168

1. GENEL BİLGİLER

1.1. Giriş

Toplumlar, yarattıkları nesne, yapı ve ortamlara kültürlerini yansıtırlar ve bundan etkilenirler. Bu bağlamda mimari oluşumlar, kültürel sürekliliği sağlayan, geleceğin kültürel toplumsal ortamını hazırlayan bir rol üstlenirler.

Kültürel çevre (tarih, gelenek-görenek, yaşam tarzı, din), fiziksel etmenler (topoğrafya, iklim, bitki örtüsü) ve malzeme mimari çevreyi etkileyen oluşumlardır. Bu etmenlerin etkili olduğu yerleşimler daha özgün olmakta ve buldukları yöreye kimlik kazandıran nitelikler ortaya koymaktadırlar.

Türkiye'de hızla artan nüfus birçok problemi beraberinde getirmiştir. Bunların en önemlilerinden biride konut sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır. Artan nüfusa cevap verebilmek için hızlı bir yapılaşma oluşmaktadır. Bu yapılaşmalarda çevresel ölçütler dikkate alınmamakta, her yörede aynı yapı türü uygulanmaktadır. Oysa her yörenin kendine özgü nitelikleri, yerleşim biçimi vardır. Örnek verirsek Akdeniz yöresinden bir yerleşimle Karadeniz yöresinin yerleşimi birbirinden çok farklıdır. Hatta bu yöreler kendi içerisinde bile farklılıklar göstermektedirler. Ancak bugün Türkiye'de uygulanan imar planları, ekonomik çıkarlar, yerel yönetimlerin tutumları, oluşturulan yerleşimlerde yöresel farklılıkları gözetmeyen duyarsız yerleşimleri ortaya koymaktadır. Akdeniz Bölgesi'nde, İç Anadolu Bölgesi'nde, Karadeniz Bölgesi'nde oluşturulan mimari çevreler aynı şekillenmekte, yaşam biçimi, kültür, fiziksel etmenler gözönüne alınmamaktadır. Böylece kimliksiz, geçmişin birikimlerinden soyutlanmış çarpık yerleşimler ortaya çıkmaktadır.

Bir yerin kimliği, oluşturulan yerleşimler tarafından tayin edildiğine göre, günümüzde oluşturulan duyarsız planlamalar yerleşimleri olumsuz şekillendirmekte, kimliğini yitirmekte ve birbirine benzemektedir. Bu da insanlar üzerinde olumsuz etkiler yapmaktadır. Bu olumsuz etkiler şöyle sıralanabilir; "hoşnutsuzluk, yabancılaşma, sosyal ilişkilerin azalması, bir yere ait olma duygusunun kaybolması" (1) gibi. Bunun için konut yenileme ve üretme işlevi yerine getirilirken yapıların kültürel değerleri iletme ve sürdürme görevini yerine getirmesi gerekmektedir.

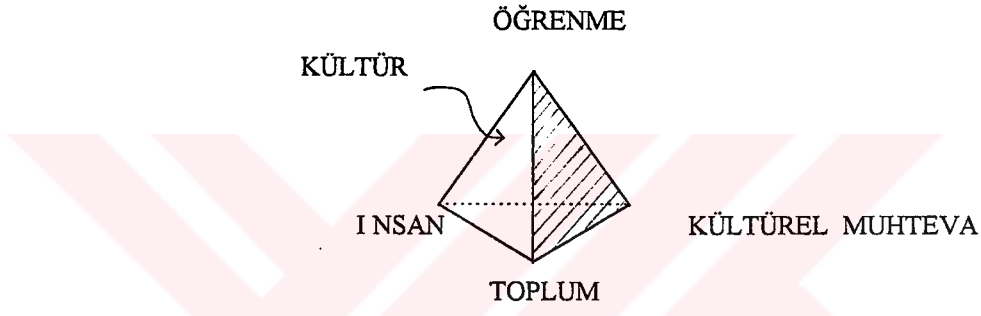
Bu işlevler yerine getirilirken, zengin bir kültürel mirasa sahip Anadolu'daki kimlikli, özgün yerleşimler bize ışık tutacak ve referans noktaları verecektir. Amacı yöresel bir kimlik arayışı olan bu çalışmada, Anadolu'nun zengin kültürel mirasına sahip ve olumsuz

şekillenmelerin gittikçe arttığı Akçaabat yöresinde, geleneksel konutların analizleri, hem alan hem de soruşturma çalışması ile elde edilerek yöreye kimlik kazandıran, ayırt edici nitelikler tesbit edilmeye çalışılmıştır.

1.2. Kültür-Kültürel Çevre

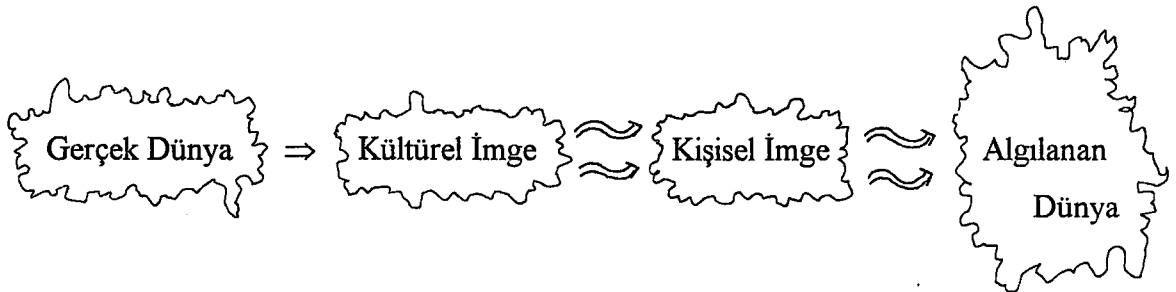
1.2.1. Kültür

Tylor kültürü, "uygar bir toplum üyesi olarak, insanoğlunun öğrendiği (kazandığı), bilgi, sanat, gelenek-görenek ve benzeri yetenek, beceri ve alışkanlıkları içine alan karmaşık bir bütün olarak tanımlamaktadır"(2).

Şekil 1. Tylor'un kültür kavramının geometrik modeli (3).

Tylor'un bu tanımına kültürün durağan değilde dinamik bir olgu olduğunu ekleyen Rapoport, kültürün tipik bir dünya görüşü olduğunu savunur ve bu dünya görüşünün evreni algılamadaki rolünü vurgular (4).

Şekil 2. Rapoport'un kültürel filtre şeması (4).

Redfield kültürü, "bir toplumun donatıldığı bütün fikirler, kavramlar ve geleneksel yerleşmiş faaliyetler olarak tanımlar"(5).

Linton kültürü, "öğrenilen davranışların şekillenmesi ve bileşenleri belli bir toplumun üyeleri tarafından paylaşılan ve aktarılan davranışların sonucu olarak tanımlar" (5).

Güvenç'e göre kültür, "toplumsal yapı ve kurumların kavramsal ve soyut bir modeli olduğundan, toplumda bütünleştirici bir rol oynar" (5).

Kültürün bazı özellikleri vardır. Bu özellikleri antropolog Murdact'tan esinlenerek Güvenç şu şekilde sıralamıştır: Kültür; öğrenilir, tarihi ve süreklidir, toplumsaldır, ideal ve idealleştirilmiş kurallar sistemidir, ihtiyaçları karşılayıcı ve doyum sağlayıcıdır, değişir, bütünleştiricidir ve bir soyutlamadır (2).

Parsons kültürün diğer bir özelliğini de şöyle ifade eder; "insan organizması, geniş öğrenme ve kültürel elemanları oluşturabilme kapasitesine rağmen bireyler bir kültür oluşturamazlar. Kültür sisteminin ana biçimleyicileri birçok nesli kapsayan periyotlarda değişir ve her zaman büyük kitlelerce paylaşılır ve hiçbir zaman bir veya birkaç kişiye özgü değildir" (5).

1.2.2. Kültür - Kültürel Çevre Etkileşimi

Kuban kültür-kültürel çevre etkileşimini şöyle açıklar, "insanoğlu Taş Çağı'ndan bu yana çevresini düzene sokmak için çalışmaktadır. Doğanın sağladığı sığınaklar yeterli olmayınca, kendisinin yapıcılığı başlıyor. Böylece insanoğlunun çevreyle karşılıklı etkileşimi ortaya çıkıyor ve kültür ya da uygarlık insanoğlunun yaşamına giriyor. İnsanların yapıcılığı başlayınca aile veya daha büyük grupların çeşitli faaliyetlerini barındıran yapılar, belli düzenler içinde bir araya geldikleri zaman, kişinin boyutunu aşan, meydan, sokak, mahalle gibi büyük yerleşme öğeleri ortaya çıkıyor. Bu öğeler sadece boyut ve biçimleriyle değil, yarattıkları boşluklarda insanlara sağladıkları olanaklarıyla kimlik kazanıyorlar" (6).

"Böylece içinde yaşanan yapının birey için bir ilk kabuk, onu çeviren daha geniş çevrenin toplum için bir ikinci kabuk olduğu söylenebilir" (6).

"Bu çevre, toplumun ekonomik, politik yaşantısının yapısını, teknolojik olanaklarını ve sosyal eğilimlerini de yansıtır " (6).

Kültür ve kültürel çevre ilişkisinin üçüncü boyutu zamandır (5). Kültürler zaman boyutu içinde değişirler (7).

Kuban'ın yukarıdaki ifadesi insanoğlunun zaman boyutu içinde gelişimini, değişimini açıklar. Buradaki toplumsal değişme ve zaman bağlamında değişen öncelikle fizyolojik gereksinimler değil, çevresel isteklerdir. Çevresel istekler toplumsal, kültürel ve ekonomik

değişkenlere bağlı olarak değişmektedir. Bu istek ve beklentiler daha uzun vadede gereksinmelere dönüşmektedir. Kişi psikolojik alanına etkenlerden biri olan, fiziksel çevresinden gelen gerilimleri gidermek için algıladığı gereksinme, istek ve amaçlara göre mekanını düzenlemekte, böylece gereksinme, değer ve istekleri doğrultusunda çevresini değiştirmektedir. Fakat değiştirilmiş çevreden kaynaklanan, onu fiziksel ve psikolojik olarak etkileyen öğelerle tekrar karşı karşıya gelerek yeni gereksinme, istek ve değerler oluşmaktadır. Bu süreç, yani karşılıklı etkileşim durmaksızın devam etmektedir (8).

1.3. Biçim

Biçim ya da en geniş anlatımı ile güzellik tarih içinde her türlü yapıya mimarlık niteliğini veren ilk bileşen olmuştur. Bu bileşenin bulunmasında üç aşamalı bir süreç görülür. Bunlar:

- 1- İşlevsel biçimin bulunması,
- 2- İşlevsel biçimin insanda en fazla doygunluk yaratacak düzeye eriştirilmesi,
- 3- İşlevsel biçime simgesel bir anlam taşıyacak özgünlüğün kazandırılmasıdır (9).

Herhangi bir biçimin incelenmesi, bir yerde bu biçimi oluşturan öğeler arasındaki karşılıklı etkileşimin belirlenmesini gerektirecektir (10).

Evrende sonsuz olan evrenin biçimi dışında özgür hiçbir biçim yoktur. Çünkü evren sonsuz çeşitliliği olan bir fenomenler topluluğu olduğu halde bunlar karşılıklı olarak birbirlerini şartlandırarak bir birlik oluştururlar (11).

Mimari çevre ile insan arasında "görsel iletişimin" olabilmesi için görme duyusunun (algılamanın) yanında "mimarının görülebilen yüzeylerinin de olması gerekmektedir". Bu görülebilen yüzeyleri insan duyu ve düşüncesinde tanımlayan "biçim" ise insan ve çevresi arasındaki ilişkilerde nesne durumundadır. İnsan biçim yoluyla algıladığı, kavradığı ve yorumladığı mimari ürün ile iletişim kurarken onun taşıdığı ifade, görsel nitelik yoluyla da beğeni-haz duygusuna ulaşmakta ya da ulaşmamaktadır (12).

1.3.1. Mimari Kültür - Biçim Etkileşimi

Bir yapıtın, içinin ve dışının tüm biçimlerden bağımsız olarak aldığı somut görünümü onun biçimidir. Her mimari yapıt biçimsel çizgilerini; coğrafik, topoğrafik, jeolojik ve

iklimin oluşturduğu, sosyal, ekonomik, politik, felsefe ve törenin oluşturduğu, gerekli bilim ve teknikten oluşan koşullardan alır (13).

Her toplumun kendine özgü bir kültürü vardır. İnsanlar, bilinçsiz bir şekilde farkında olmadan, kendi kültürleriyle ilişki kurarlar; o kültürün mensubu olurlar; toplumsal olmanın sonucu olarak uygun davranışlarda bulunurlar. Rapoport, form ve kültür arasındaki yakın ilişkiye değinerek; her toplumun kültürel değerleri bağlamında doğru olarak kabul edilmiş, değişime karşı koyan kararlı formları olduğunu savunmuştur. Toplum bunları benimsedikçe gelenek haline gelmekte; bu olgu kültür ve form arasındaki yakın ilişkiyi açıklamaktadır (14).

Bunun için de yapı, nesne ve ortamlar değerlendirilirken o toplumun bulunduğu kültür ortamı göz önünde bulundurulmalıdır. Tunalı'nın da belirttiği gibi, farklı kültürlerin bulunduğu bir yerde beğeni hiçbir doğru yargıda bulunamaz. Verilen yargıların çoğu yanlış ve hatalı olur. Yargıların geçerliliği, ancak ait olduğu kültür çevresi içinde geçerli olacaktır (15).

Bu açıdan bakıldığında uygarlığın direkt etkisinde kalan mimarlık aynı çağda bile ülkeden ülkeye, bölgeden bölgeye, şehirden şehire ve hatta mahalleden mahalleye büyük farklılaşmalar gösterebilmesini mümkün kılmıştır (16).

Kültürlerin farklı olması farklı mimari kültürlerin oluşmasına neden olmuştur. İnsanlar buldukları ortamlardan etkilendiklerinden; daha da öte, buldukları ortamların, çevrelerin insanların doğrudan mutluluklarını, mutsuzluklarını etkilediklerinden, mimari ürünlerde bulunduğu ortamın kültürünü yansıtmalıdır, yansıtmıyorsa insanlar bundan rahatsızlık duyacaklardır (7).

Mimari ortamlar kültürlerinden ayrılamazlar, ait oldukları zamanın kültürlerini bünyelerinde toplarlar ve o kültürün özelliklerini yansıtırlar. Kısacası her yapı zamanının ve kültürünün çocuğudur.

Çevrenin daha öncede belirtildiği gibi çeşitli bileşenleri vardır. Bunlar arasında toplumun çeşitli gereksinimlerini karşılamak için tasarlanmış ve üretilmiş yapı, yapı grupları ve yerleşmeler önemli bir yer tutar. Çevrenin bu bileşeninin, kişiyi daha mutlu kılacak düzeye çıkartılması, tasarımcı ve uygulamacıların mevcut birikimi iyi tanımlamaları, özümlemeleri ile mümkündür (17).

1.4. Kimlik - Kimliklendirme

İnsanlar algıladığı biçim ya da ortamlara belli süreçler geçirdikten sonra olumlu ya da olumsuz bir takım duygular hissedecektir. Mimarlığın da amacı insanlara mutlu olacakları ortamı hazırlamak olduğundan bu ortamı hazırlayacak kavramların ortaya koyulması gerekmektedir.

İnsanlar yaşadıkları ortamlarda kendilerini mutlu hissetmiyorsa sorun, yapılanmış çevre ve onun içindeki bir etkileşim içinde birlikte varolduğu yaşam kalitesi, bir başka deyişle fiziksel, sosyal çevre kalitesi ve onların birlikte oluşturduğu yaşam mekanı ve yaşam kalitesi sorunudur. Yani sorun, kimlik ve kimliklendirme sorunudur (1).

Kimlik ve kimliklendirme kavramlarına geçmeden önce insanların buldukları ortamların "çevre imajına" değinmekte yarar vardır.

Çevre imajını Yürekli şu şekilde açıklamaktadır;"bir çevrede yaşayan kişinin, kişisel ve bağlı olduğu toplumsal sınıfa ilişkin özelliklerinin etkileri altında, amaçları ile ilişkili olarak seçtiği, kalıcı çevre öğelerinin topolojik ilişkilere göre kurulan zihinsel resmidir. Stea bu konuda şöyle devam eder; zihinde geliştirilen imaj, belirli uzaklıklar, açılar ve benzeri ile tanımlanan değişmez bir ilişki modeli yerine, yakınlık, ayrılık, peşpeşe oluş, kapalılık ve süreklilik gibi topolojik ilişkilere dayanır ve gerçek düşünüldüğünde güçlü bir topolojik değişmezlik vardır"(5).

Lynch'e göre çevresel bir imaj üç bileşeniyle analiz edilebilir: kimliği, strüktürü ve anlamı. İşlerlik kazanan bir imajın, öncelikle o nesneyi (çevreyi) diğer şeylerden ayırabilmesi, onu ayrı bir olgu olarak tanıtabilecek özellikleri ortaya koyması gerekir. Bu o nesnenin (çevrenin) tek oluşunu belirleyecek özelliklerdir. İkinci olarak, imaj, nesnenin gözlemci ile ve diğer nesnelere ile mekansal veya örüntü ilişkisini belirlemelidir. Üçüncü olarak bu nesnenin gözlemci için hissi veya pratik bir anlamı olmalıdır (5).

Kimlik, bulunduğu çevreye bir imaj verir. Kentlerin okunabilirliği, anlaşılabilirliği, tanınabilirliği onun daha çok bina ya da çevrelerinin kimlikleriyle ilgilidir (18).

Kimliği Antoriodes tasarlama kavramları içinde (sentez, düzenleme, düzen/hiyerarşi, üstünlük, imaj etkisi, okunabilirlik, kimlik, çeşitlilik, ölçek, proporsiyon, ritim, birlik, anlam, amaç, manevi güç) ele alır. Eğer belirli bir çevre "tek" karaktere sahipse biz buna kimlik deriz. Başka hiçbir yerde bulunmayan ve bu çevre içinde bulunan "tek" formların kullanılmasından dolayı çevre tek olabilir, ya da başka hiçbir yerde yerine getirilmeyen ve bu çevre içinde yerine getirilen birbirini izleyen aktivitelerden ya da aktiviteden dolayı "tek"

olabilir. Bu "tek"likten dolayı, çevreler ve binalar kimlikleriyle kullanıcıları için bir övünç kaynağı olurlar (19).

Kent bilimci Kevin Lynch biçimlendirilmiş mekanda ortaya çıkan, öne çıkan, akılda kalan elemanların çevre imajında, kente özelliğini veren hareket noktalarını araştırır (18). Çevre imajının tanımı ve strüktürüne ilişkin analizleri kent ölçeğinde çevre imajının elemanları olarak belirlediği 5 öğeye bağlı olarak yapmıştır. Bu öğeler; yol, bölge, sınır, odak noktası ve referans noktalarıdır (5).

Kimlik ve kimliklendirme kavramları, farklı ağırlıklarda ele alınmaktadır.

Jansen, "kimliği ve kimliklendirmeyi bir gereksinim olarak, kendini evinde hissetme duygusu içinde yaşam kalitesi üzerinden açıklamakta ve kimlik oluşumunu pek çok faktör tarafından etkilenebilen-(engellenen ve ya desteklenen) bir süreç olarak tanımlamakta ve kimlik oluşumunun ve kimlik oluşumundaki etkilerin yapıların çevreye yansımalarını işlemektedir"(1).

Becker ve Keim, "algılama vasıtasıyla oluşan iletilen kimliklendirmeyi, algılama basamakları içinde ele almakta ve yere bağlılık, vatan duygusu, uyum ve seçim özgürlüğünün sosyal fenomenleri ile analiz etmekte ve "mekansal çevreyle kimliklendirmeyi bir yere veya bir yer parçasına ait olma duygusunu kapsıyor" şeklinde tanımlamaktadır"(1).

Köhler, "kimliklendirmeyi mekana bağlı gereksinimler içinde, etkileşimli olarak ele almaktadır"(1).

İnsanların bir yere ait olma, bağlılık, kendini o yörede güvende ve rahat hissetmelerinde birçok etmen vardır. Tessarin, bu etmenleri sosyo-uzamsal dokularda incelemiştir (20).

Kişinin bir toplumla yaşadığı ve geçirdiği süre, deneyimler, semboller, çok derin geleneksel değerler, geçmiş ve gelecek jenerasyonla olan kan bağı, arkadaşlarının orada yaşıyor olması, o yere karşı duygusal olarak bağlanma nedenidir. Yörenin doğal güzelliği, iklimi ve mimarisinin yaşanan mekana fiziksel özellikleri nedeniyle ait olma duygusu kattığı belirtilmektedir (20).

Bir yerleşmede kimliğin ve o yöreye ait güçlü bağların oluşumunda belirtildiği gibi yapılanmış çevre önem kazanmaktadır. Yapılanmış çevre hem tek yapı ölçeğinde hem de yapı gruplarının biraraya gelmesiyle oluşur. Karaman, Genius Loci'nin belirlenmesini, kentin biçimsel oluşumu, yerin strüktürü, Topoloji, Morfoloji, Tipoloji ana bileşenleri üzerinden ele almakta ve Topoloji'yi, arazi yapısı, mekan, yerleşme biçimleri, Tipoloji'yi, tip, etkinlik

örnekleri, dolaşım-ulaşım, Morfoloji'yi, bina formları, malzeme-renk ve ışık, çevresel örüntüler konuları kapsamında incelemektedir (1). Birçok değişkenin etkili olduğu kimlik konusu, bu çalışmada yerleşim ve yapı (plan, cephe) düzeyinde incelenecektir.

1.4.1. Yerleşim Düzeyinde Kimlik

Schulz, bir yerleşimde kimliğin oluşumunda yer seçiminin önemli olduğunu ve seçilen yerin fiziksel etmenlerini yerleşimin şekillendirilmesinde önemli olduğunu ifade etmektedir.

Schulz kimlik konusunda, doğal ve insan yapımı öğelerin birleştirildiği yerlerin mimarlığın oluşumunda önemli bir yer oluşturduğunu ve bu iki öğe arasındaki ilişkinin insanların yer seçimiyle ilgili olduğunu ifade etmiştir (21).

Yer seçimi nasıl olacaktır, insanlar yerleşirken onları çeken doğanın biçimlendirdiği formlar neler olacaktır? Bu sorular hem mekan terimi hem de karakter terimi ile cevaplandırılabilir. Mekanı, insanların ihtiyaç duydukları, etrafı çevrili ve doğaya uyum sağlayan yerleşimler tanımlar. Karakter ise, birçok anlamlı öğeyle oluşan doğal bir yerdir, örneğin; taşlar, ağaçlar, su vb. bir çağrıyı ifade eder, ve yerleşimleri fiziksel çevre içinde şöyle tasvir eder: İnsanlar genellikle vadiler üzerindeki düzlüklere, dağların eteklerine, göl, deniz ve nehir kenarına yerleşirler. Vadiler genişledikçe yerleşimlerde genişler, göl ve nehir kenarları yerleşime izin verdiği kadar genişler veya uzar, dağlarda eğimin izin verdiği ölçülerde yerleşimler oluşur. İnsanın yerleşimi işte bu şartlar altında "yer" in özelliğine bağlı olarak saptanır ve yerleşimin tipik karakteristik özelliklerini verirler. Örneğin, "Yüksek etekler üzerindeki etrafı taşla çevrili sıklaşan küme evler", ya da küçük körfezler etrafında parlak bir şekilde renklendirilmiş verandalı sürekli sıra evler, "ya da vadiler içinde yarı ahşap çatı pencereleri olan sıralanmış grup evler" (21).

Bütün bu açıklamalardan sonra Schulz'un yerleşim için yer seçiminin, fiziksel etmenlere bağlı olduğu ve bir yerin kimliğinin yerleşim tarafından tayin edildiği söylenebilir.

Bu fiziksel ölçütleri ağırlıklı işleyen Schulz "Yerin kimliği-Genius Loci" başlığında "Karıştırılmamazlık-Kendine özgünlük-Yerellik" nitelikleri içinde kimliği incelemektedir (1).

Türkiye'de geleneksel konut mimarisinde fiziksel etmenlerin yerleşimi nasıl etkilediği açıkça görülmektedir. Örneğin, Doğu Karadeniz genç ve yüksek dağları, dik yamaçlı vadileri, çok yağışlı yumuşak iklimi ve zengin bitki örtüsüyle Türkiye'nin diğer bölgelerine göre doğal yapı bakımından oldukça farklıdır. Bu farklılık yörede yerleşme biçimine ve

mimarlığa da yansımış, çevre ile bütünleşmiş, kendine özgü yapı karakterini ortaya çıkarmıştır (22). Yerleşime uygun arazinin dar ve dik oluşu yerleşimlerin dağınık olmasına ve bölgenin yağışlı olması yapı biçimlerine etki etmiştir. Buna karşın İç Anadolu'da arazinin geniş ve düz oluşu yerleşimlerin birarada olmasına neden olmuştur. İklimin sıcak olması da yapıların biçimlenişinde dış avluların, terasların vb. öğelerin oluşmasına neden olmuştur. Bodrum Evleri'nde görüldüğü gibi yapıların rengi, pencere şekilleri, teraslar iklim sonucu oluşmuş ve yöreye has bir kimlik oluşturmuştur.

Fiziksel ölçütlerin yanında kültürel özelliklerde yerleşimlerde etkilidir. Yaşam biçimi yapıların, sokakların vb. oluşumunda etkilidir.

Türkiye'de geleneksel konut mimarisi yaşam tarzı ve kültüründen dolayı evler aile hayatını dışa karşı gizler. Sokak evin içini göremez ama evler sokağı elden geldiğince derinlemesine görürler. Geleneksel yerleşmelerde topoğrafya en iyi biçimde kullanılmıştır. İnsana saygı duyan bu yerleşimlerde kimse kimsenin havasını, güneşini, yelini kesmez. Kimse kimsenin içine bakmaz. Kimse kimseyi kirli suları, tozu toprağı ile üzmez (23).

1.4.2. Yapı Düzeyinde Kimlik

Geleneksel yapılar oluşturulurken bölgeye egemen ısı, rüzgar, yağış, topoğrafik yapı, malzeme, yaşam tarzı ve toplumsal koşullar etkilidir.

Bu etkiler plan ve cephe düzeyinde hemen kendilerini gösterirler. Örneğin sıcak iklimin hakim olduğu yöredeki bir konut ile soğuk iklimin hakim olduğu yöredeki diğer bir konut birbirlerinden hem plan (avlular, teraslar gibi) hem de cephe (pencereler, kapılar çatılar) düzeyinde farklılık gösterir ve o yöreye has ayırt edici bir özellik kazandırır. Yine toplumsal yaşamdan, kültürden dolayı Türk evinde görüldüğü gibi, pencereler ve kapılar, odaların iç-dış çevre ilişkilerine önemli özellikler getirmişlerdir. Özellikle pencereler iç düzenin kuruluşunu güçlü bir biçimde etkilemiştir. Toplumsal inanışlar ve gelenekler, evin kendi içine doğru çekilmesini gerektirmiştir (24).

Şener, böyle oluşturulan bir çevrenin ayırt edici yapısından kaynaklanan "kavramsal" ve "imaja ilişkin" niteliklerinin olduğunu ve bu niteliklerin yeni yapılacak bir yerleşmede sağlıklı olarak saptanabilmesi için tarihi süreç içinde daha önce o çevrede oluşmuş bu değerlerin "kalıcı" ve "geçici moda" olanlarını ortaya koyan analizler yapmak gerektiğini ifade eder (25).

Tarihi geçmişi olan bir yerleşmede, örneğin insanların iklimsel konforu için geliştirilmiş çözümler yüzyıllardır benzer biçimlerde oluşturulmuşsa, bu çözümlerin niteliği kavramsal ve kalıcıdır (25).

İmaja ilişkin nitelikler, bina ölçeğinden yerleşme ölçeğine kadar yayılan, özellikle dıştan algılanan biçimsel, anlamsal ve estetik unsurların ağırlıklı olduğu değerlerdir. Dış mekanların (örneğin, sokak, meydan, avlu vb.) biçimlenişi, bina cephelerinde ve kitlelerindeki özellikler, kullanılan malzeme, renk, doku özellikleri, yapısal ayrıntı çözümleri, iç mekanların ve donatıların biçimlenişine ilişkin vb. unsurlar bu kapsamdadır (25).

Her yerleşmede görüleceği gibi, yapıların cepheleri, gerçekte her biri ayrı bir binaya ait olmakla beraber bir araya geldikleri zaman, bir sokağın, bir kavşağın, bir meydanın cephesini oluştururlar (26).

Bunların bir araya gelmesi ile "kent görünümü" diyebileceğimiz, kenti oluşturan yapıların cephelerindeki mimari ifadeler, o kente ait bellekte belirgin bir iz bırakan mimari bir karakter meydana gelmektedir (26).

Bu nedenle her yapı kendi cephesi ile, kente ait bu ortak karakterin oluşmasında sorumluluk taşır (26).

Ev ölçeğinde çevre biçimlenişinin çevre karakterine etki eden özellikleri Yürekli tarafından aşağıdaki gibi sıralanmıştır (5).

1. Evlerin bütününe ilişkin özellikler
 - Kat sayısı
 - Görünüyorsa konstrüksiyon özellikleri, bitirmeler
2. Evlerin cephe öğeleri ve biçimsel özellikleri
 - Pencereler
 - Kapılar
 - Çıkmalar
 - Açık hayatlar
 - Kapalı sofalar
 - Balkonlar
 - Çatı biçimlenişi ve yapı ile bütünleşmesi
3. Cephelerin kompozisyonu
4. Cephelerin görsel yoğunluğu
5. Cephelerin oransal ilişkileri

Biçimsel olarak bir yapının oranları, düşey ve yatay çizgileri, malzemesi, rengi, üzerindeki dekoratif elemanlar cephe düzeninde etkilidir ve insanlar üzerinde etkiler bırakırlar (27).

Krier, Avrupa'daki geleneksel konut mimarisi üzerine yaptığı çalışmalarda mimari elemanları tipolojik bir sınıflandırmada üç ana grupta toplamıştır.

- İç mekan tipolojisi
- Cephe tipolojisi
- Zemin kat planı ve bina form ilişkisi (28).

Eldem, Türk Evi Plan Tipleri ile ilgili yaptığı tipolojik çalışmada bunları dört gruba ayırmaktadır (28).

- Dış sofalı plan tipi
- İç sofalı plan tipi
- Eyvanlı plan tipi
- Orta sofalı plan tipi

Yapıların tipolojik özelliklerinin, sınıflandırmalarının belirlenmesi, yapı düzeyinde kimlik arayışında önemli bir noktadır.

Özellikle yerleşmelerde, yöresel imaja ilişkin değerlerin, özelliklerin kalıcılığı ve sürekliliği konusunda bugün Türkiye'de farklı yorumların olduğu bilinmektedir. Yöresel imajların sürekliliği, kalıcılığı bazen "kurallı" olabilmektedir (25). Örneğin; Akçaabat'ta Kültür Bakanlığı Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun karar aşamasında olan Ortamahalle'yi koruma amaçlı imar planına göre, sit alanı olan bölgelerde, geçmişten gelen çevre imajına ilişkin değerlerin kullanımını yeni binalarda zorunlu kılmaktadır. Pencerelerin oranları, cephedeki boşluk-doluluk oranı, çatı şekli, yapıların renkleri gibi birtakım cephe elemanlarına kısıtlamalar getirmektedir.

1.5. Yöresel Kimlik Arayışı -Örnek Yerleşme Akçaabat-

Günümüzde, denetimsizlik, yetersiz yasalar, ihmal, parasal sorun, çarpık kentleşme, nüfus patlaması ile kentlere akın, sanayinin kent etrafına yerleşmesi, kentlerin mimari görünümünü, kent karakterini, dokusunu, kentlerin kimliğini maalesef alt üst etmiştir. Halbuki, kentlerin mimarisi, o kentin en önemli kültürünün karakterini, şahsiyetini oluşturan ve toplum düzeyini, insan yaşamını, zevkini, sanatını, kültürüne bakışını simgeler (29).

Bütün bu olumsuz gelişmeler Doğu Karadeniz kasabaları içinde geçmişte belirgin bir kimliği olan Akçaabat'ı da etkilemiş ve kimliğini kaybetme tehlikesi ile yüz yüze bırakmıştır (Şekil 3).

Şekil 3. 1930'lu yıllarda Akçaabat'ın sahilden görünümü (30).

Akçaabat'ın yüksek tepelerine yerleşmiş geleneksel konutlar eskiden sahip olduğu kent silüetini yüksek beton binalardan dolayı kaybetmekte ve bu geleneksel yerleşmeler sahilden görünmemektedir (Şekil 4). Yüksek beton yapılar yanlarındaki geleneksel konutları ezmekte ve manzaralarını kapatmaktadır (Şekil 5).

Şekil 4. Günümüzde Akcaabat'ın sahilden görünümü.

Şekil 5. Manzarası kapanan geleneksel konutlar.

Kimliğini kaybetme tehlikesi ile yüz yüze olan bu kasabada alınacak tedbirlere ışık tutması amacıyla yöreye kimlik kazandıran kalıcı niteliklerin ortaya koyulması gerekmektedir.

1.5.1. Akçaabat Yöresi Tarihi

Akçaabat ilçesinin tarihinin hangi devirlerde kurulduğu, ilk sakinlerinin milli kimlikleri ile ilgili kesin bilgi edinmek oldukça zordur.

İlçenin yakın tarihini aydınlatacak belgeler, aile hatıraları, antikalar ve benzerleri Rus işgalinde hemen hemen tamamen harap olmuştur (31).

İlçenin tarihi şüphesiz ki Trabzon tarihi ile ilgilidir. Akçaabat Trabzon'un tek doğal limanı olduğundan Trabzon'un dışla ilişkileri hep buradan yapılırdı. Bu yüzden Akçaabat tarihini Trabzon tarihinden ayrı düşünmek imkansızdır. Bunun için Trabzon'un tarihini biraz incelemek gerekmektedir (31).

Trabzon kenti M.Ö. en az 2000 yıl önce kurulmuştur. Trabzon ve yöresinin en uzak geçmişinde Eti (Hitit) uygarlığının ve kültürünün izlerine rastlanır. Bölge M.Ö.11-8. yüzyıllar arasında Asurluların egemenlik alanı içinde kalmıştır. Kıyı kentlerinde Asur Mimarlığı'nın izleri görülmektedir. M.Ö. 8. yüzyılda ticaret amacıyla Karadeniz'e açılan Miletliler M.Ö. 756 yılında Trabzon'da bir koloni kurdular. M.Ö. 7. yüzyılda Kimmerler ve savaşçı Kimmerli kadınlar (Amazonlar) bölgeden gelip geçmişlerdir. Ancak İskit akınlarıyla uzun süre tutunamadılar. Kimmerlilerden sonra gelen İskitliler (M.Ö: 653-625) devletlerinin dağılmasından sonra da bölgede kalarak yerleşmişlerdir. M.Ö. 620 yıllarında İskit egemenliğini yıkan Metler bölgede egemen oldular. Metlerin egemenliği yaklaşık yarım yüzyıl sürdü. M.Ö. 520 yıllarında Trabzon yöresi İran'a bağlı satraplıklardan biri olan Bont Satraplığına bağlanmıştır. Met Savaşlarından dönen ve "Onbinlerin Dönüşü" adıyla anılan kiralık ordu M.Ö. 400 yılında Trabzon kıyılarına ulaşmıştır. İskender'in doğu seferinde (M.Ö. 334-323) İranlıların yenilmesi üzerine İskender İmparatorluğunun sınırları buralara kadar ulaşmıştır. Trabzon ve yöresi M.Ö. 298-63 yılları arasında yöreye egemen olan Pontus (Pontos) devletinin sınırları içinde kalmıştır (31).

Bundan sonra Akçaabat tarihinde başlıca üç dönemden söz edilir.

1. Kommenler: Prens Aleksî Kommen 1204 tarihinde Trabzon Devletini kurarak Kommenler dönemini açar.

2. Türk Dönemi: Fatih Sultan Mehmet'in 1461 yılında Trabzon'u fethetmesi ile Kommenler Dönemi kapanır ve Türk Dönemi başlar.

3. İşgal ve Hicret Yılları: I. Dünya Savaşı sırasında Ruslar Trabzon'a ve Akçaabat'a

saldırırlar. Ordu ve halk birlikleri işgali önleyemeyince halk evlerini terk eder ve batıya göç ederler. 1917'de Bolşevik Devrimi gerçekleştirilince Rus kuvvetleri geri çekilir ve Akçaabat 17 Şubat 1919'da kurtulur (31).

Akçaabat'ın ilk adı "Platana"dır. Putperestler zamanında platna denilen kavak ağacına tapıldığından bu adın verildiği sanılmaktadır. Platana'ya Osmanlılar devrinde, halkının zengin oluşundan "zengin olmuş, abad olmuş" anlamına gelen Akçaabat adı verilmiştir (32).

İlçenin 1894 (başka bir kaynağa göre 1884) yılında belediye teşkilatı kurulup, faaliyete geçmiştir (33).

1640 yılında Karadeniz gezisine çıkan ünlü Türk gezgini Evliya Çelebi yazdığı seyahatnamesinde o zaman ki Akçaabat'tan şöyle söz ediyor. "... oradan Akçaabat Kalesine geldik. Oradan da Polathane'ye vardık. Trabzon hükmünde nahiye ve subaşılıktır. Etrafında 100 kadar mamur köyler olduğundan bu vadide haftada bir gün pazar kurulur. Bu mamur şehir, Trabzon'da Hatuniye adı ile tanınan I. Selim Han'ın annesinin hayratının vekafidir. Burada büyük bir liman var ki Karadeniz gemicileri arasında Polathane limanı demekle meşhurdur. Sekiz rüzgardan emin, demir tutar, güzel bir limandır" (33).

1.5.2. Akçaabat Yöresi Doğal Coğrafyası

Harita üzerinde büyük bir üçgeni andıran Akçaabat doğusu Merkez (Trabzon), batısı Çarşıbaşı ve Düzköy ilçesi, güneyi Maçka ilçesi ile çevrilidir. Rakımı 10 m. dir (33).

Doğrusal bir gelişme gösteren Akçaabat kıyıya paralel sahil yoluna bağlı olarak yeni yerleşim alanları kent merkezine yakın düzlük alanlarda konumlanmıştır. Tarihi doku bölgeliklerinin rastlandığı eski konut mahalleleri ise kent merkezinin güneyindeki tepeler üzerinde yer almaktadır (32).

Kentin yerleşim dokusunu etkileyen en önemli olgulardan biride jeolojik ve topoğrafik konumu nedeniyle yerleşim birimlerini oluşturan mahallelerin derelerle bölünmesidir (34).

1.5.3. Akçaabat Yöresi Topoğrafik Yapısı

Akçaabat kentinin topoğrafik yapısı, Doğu Karadeniz Bölgesi kıyı kesiminin tipik özelliklerini yansıtmaktadır. Topoğrafya kuzeyden güneye gidildikçe yükselmektedir. Yerleşmeye elverişli düzlük alanlar oldukça dar ve sahile paralel alanlarda yer almaktadır. Düzlük alanları, denize dik inen dereler ve sahile yaklaştıkça uç kısımları dikleşen tepeler

kesmektedir. Yerleşim sahile paralel çok az bir bölümde eğimler % 0-5, güneye doğru % 5-15 daha da yükseldikçe, tarihi doku bölgeliklerinin yerleştiği tepelerde ise % 30'u aşmaktadır (34).

1.5.4. Akçaabat Yöresi Bitki Örtüsü

İklimin ılıman denizsel karakterde olması, kıydan başlayarak yükselen dağların özellikle Karayele karşı bulunması yörede gür bitki örtüsünün oluşmasına yol açmıştır. Ormanlık alanların 0-1200 m. arası daha çok kışın yapraklarını döken geniş yapraklı ağaçlardır (meşe, kestane, şimşir vb.). 1200-2100 m. arası iğne yapraklı ağaçlarla örtülüdür (35).

1.5.5. Akçaabat Yöresi İklimi

Karadeniz ikliminin hakim sürdüğü bir yerleşmedir. Oldukça yağışlı ve nemli bir iklime sahiptir.

Yaz mevsiminde sıcaklık orta derecede geçerse de bunaltıcı sıcaklık yapar. Çok defa gök kapalıdır. Bu zamanlarda gece ile gündüz aynıdır ve bunaltıcıdır. Bu durum havanın nemli oluşu ile ilgilidir. Havanın nemi yaz aylarında yüksek dereceyi bulur (bağıl nem %75'lere ulaşır).

Sonbahar ayı yörenin en güzel mevsimi olarak geçer. Bu mevsim hava açıktır, geceleri yıldızlı, gündüzleri güneşlidir. Bu durum bazen Aralık ayına kadar devam eder.

Kış, Kafkas Dağları'nın soğuk rüzgarlara engel oluşu ve Doğu Karadeniz Dağları'nın yüksekliği dolayısıyla ve denizin tesiriyle ılıkça geçmektedir.

İlkbahar kendini çok belli etmez. Hava çok defa sisli, bulutlu ve yağışlıdır (35).

1.5.6. Akçaabat Yöresi Ekonomik Durumu

Günümüzde ilçe halkının genel anlamda geçim uğraşı tarımsal karakter taşırsa da her geçen gün artan nüfus nedeniyle ilçe nüfusunun önemli bir bölümü göçe zorlanmaktadır. Yörede mısır, tütün, fındık, patates gibi ürünler yetiştirilmektedir.

2. YAPILAN ÇALIŞMALAR

Başakman'ın, "Geçmişten devralınan çevre niteliklerinin yitirilmesi; 'kalkınma' olgusunun sadece bir boyutu olan niceliksel değerlerin ön plana çıkması, korkarız ki geri dönüşümsüz bir yozlaşma, çirkinleşme sürecini hızlandırmakta; ve en önemlisi, bu süreç içinde insan, kendisini yüceltecek değerlerini yitirmektedir" saptaması, bu çalışmanın da genel çerçevesini çizmektedir (36).

Bu kapsamda yapılan çalışmanın konusunu, geleneksel konut mimarisi örneğinde yöreye kimlik kazandıran yapısal niteliklerin ortaya koyulması ve bu fiziksel özelliklerin karıştırılmamazlık - kendine özgünlük - yerellik nitelikleri içinde kimliğin irdelenmesi oluşturmaktadır.

Bu amacı gerçekleştirebilmek amacıyla bir alan çalışması ve bir soruşturma çalışması yürütülmüştür. Alan çalışması sırasında Akçaabat Belediyesi'nden imar planı ve halihazır haritalar elde edilmiş ve varlığını sürdürebilen 52 geleneksel konutta röleve çalışmaları yapılmıştır. İçine girilerek incelenen 52 konutun 49 tanesi Kültür Bakanlığı Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun koruma altına aldığı 53 konutun içerisinde yer almaktadır. Koruma altına alınan 4 konut içine girilemediğinden incelenememiş, sadece gözlem ve fotoğraf yoluyla tesbit edilmiştir. Kültür Bakanlığı Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun koruma altına aldığı 53 tescilli konutun 27 tanesi Ortamahalle, 8 tanesi Dürbinar, 11 tanesi Nefsipulathane, 7 tanesi Çolaklı Mahallesi'ndedir.

Yörenin mahalleleri, sokakları, konutların araziye yerleşim biçimleri, yönelişleri gözlemler ve fotoğraflar yolu ile incelenmiştir.

Röleveleri yapılan örnekler çizildikten sonra, örneklerin yerleşim özellikleri, plan tipleri ve cephe özellikleri açısından tipolojik bir sınıflandırılması yapılmıştır.

Tipolojik çalışma bir fiziksel nitelikler saptaması olarak elde edildikten sonra yöre insanından seçilen deneklerle görüşülerek, bu niteliklerin karıştırılmamazlık-ayırddedicilik özellikleri aranmıştır. Bu çalışma sırasında yöreden seçilen denek gruplarına Akçaabat ve Doğu Karadeniz'den (Ordu-Rize arası) seçilen örneklerden hazırlanan bir fotoğraf albümünden, kendi yöresinin fotoğraflarının seçimi istenmiştir. Diğer yöre konutlarından ayırddedebileceği özellikleri ile kendi konutunu ayırddedebilen bu deneklere, ayırddedici niteliklerin neler olduğunun sorulması çalışmanın ikinci etabını oluşturmaktadır.

Yörede yapılan incelemeler ve görüşmeler sonucunda yöreye kimlik kazandıran niteliklere ilişkin tüm veriler bulgular bölümünde verilmiş ve sonraki bölümde belirlenen bu niteliklerin irdelenmesi yer almıştır.

2.1. Alan Çalışması

Alan çalışmasında, yöresel kimlik arayışında örnek yöre olarak seçilen Akçaabat'ta, tarihi doku bölgeciklerine rastlanılan Dürbinar, Ortamahalle, Nefsipulathane ve Çolaklı Mahalleleri'nde çalışmalar yapılmıştır (Şekil 6). Bu alanlar ilk olarak gezilmiş ve tüm geleneksel konutlar gözlemlenmiştir. Daha sonra tek tek konutların incelenmesine geçilmiştir.

Bu çalışma sırasında Dürbinar Mahallesi'nde 8, Ortamahalle'de 27, Nefsipulathane Mahallesi'nde 10 ve Çolaklı Mahallesi'nde 7 konut incelenmiştir.

Örneklerin seçiminde varlığını sürdürebilen tüm konutların (80 tane) incelenmesine çalışılmıştır. Bu örneklerden 52'si içine girilerek, röleve ve fotoğraf yoluyla incelenmiştir. Ancak içine girilemeyen ve kullanıcısı tarafından rölevesinin çıkarılmasına izin verilmeyen 28 konut sadece fotoğraf ve gözlem yoluyla tesbit edilmiştir. Bu konutların fotoğrafları Ek Tablo 1'de yer almaktadır. Ayrıca bu konutların kat sayıları, çıkma durumları, üçgen alınlıkları, üçgen alınlıkları üzerindeki rozetleri gözlem yoluyla belirlenmiştir.

İncelenen 52 konut Tablo 1'de verilmiştir. Tablo 1'de, konutların bulunduğu mahalle, sokak ve konut numaraları, şematik olarak konut-bahçe-sokak ilişkileri ve çıkma, çatı, kat sayıları, alınlık ve pencere şekilleri, devamında da konutların 1/200 ölçekli çizimleri verilmiştir. İncelenen konutların planları ve ön (giriş) cepheleri çizilmiştir. Bu çalışmada amaç Akçaabat yöresine ait geleneksel konutların yapısal özellikleri ve bu konutların yöreye kazandırdığı kimliği belirlemek olduğundan, cephe düzeyinde incelemelerde ön cephe esas alınmıştır. Çünkü bu konutlara kimliğini kazandırabilecek pek çok öğenin (çıkma, üçgen alınlık, üçgen alınlıkları üzerindeki rozetler, konutun girişi, giriş önü mekanı, pencerelerin düzenleri) ön cephe üzerinde bulunabileceği düşünülmüştür. Daha sonra yapılacak tipolojik sınıflandırmalarda değerlendirmeler ön cephe üzerinden yapılacaktır.

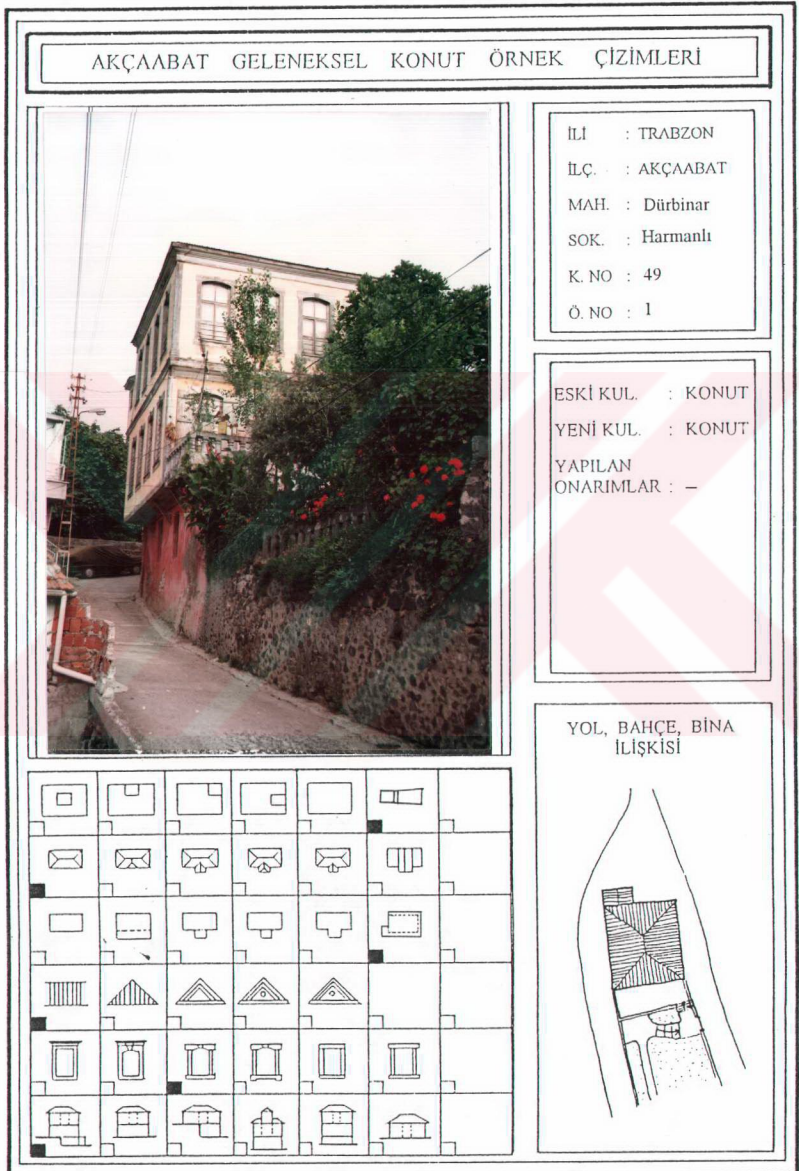
Alan çalışması sırasında, geleneksel konutta yaşayan kişilerden konutlarına ilişkin bilgiler edinilmeye çalışılmış ve konutlarında herhangi bir değişiklik yapıp yapılmadığı sorulmuştur. Bu çalışma sırasında 13, 19, 43 ve 48 numaralı örneklerde köklü değişiklikler yapıldığı öğrenilmiştir. 13 numaralı örnekte plan düzeyinde yapılan değişiklikler Tablo 1'de

gösterilmiştir. Bu örnekte ön cephedeki çıkma yıkılıp, konut çıkmasız yapılmıştır. 19 numaralı örnek, sahibi tarafından tescilli olduğu öğrenildikten sonra yakılmaya çalışılmış, ancak tamamen yanmadan yangın söndürülmüştür. Bu yangın sonunda konutun ikinci katı tamamen yanarak yok olmuştur. 43 numaralı örnekte karşılıklı iki yönden olan girişin bir tanesi kapatılmış ve girişin üstünü örten saçak yıkılmıştır. 48 numaralı konutun içinde merdiven yıkılarak yerine beton merdiven yapılmış, dış cephesi tamamen beyaza boyanmış ve böylece orijinalliğini kaybetmiştir.

İncelenen diğer konutlarda köklü bir değişiklik yapılmamış ve birçoğu da onarım görmemiştir. Sadece 24 numaralı örnekte hem konutun içinde hem de cephesinde aslına uygun restorasyon yapılarak onarım görmüştür. 23 numaralı konutta ise sadece içte bir onarım yapılmıştır.

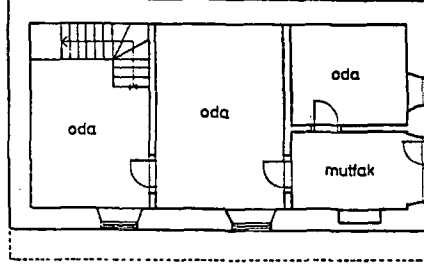

Tablo 1. Akçaabat Geleneksel Konutları Örnek Çizimleri.

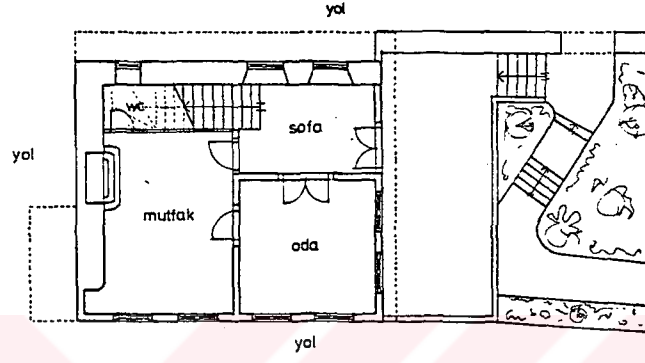

Tablo 1'in devamı

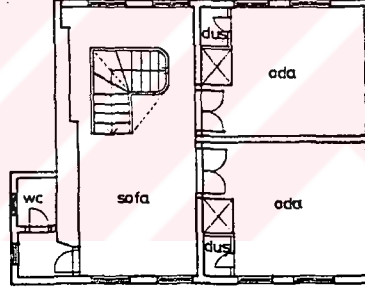
Ölçek : 1 / 200

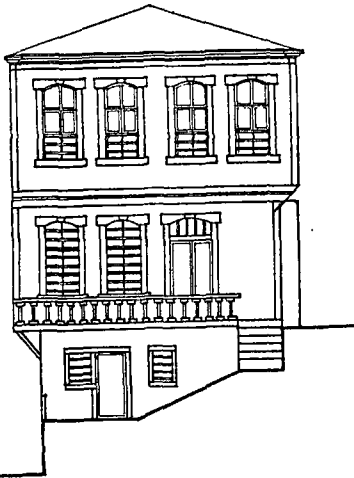
Bodrum Kat Planı

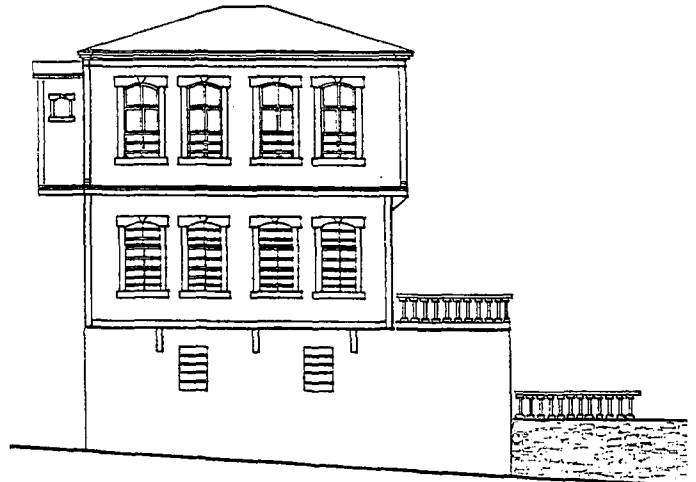
Zemin Kat Planı

Birinci Kat Planı

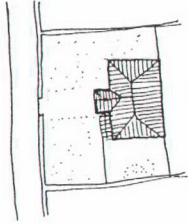

Ön Görünüş

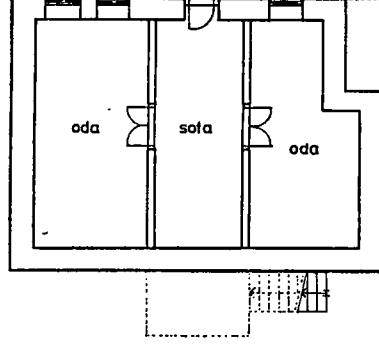
Yan Görünüş

Tablo 1'in devamı

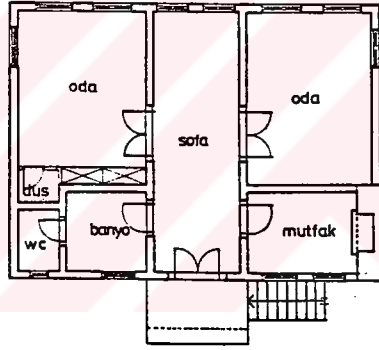
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ																																									
																																									
İLİ : TRABZON İLÇ. : AKÇAABAT MAİL : Dürbinar		SOK. : Harmanlı K. NO : 55 Ö. NO : 2		ESKİ KUL. : KONUT YENİ KUL. : KONUT YAPILAN ONARIMLAR. -																																					
<table border="1"> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>																																									
YOL, BAHÇE, BİNA İLİŞKİSİ 																																									

Tablo 1'in devamı

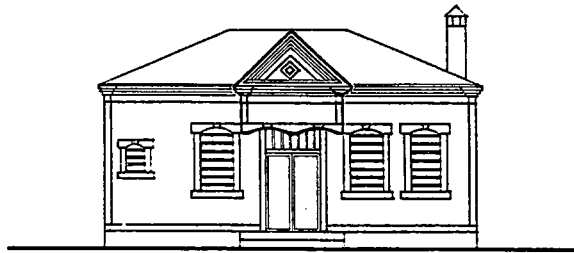
Ölçek : 1 / 200

Bodrum Kat Planı

Zemin Kat Planı

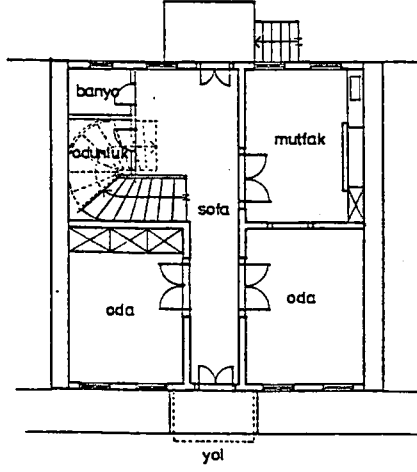
Ön Görünüş

Tablo 1'in devamı

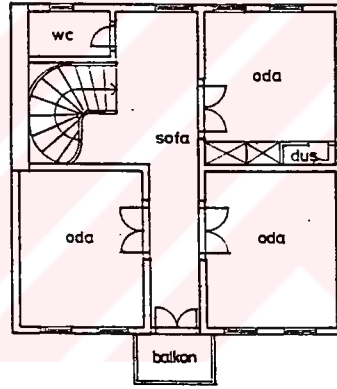
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ							
							İLİ : TRABZON
							İLÇ. : AKÇAABAT
							MAH. : Dürbinar
							SOK. : Harmanlı
							K. NO :
							Ö. NO : 3
							ESKİ KUL. : KONUT
							YENİ KUL. : KONUT
							YAPILAN ONARIMLAR : -
							YOL, BAHÇE, BİNA İLİŞKİSİ
							

Tablo 1'in devamı

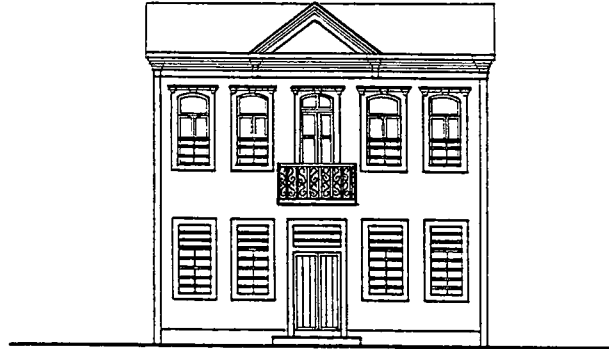
Ölçek : 1/200

Zemin Kat Planı

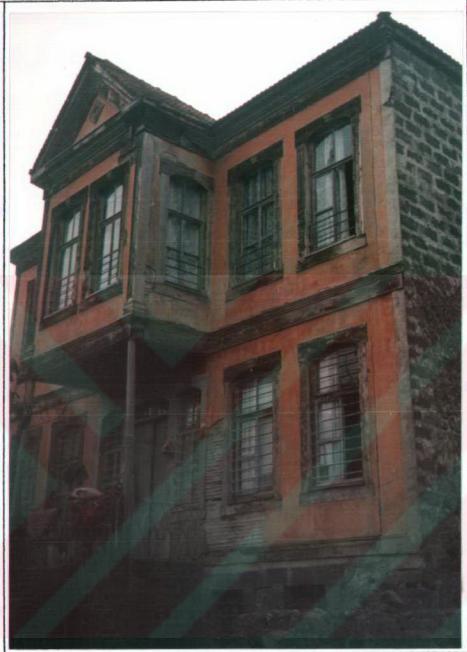
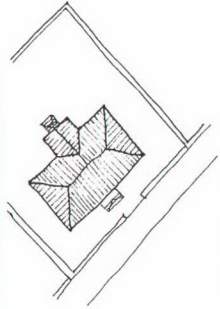

Birinci Kat Planı

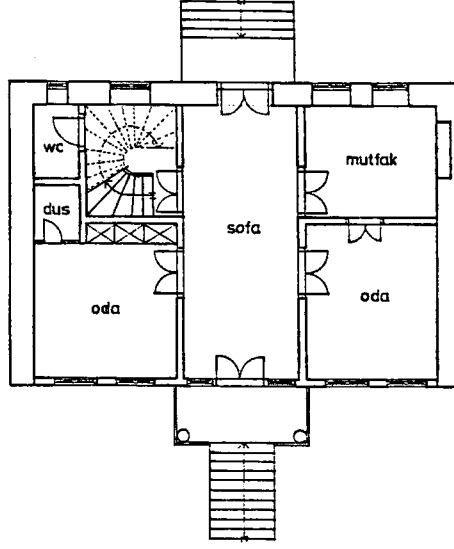
Ön Görünüş

Tablo 1'in devamı

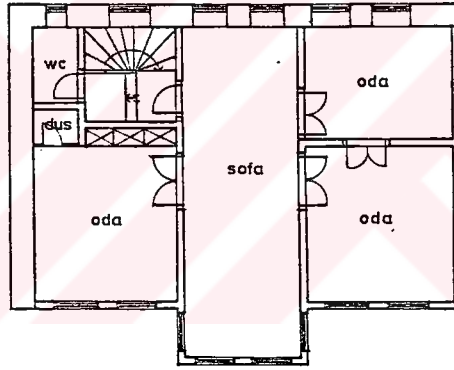
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ						
						İLİ : TRABZON
						İLÇ. : AKÇAABAT
						MAH. : Dürbinar
						SOK. : Hacimesut
						K. NO : 4
						Ö. NO : 4
						ESKİ KUL. : KONUT
						YENİ KUL. : KONUT
						YAPILAN ONARIMLAR : -
						YOL, BAHÇE, BİNA İLİŞKİSİ
						
						
						
						
						
						
						

Tablo 1'in devamı

Ölçek : 1 / 200

Zemin Kat Planı

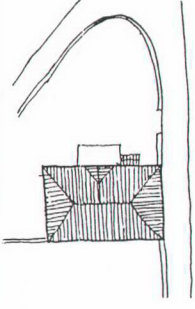

Birinci Kat Planı

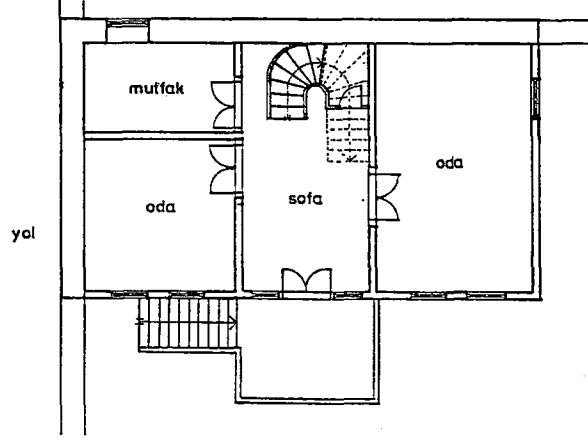
Ön Görünüş

Tablo l'in devamı

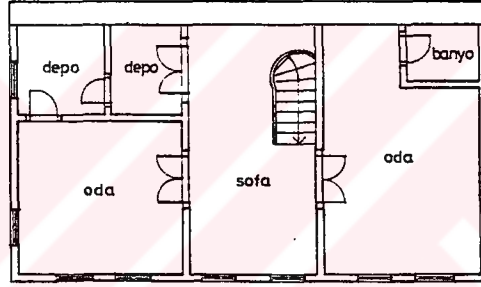
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ																																									
																																									
İLİ : TRABZON İLÇ. : AKÇAABAT MAH. : Dürbinar		SOK. : Cami K. NO : 2 Ö. NO : 5		ESKİ KUL. : KONUT YENİ KUL. : KONUT YAPILAN ONARIMLAR: —																																					
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; text-align: center;"> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>																																									<p style="text-align: center;">YOL, BAHÇE, BİNA İLİŞKİSİ</p>
																																									
																																									
																																									
																																									
																																									

Tablo I'in devamı

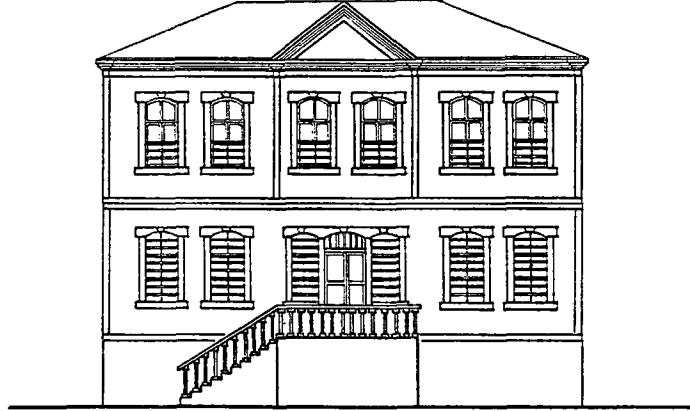
Ölçek : 1/200

Zemin Kat Planı

Birinci Kat Planı

Ön Görünüş

Tablo l'in devamı

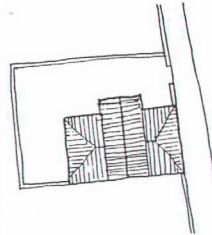
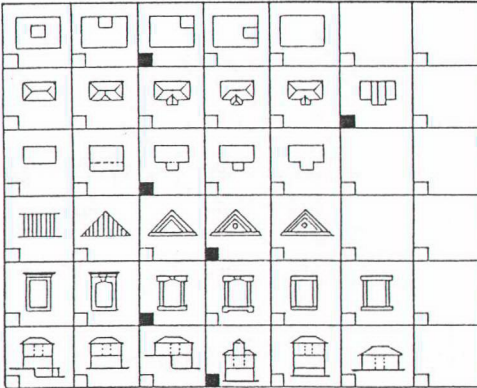
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ

İLİ : TRABZON
 İLÇ. : AKÇAABAT
 MAH. : Dürbinar
 SOK. : Cami
 K. NO : 18
 Ö. NO : 6

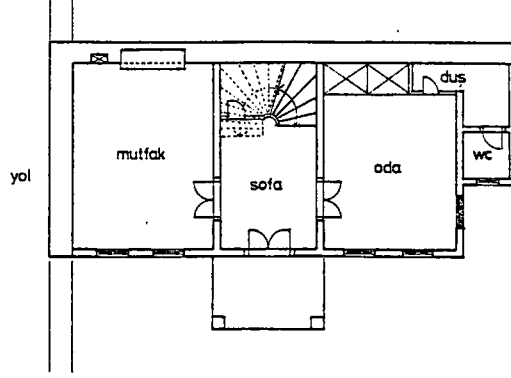
ESKİ KUL. : KONUT
 YENİ KUL. : KONUT
 YAPILAN
 ONARIMLAR : -

YOL, BAHÇE, BİNA
 İLİŞKİSİ

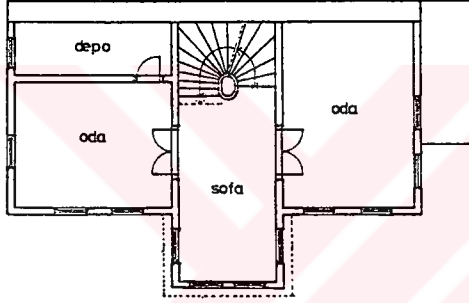

Tablo 1'in devamı

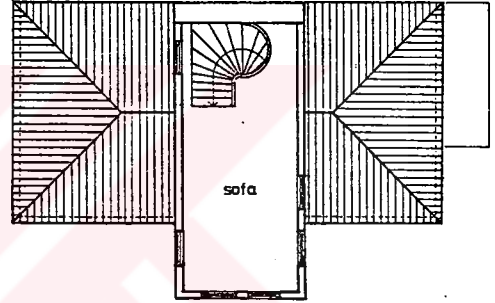
Ölçek : 1/200

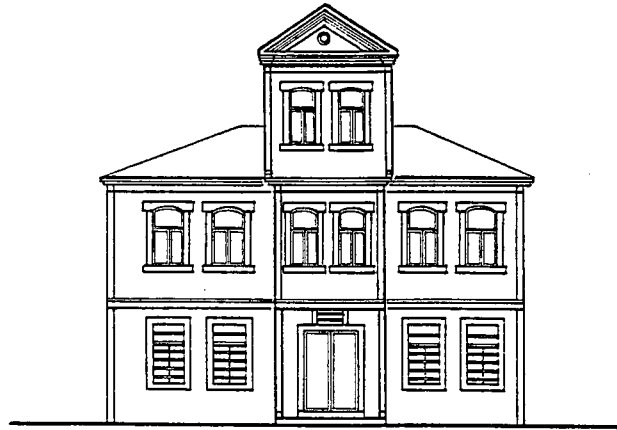
Zemin Kat Planı

Birinci Kat Planı

İkinci Kat Planı

Ön Görünüş

Tablo 1'in devamı

AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ						
						İLİ : TRABZON İLÇ. : AKÇAABAT MAİL : Dürbinar SOK. : Ayvazoğlu K. NO : 10 Ö. NO : 7
						ESKİ KUL. : KONUT YENİ KUL. : KONUT YAPILAN ONARIMLAR : -
YOL, BAHÇE, BİNA İLİŞKİSİ 						

Tablo 1'in devamı

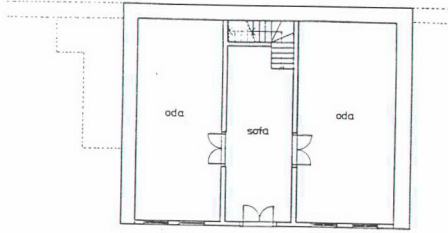

Tablo 1'in devamı

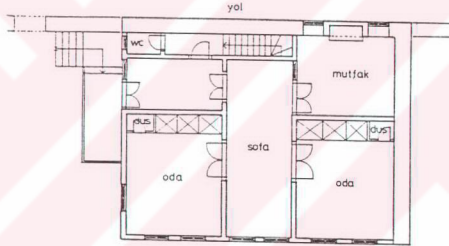
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ						
						<p>İLİ : TRABZON İLÇ. : AKÇAABAT MAH. : Dürbinar SOK. : Cami K. NO : 64 Ö. NO : 8</p>
						<p>ESKİ KUL. : KONUT YENİ KUL. : KONUT YAPILAN ONARIMLAR : -</p>
						<p style="text-align: center;">YOL, BAHÇE, BİNA İLİŞKİSİ</p>

Tablo 1'in devamı

Ölçek : 1 / 200

Bodrum Kat Planı

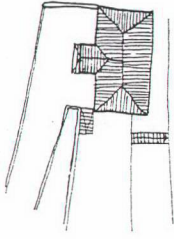

Zemin Kat Planı

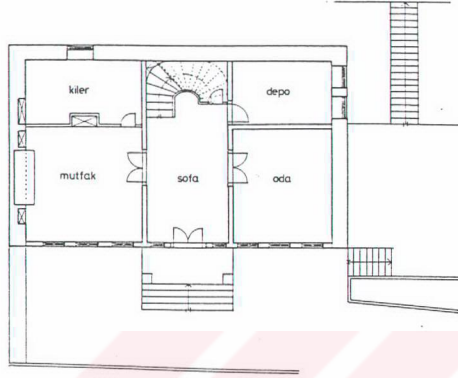
Ön Görüntü

Tablo 1'in devamı

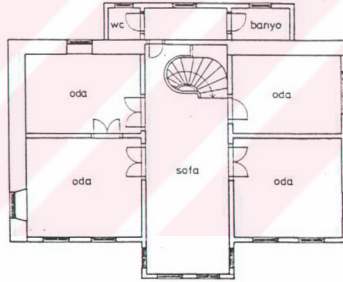
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ																																									
						İLİ : TRABZON																																			
						İLÇ. : AKÇAABAT																																			
						MAH. : Ortamahalle																																			
						SOK. : Sırt																																			
						K. NO : 1																																			
						Ö. NO : 9																																			
						ESKİ KUL. : KONUT																																			
						YENİ KUL. : KONUT																																			
						YAPILAN ONARIMLAR : -																																			
						YOL, BAHÇE, BİNA İLİŞKİSİ																																			
																																									
<table border="1"> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>																																									

Tablo 1'in devamı

Ölçek : 1 / 200

Zemin Kat Planı

Birinci Kat Planı

Ön Görünüş

Tablo 1'in devamı

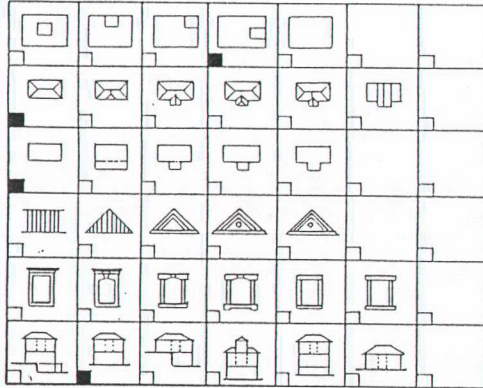
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ

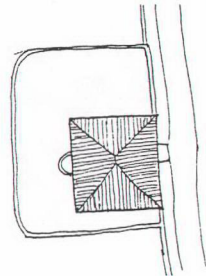
İLİ : TRABZON
 İLÇ. : AKÇAABAT
 MAH. : Ortamahalle

SOK. : Sırt
 K. NO : 10
 Ö. NO : 10

ESKİ KUL. : KONUT
 YENİ KUL. : KONUT
 YAPILAN
 ONARIMLAR : -

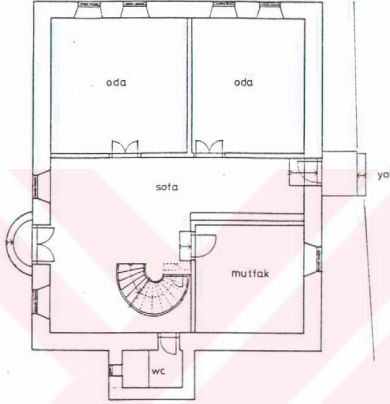

YOL, BAHÇE, BİNA
 İLİŞKİSİ

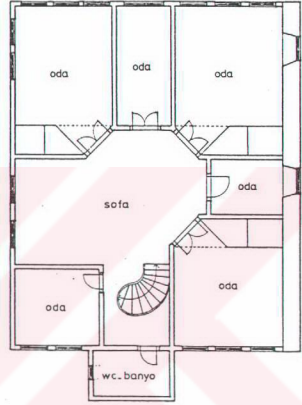

Tablo 1'in devamı

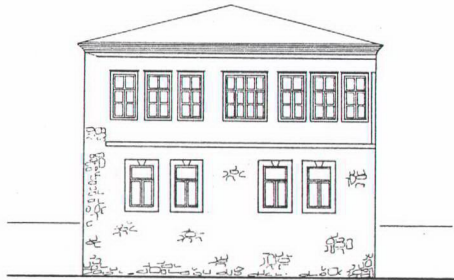
Ölçek : 1 / 200

Zemin Kat Planı

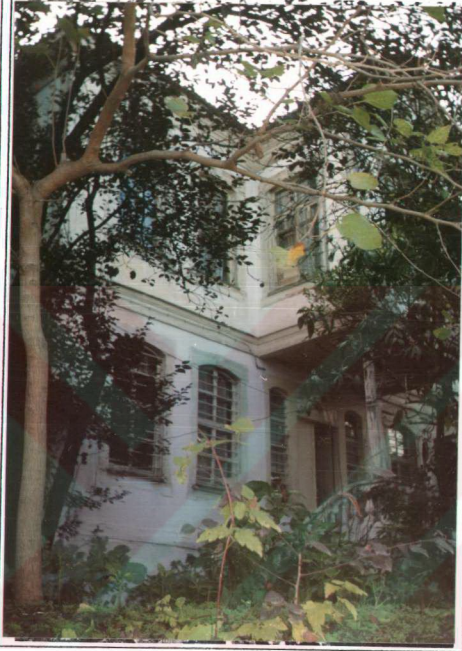
Birinci Kat Planı

Ön Görünüş

Tablo 1'in devamı

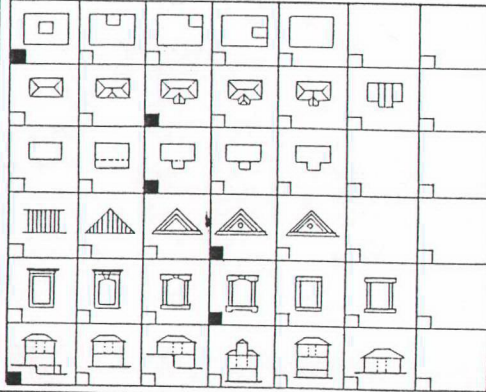
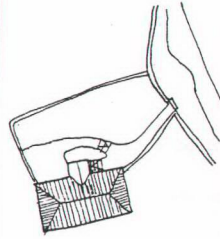
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ

İLİ : TRABZON
 İLÇ. : AKÇAABAT
 MAH. : Ortamahalle
 SOK. : Sırt
 K. NO : 14
 Ö. NO : 11

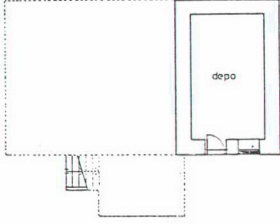
ESKİ KUL. : KONUT
 YENİ KUL. : KONUT
 YAPILAN
 ONARIMLAR : -

YOL, BAHÇE, BİNA
 İLİŞKİSİ

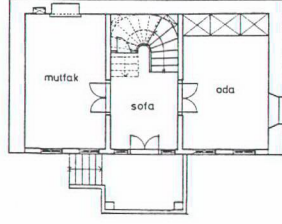

Tablo 1'in devamı

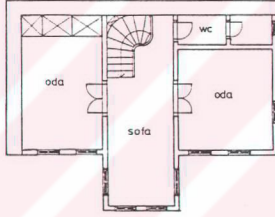
Ölçek : 1/200

Bodrum Kat Planı

Zemin Kat Planı

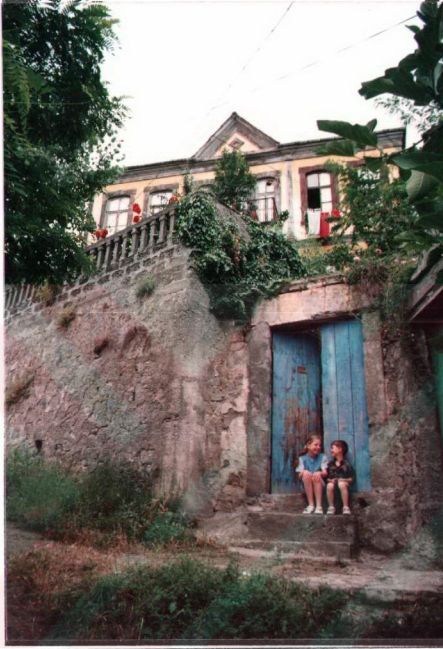
Birinci Kat Planı

Ön Görünüş

Tablo 1'in devamı

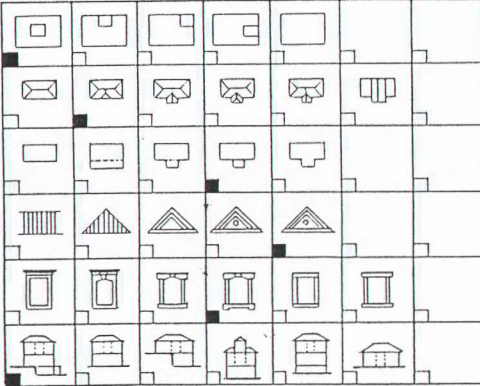
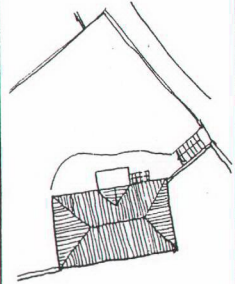
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ

İLİ : TRABZON
 İLÇ. : AKÇAABAT
 MAH. : Ortamahalle
 SOK. : Sirt
 K. NO : 16
 Ö. NO : 12

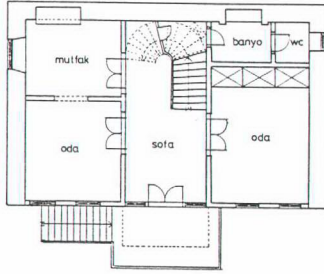
ESKİ KUL. : KONUT
 YENİ KUL. : KONUT
 YAPILAN
 ONARIMLAR : -

YOL, BAHÇE, BINA
 İLİŞKİSİ

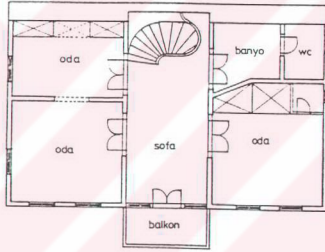

Tablo 1'in devamı

Ölçek : 1/200

Zemin Kat Planı

Birinci Kat Planı

Tablo 1'in devamı

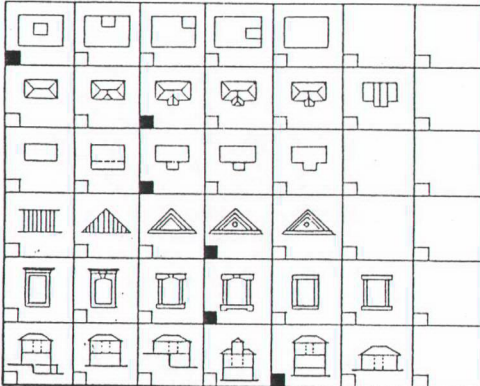
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ

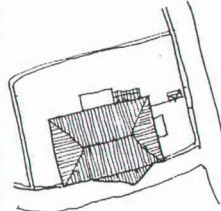
İL : TRABZON
İLÇ. : AKÇAABAT
MAH. : Ortamahalle

SOK. : Demirci
K. NO : 2
Ö. NO : 13

ESKİ KUL. : KONUT
YENİ KUL. : KONUT
Y. ONAR. : Planda ve
cephede değişiklik.

YOL, BAHÇE, BİNA
İLİŞKİSİ

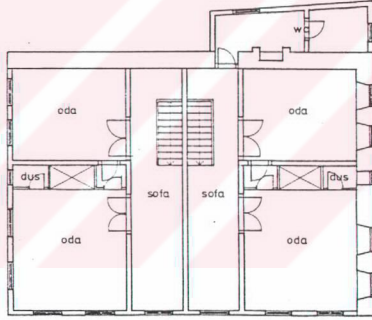

Tablo 1'in devamı

Ölçek : 1/200

Zemin Kat Planı

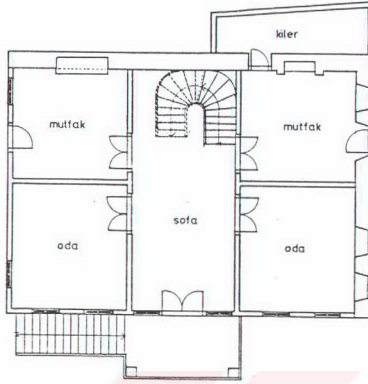
Birinci Kat Planı

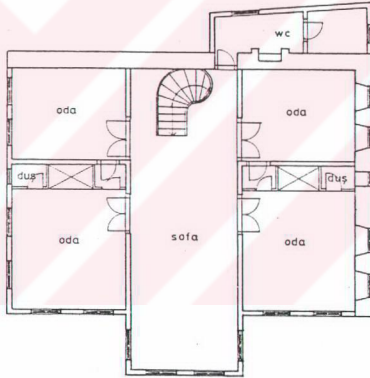
Ön Görünüş

Tablo 1'in devamı

Ölçek : 1/200

Zemin Kat Planı

Birinci Kat Planı

Ön Görünüş

Konutun önceki durumu

Tablo 1'in devamı

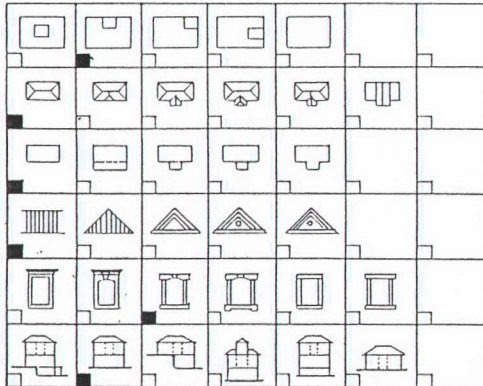
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ

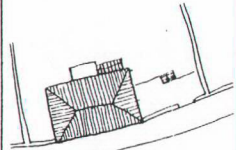
İLİ : TRABZON
 İLÇ. : AKÇAABAT
 MAH. : Ortamahalle

SOK. : Demirci
 K. NO : 9
 Ö. NO : 14

ESKİ KUL. : KONUT
 YENİ KUL. : KONUT
 YAPILAN
 ONARIMLAR: -

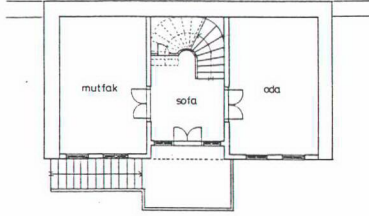

YOL, BAHÇE, BINA
 İLİŞKİSİ

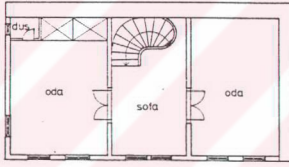

Tablo 1'in devamı

Ölçek : 1 / 200

Zemin Kat Planı

Birinci Kat Planı

Ön Görünüş

Tablo 1'in devamı

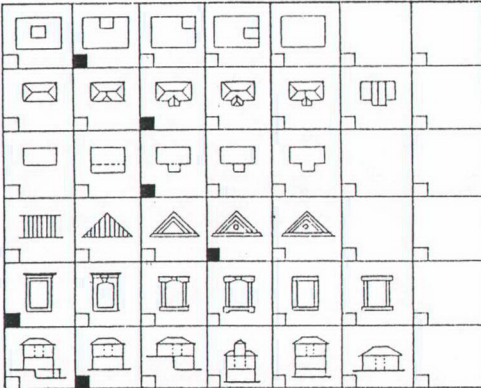
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ

İLİ : TRABZON
 İLÇ. : AKÇAABAT
 MAH. : Ortamahalle
 SOK. : Sırt
 K. NO : 22
 Ö. NO : 15

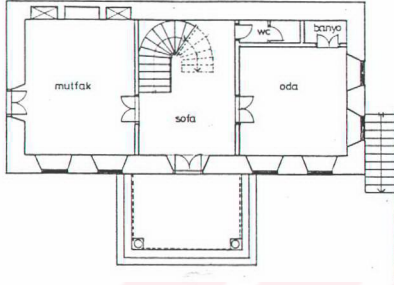
ESKİ KUL. : KONUT
 YENİ KUL. : KONUT
 YAPILAN
 ONARIMLAR : -

YOL, BAHÇE, BİNA
 İLİŞKİSİ

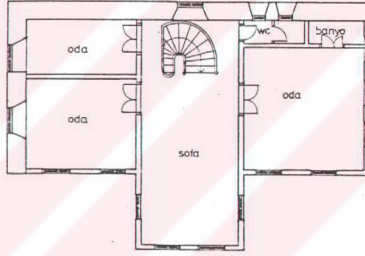

Tablo 1'in devamı

Ölçek : 1 / 200

Zemin Kat Planı

Birinci Kat Planı

Ön Görünüş

Tablo 1'in devamı

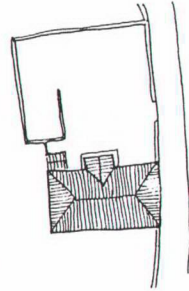
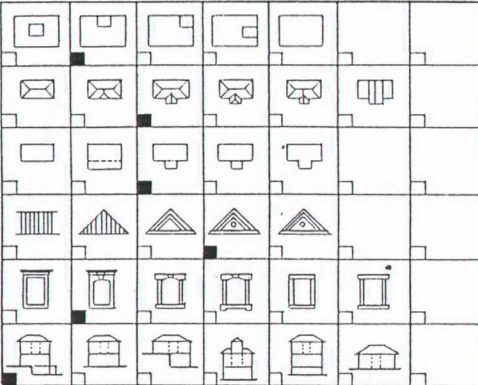
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ

İLİ : TRABZON
 İLÇ. : AKÇAABAT
 MAH. : Ortamahalle
 SOK. : Sırt
 K. NO : 28
 Ö. NO : 16

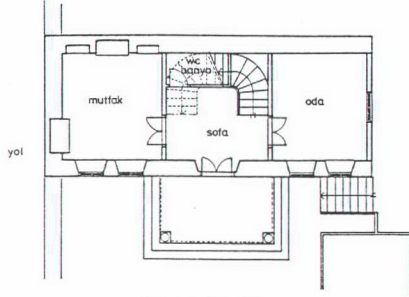
ESKİ KUL. : KONUT
 YENİ KUL. : KONUT
 YAPILAN
 ONARIMLAR : -

YOL, BAHÇE, BİNA
 İLİŞKİSİ

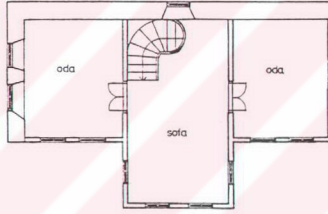

Tablo 1'in devamı

Ölçek : 1 / 200

Zemin Kat Planı

Birinci Kat Planı

Ön Görünüş

Tablo 1'in devamı

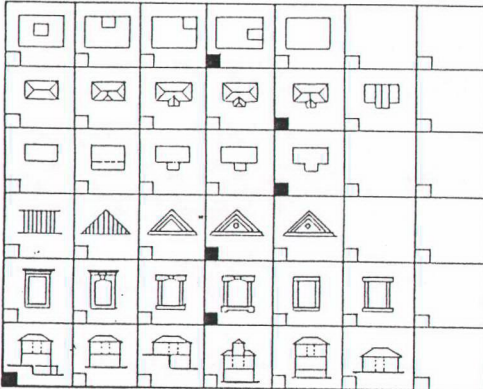
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ

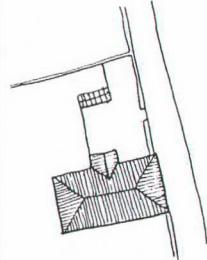
İLİ : TRABZON
İLÇ. : AKÇAABAT
MAH. : Ortamahalle

SOK. : Sırt
K. NO : 38
Ö. NO : 17

ESKİ KUL. : KONUT
YENİ KUL. : KONUT
YAPILAN
ONARIMLAR: -

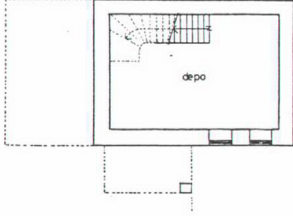

YOL, BAHÇE, BİNA
İLİŞKİSİ

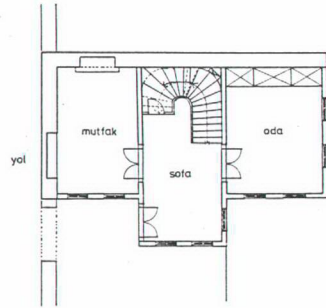

Tablo 1'in devamı

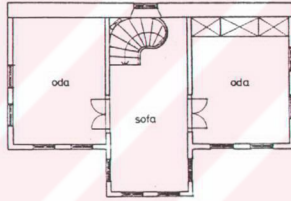
Ölçek : 1/200

Bodrum Kat Planı

Zemin Kat Planı

Birinci Kat Planı

Ön Görünüş

Tablo 1'in devamı

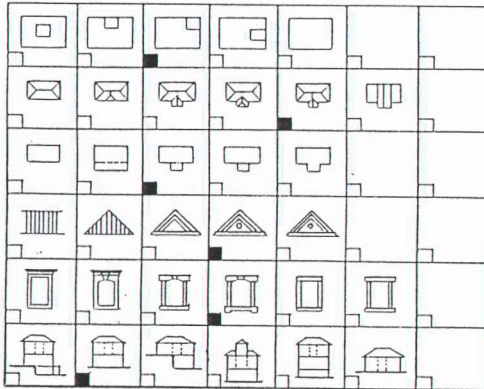
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ

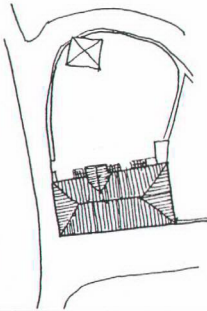
İLİ : TRABZON
İLÇ. : AKÇAABAT
MAH. : Ortamahalle

SOK. : Sirt
K. NO : 27
Ö. NO : 18

ESKİ KUL. : KONUT
YENİ KUL. : KONUT
YAPILAN
ONARIMLAR : -

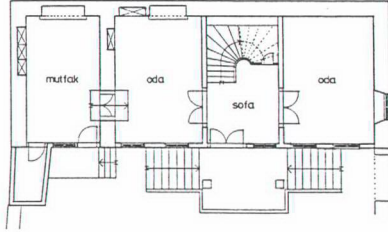

YOL, BAHÇE, BİNA
İLİŞKİSİ

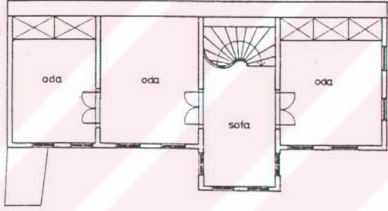

Tablo 1'in devamı

Ölçek : 1/200

Zemin Kat Planı

Birinci Kat Planı

Ön Görünüş

Tablo 1'in devamı

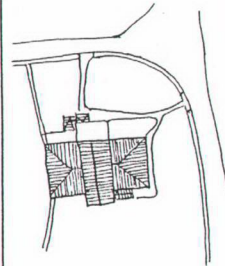
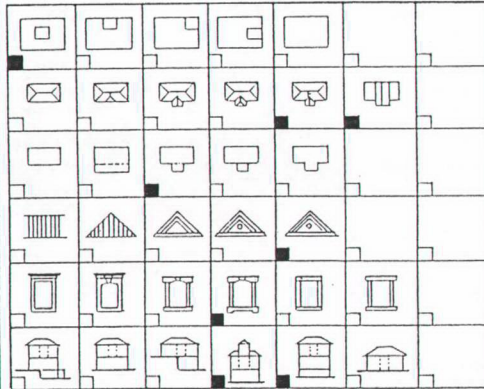
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ

İLİ : TRABZON
 İLÇ. : AKÇAABAT
 MAH. : Ortamahalle
 SOK. : Sırt
 K. NO : 25
 Ö. NO : 19

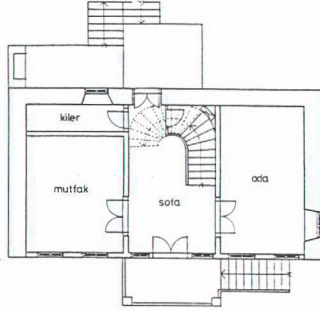
ESKİ KUL. : KONUT
 YENİ KUL. : KONUT
 YAPILAN
 ONARIMLAR : Yan-
 gın sonucu ikinci kat
 yandı.

YOL, BAHÇE, BİNA
 İLİŞKİSİ

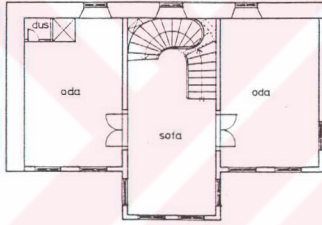

Tablo l'in devamı

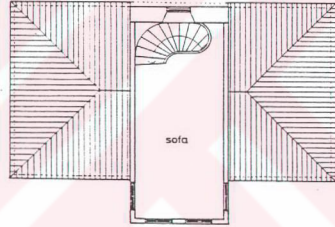
Ölçek : 1 / 200

Zemin Kat Planı

Birinci Kat Planı

İkinci Kat Planı (Yandı)

Ön Görünüş

Tablo 1'in devamı

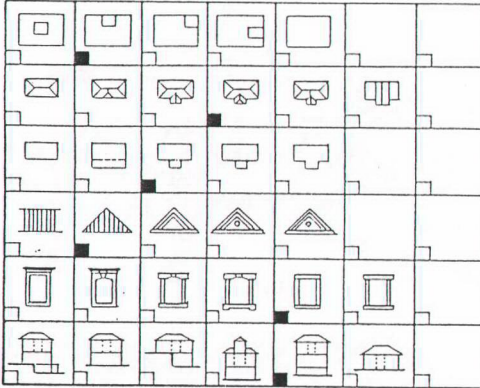
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ

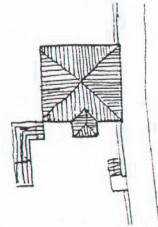
İLİ : TRABZON
İLÇ. : AKÇAABAT
MAH. : Ortamahalle

SOK. : Mektep
K. NO : 7
Ö. NO : 20

ESKİ KUL. : KONUT
YENİ KUL. : KONUT
Y. ONAR. : Planda değişiklik yapıldı.

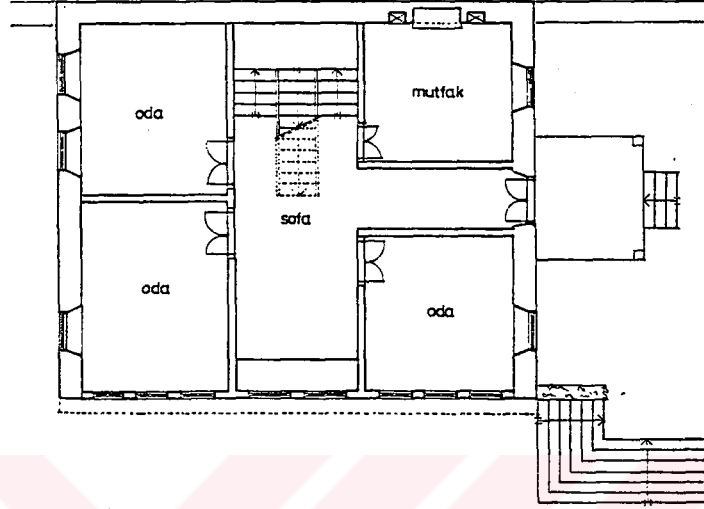

YOL, BAHÇE, BİNA
İLİŞKİSİ

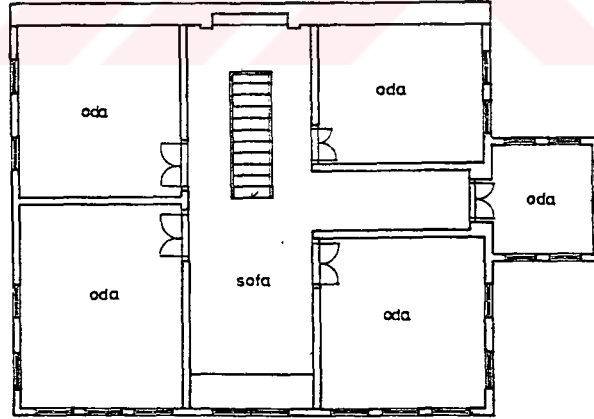

Tablo 1'in devamı

Ölçek : 1 / 200

Zemin Kat Planı

Birinci Kat Planı

Tablo 1'in devamı

Ölçek : 1 / 200

Yan Görünüş

Ön Görünüş

Tablo 1'in devamı

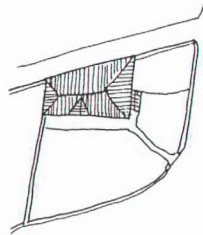
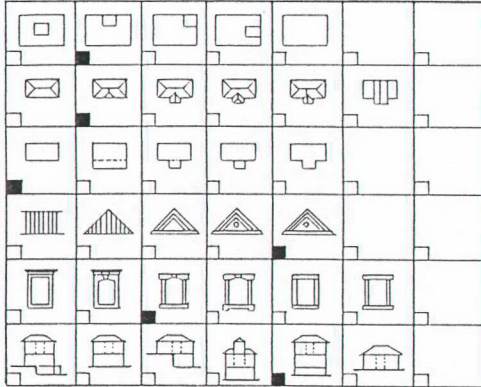
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ

İLİ : TRABZON
 İLÇ. : AKÇAABAT
 MAH. : Ortamahalle
 SOK. : Kazancıoğlu
 K. NO : 7
 Ö. NO : 21

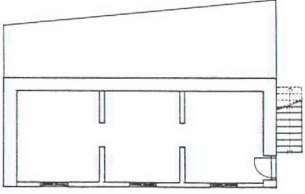
ESKİ KUL. : KONUT
 YENİ KUL. : KONUT
 YAPILAN
 ONARIMLAR : -

YOL, BAHÇE, BINA
 İLİŞKİSİ

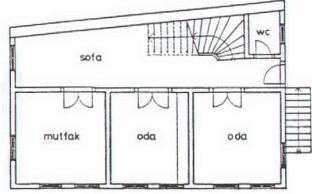

Tablo 1'in devamı

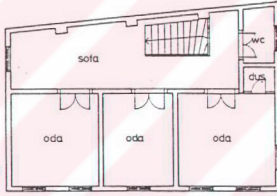
Ölçek : 1/200

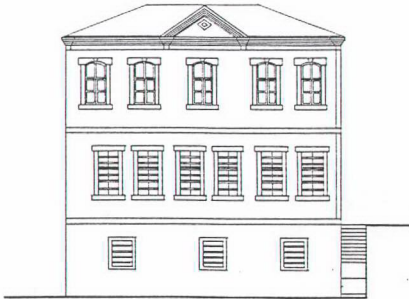
Bodrum Kat Planı

Zemin Kat Planı

Birinci Kat Planı

Ön Görünüş

Tablo 1'in devamı

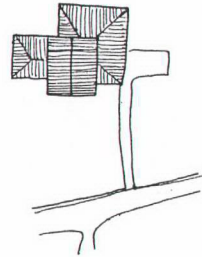
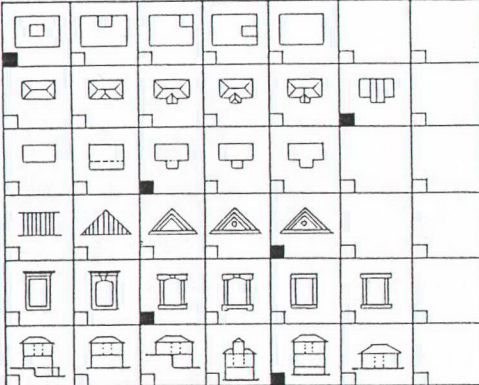
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ

İLİ : TRABZON
 İLÇ. : AKÇAABAT
 MAH. : Ortamahalle
 SOK. : Kazancıoğlu
 K. NO : 1
 Ö. NO : 22

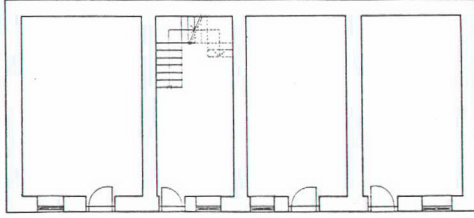
ESKİ KUL. : KONUT
 YENİ KUL. : KONUT
 YAPILAN
 ONARIMLAR : -

YOL, BAHÇE, BİNA
 İLİŞKİSİ

Tablo I'in devamı

Ölçek : 1 / 200

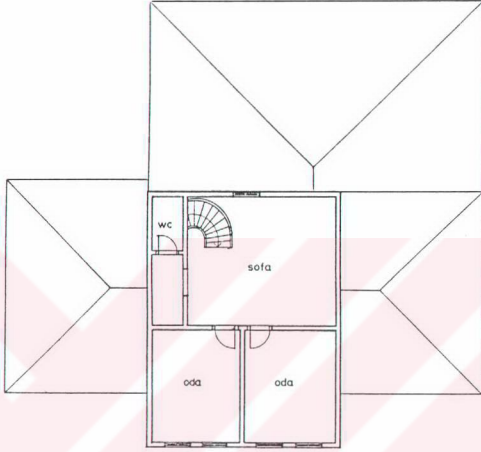
Bodrum Kat Planı

Zemin Kat Planı

Tablo 1'in devamı

Ölçek : 1 / 200

Birinci Kat Planı

Ön Görünüş

Tablo 1'in devamı

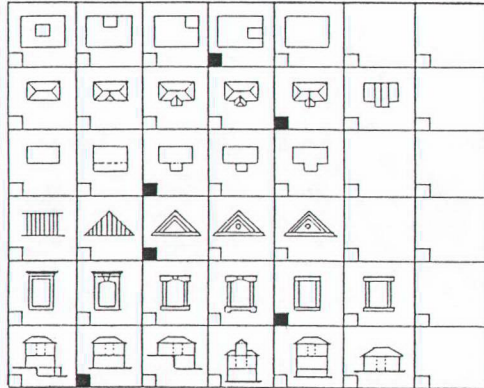
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ

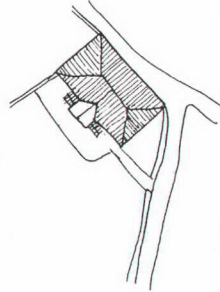
İLİ : TRABZON
 İLÇ. : AKÇAABAT
 MAH. : Ortamahalle
 SOK. : Taşçı
 K. NO : 9
 Ö. NO : 23

ESKİ KUL. : KONUT
 YENİ KUL. : KONUT

YAPILAN
 ONARIMLAR : Bina-
 nın içinde onarım ya-
 pıldı.

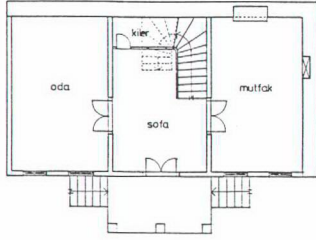

YOL, BAHÇE, BİNA
 İLİŞKİSİ

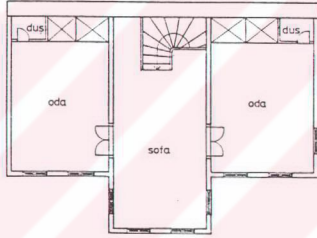

Tablo 1'in devamı

Ölçek : 1/200

Zemin Kat Planı

Birinci Kat Planı

Ön Görünüş

Tablo l'in devamı

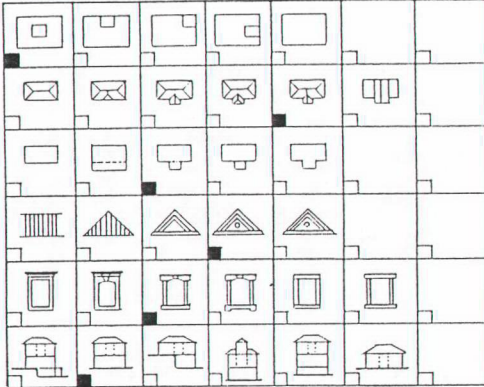
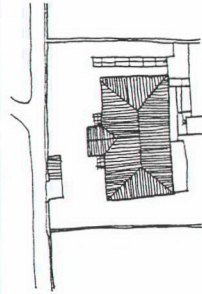
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ

İLİ : TRABZON
 İLÇ. : AKÇAABAT
 MAH. : Ortamahalle
 SOK. : Kazancıoğlu
 K. NO : 16
 Ö. NO : 24

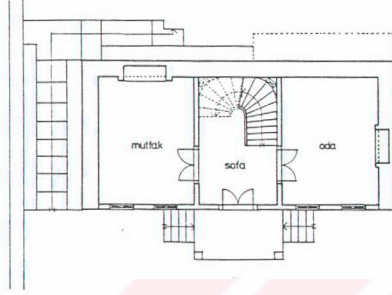
ESKİ KUL. : KONUT
 YENİ KUL. : KONUT
 YAPILAN
 ONARIMLAR : Bina-
 nın içinde ve dışında
 onarım yapıldı.

YOL, BAHÇE, BINA
 İLİŞKİSİ

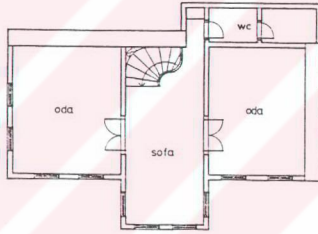

Tablo 1'in devamı

Ölçek : 1 / 200

Zemin Kat Planı

Birinci Kat Planı

Ön Görünüş

Tablo 1'in devamı

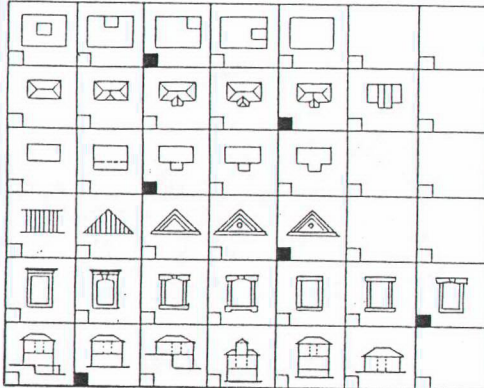
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ

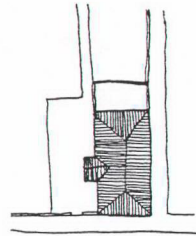
İLJ : TRABZON
İLÇ. : AKÇAABAT
MAH. : Ortamahalle

SOK. : Sungur
K. NO : 1
Ö. NO : 25

ESKİ KUL. : KONUT
YENİ KUL. : KONUT
YAPILAN
ONARIMLAR: -

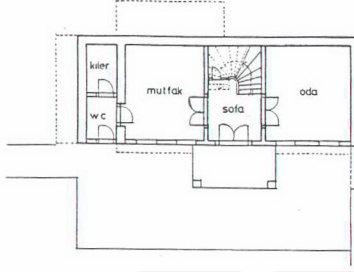

YOL, BAHÇE, BINA
İLİŞKİSİ

Tablo 1'in devamı

Ölçek : 1 / 200

Zemin Kat Planı

Birinci Kat Planı -

Ön Görünüş

Tablo 1'in devamı

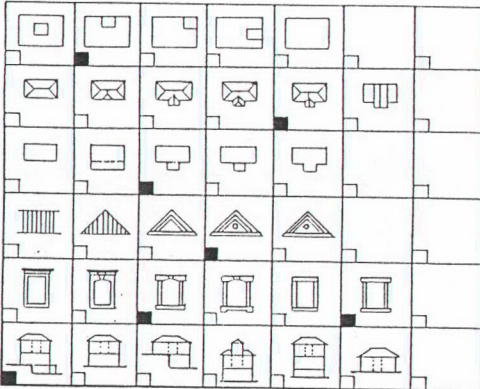
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ

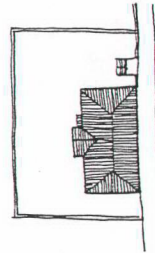
İLİ : TRABZON
İLÇ. : AKÇAABAT
MAH. : Ortamahalle

SOK. : Yenicami
K. NO : 4
Ö. NO : 26

ESKİ KUL. : KONUT
YENİ KUL. : KONUT
YAPILAN
ONARIMLAR : -

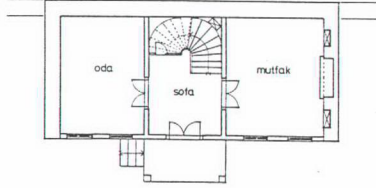

YOL, BAHÇE, BINA
İLİŞKİSİ

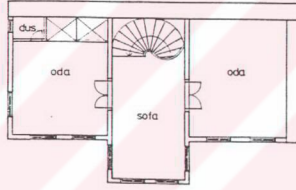

Tablo 1'in devamı

Ölçek : 1 / 200

Zemin Kat Planı

Birinci Kat Planı

Ön Görünüş

Tablo 1'in devamı

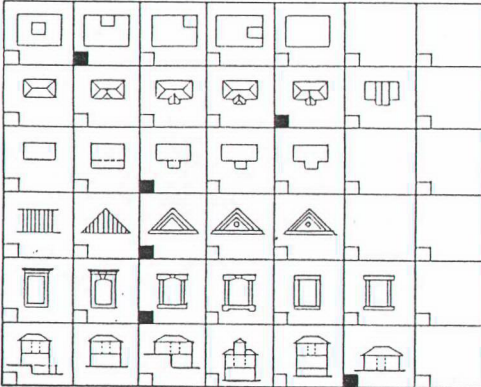
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ

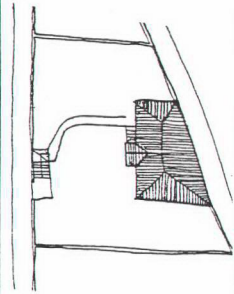
İLİ : TRABZON
İLÇ. : AKÇAABAT
MAH. : Ortamahalle

SOK. : Yenicami
K. NO : 3
Ö. NO : 27

ESKİ KUL. : KONUT
YENİ KUL. : KONUT
YAPILAN
ONARIMLAR : -

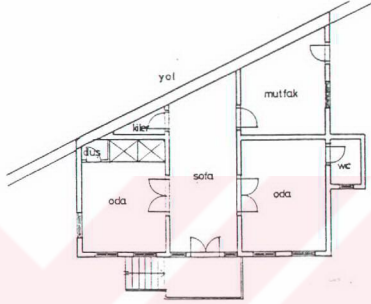

YOL, BAHÇE, BİNA
İLİŞKİSİ

Tablo 1'in devamı

Ölçek : 1/200

Zemin Kat Planı

Ön Görünüş

Tablo 1'in devamı

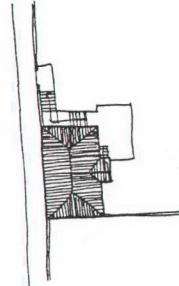
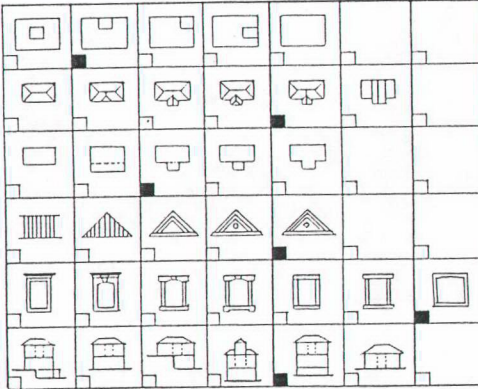
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ

İLİ : TRABZON
 İLÇ. : AKÇAABAT
 MAH. : Ortamahalle
 SOK. : Yenicami
 K. NO : 51
 Ö. NO : 28

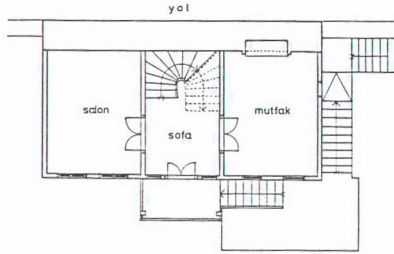
ESKİ KUL. : KONUT
 YENİ KUL. : KONUT
 YAPILAN
 ONARIMLAR : -

YOL, BAHÇE, BINA
 İLİŞKİSİ

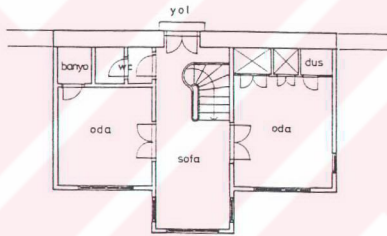

Tablo 1'in devamı

Ölçek : 1/200

Zemin Kat Planı

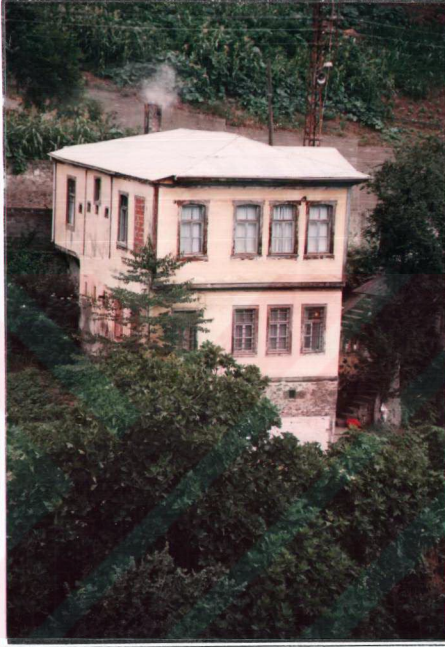
Birinci Kat Planı

Ön Görünüş

Tablo 1'in devamı

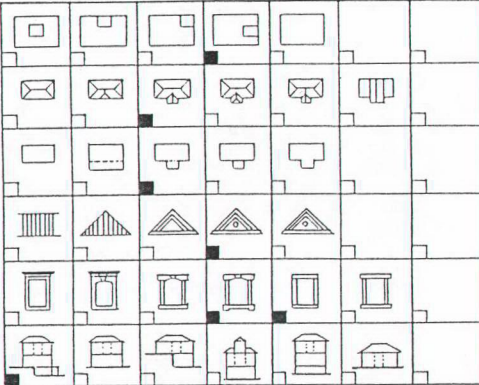
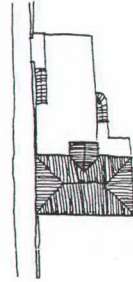
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ

İLİ : TRABZON
 İLÇ. : AKÇAABAT
 MAH. : Ortamahalle
 SOK. : Yenicami
 K. NO : 49
 Ö. NO : 29

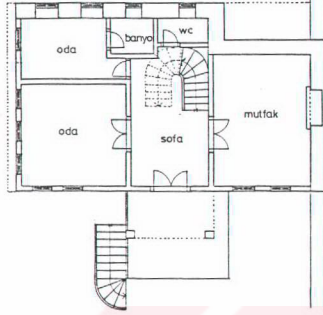
ESKİ KUL. : KONUT
 YENİ KUL. : KONUT
 YAPILAN
 ONARIMLAR : -

YOL, BAHÇE, BINA
 İLİŞKİSİ

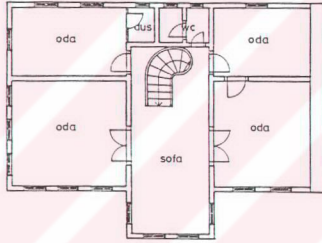

Tablo 1'in devamı

Ölçek : 1 / 200

Zemin Kat Planı

Birinci Kat Planı

Ön Görünüş

Tablo 1'in devamı

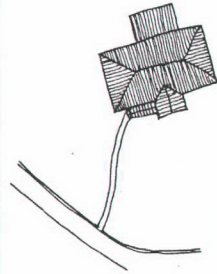
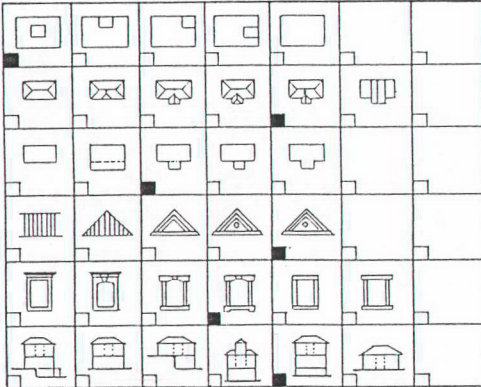
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ

İLİ : TRABZON
 İLÇ. : AKÇAABAT
 MAH. : Ortamahalle
 SOK. : Dutlu
 K. NO : 2
 Ö. NO : 30

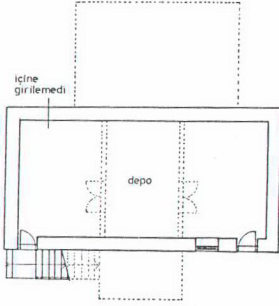
ESKİ KUL. : KONUT
 YENİ KUL. : KONUT
 YAPILAN
 ONARIMLAR : -

YOL, BAHÇE, BİNA
 İLİŞKİSİ

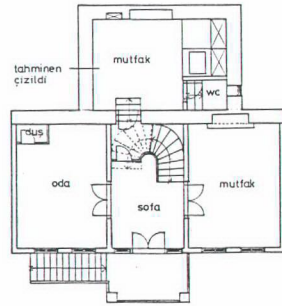

Tablo 1'in devamı

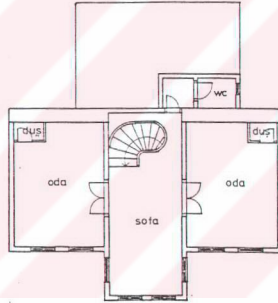
Ölçek : 1/200

Bodrum Kat Planı

Zemin Kat Planı

Birinci Kat Planı

Ön Görünüş

Tablo 1'in devamı

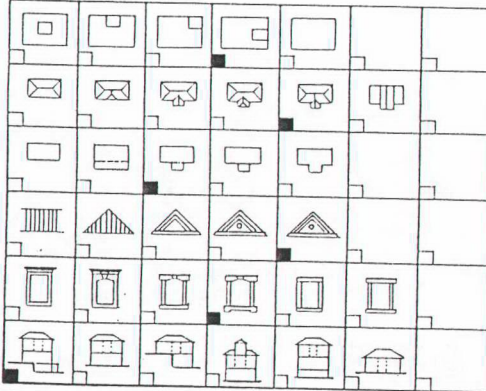
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ

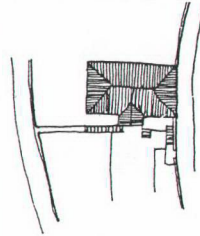
İLİ : TRABZON
İLÇ. : AKÇAABAT
MAİL. : Ortamahalle

SOK. : Dutlu
K. NO : 5
Ö. NO : 31

ESKİ KUL. : KONUT
YENİ KUL. : KONUT
YAPILAN
ONARIMLAR: -

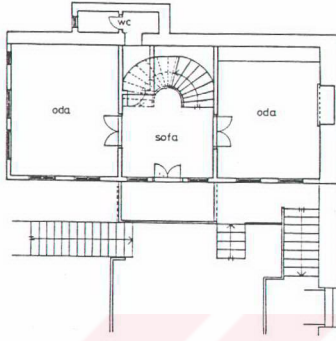

YOL, BAHÇE, BİNA
İLİŞKİSİ

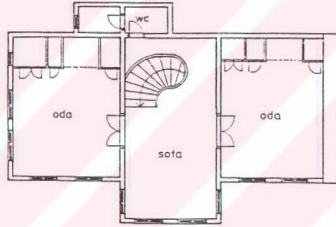

Tablo 1'in devamı

Ölçek : 1 / 200

Zemin Kat Planı

Birinci Kat Planı

Ön Görünüş

Tablo 1'in devamı

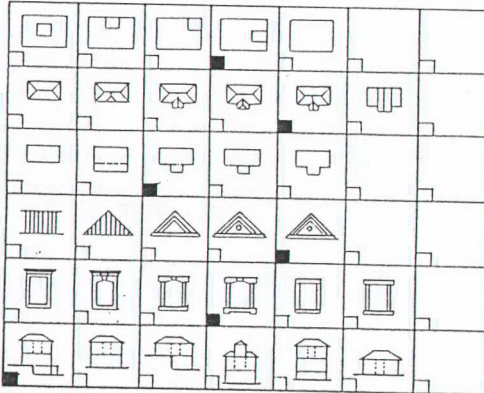
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ

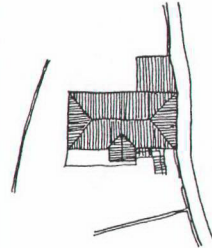
İLİ : TRABZON
İLÇ. : AKÇAABAT
MAH. : Ortamahalle

SOK. : Dutlu
K. NO : 7
Ö. NO : 32

ESKİ KUL. : KONUT
YENİ KUL. : KONUT
YAPILAN
ONARIMLAR: -

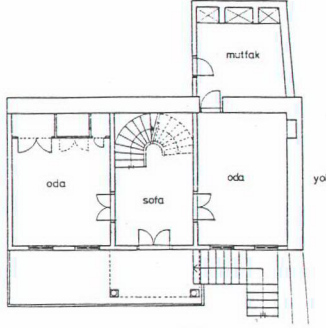

YOL, BAHÇE, BİNA
İLİŞKİSİ

Tablo 1'in devamı

Ölçek : 1/200

Zemin Kat Planı

Birinci Kat Planı

Ön Görünüş

Tablo 1'in devamı

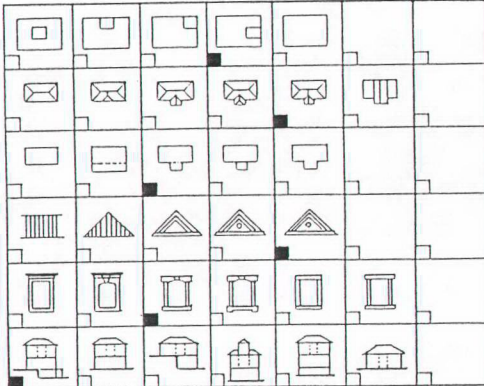
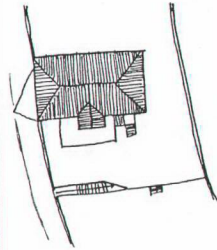
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ

İLİ : TRABZON
 İLÇ. : AKÇAABAT
 MAH. : Ortamahalle
 SOK. : Dutlu
 K. NO : 8A
 Ö. NO : 33

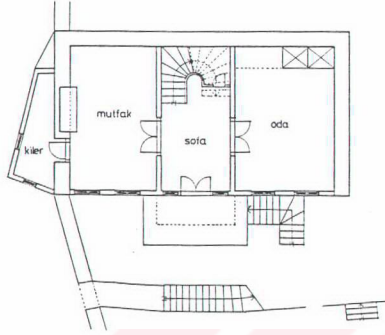
ESKİ KUL. : KONUT
 YENİ KUL. : KONUT
 YAPILAN
 ONARIMLAR : -

YOL, BAHÇE, BİNA
 İLİŞKİSİ

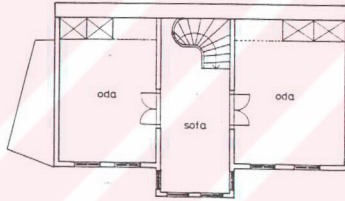

Tablo 1'in devamı

Ölçek : 1 / 200

Zemin Kat Planı

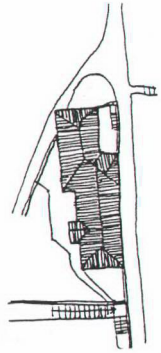

Birinci Kat Planı

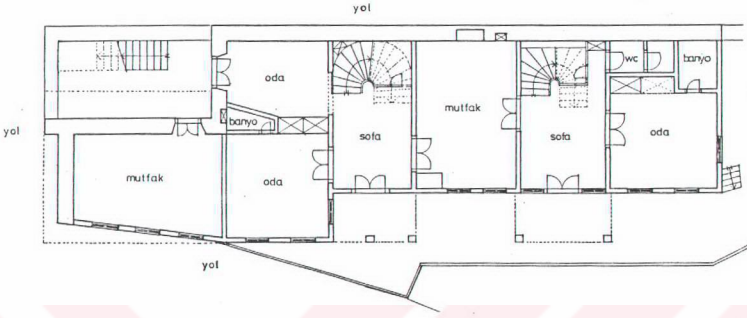
Ön Görünüş

Tablo 1'in devamı

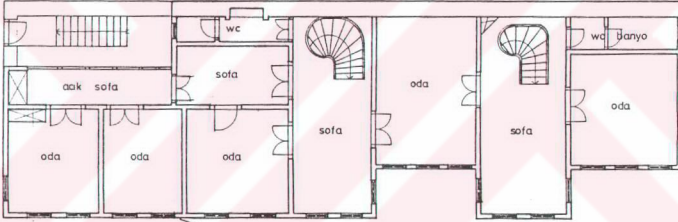
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ						
						İLİ : TRABZON
						İLÇ. : AKÇAABAT
						MAH. : Ortamahalle
						SOK. : Dutlu
						K. NO : 6
						Ö. NO : 34
						ESKİ KUL. : KONUT
						YENİ KUL. : KONUT
						YAPILAN ONARIMLAR : -
						YOL, BAHÇE, BİNA İLİŞKİSİ
						
						
						
						
						
						
						

Tablo 1'in devamı

Ölçek : 1 / 200

Zemin Kat Planı

Birinci Kat Planı

Ön Görünüş

Tablo l'in devamı

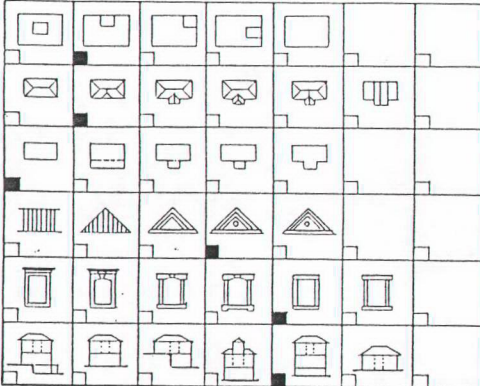
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ

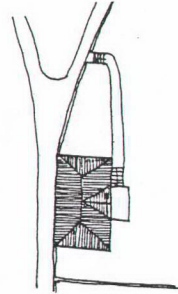
İLİ : TRABZON
 İLÇ. : AKÇAABAT
 MAH. : Ortamahalle

SOK. : Dutlu
 K. NO : 15
 Ö. NO : 35

ESKİ KUL. : KONUT
 YENİ KUL. : KONUT
 Y. ONAR. : Bina içte
 ve dışta onarım gördü.

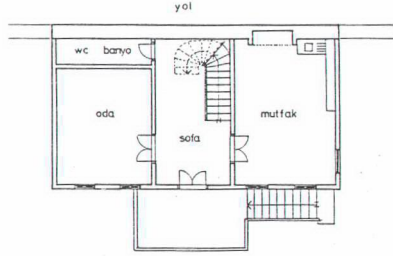

YOL, BAHÇE, BİNA
 İLİŞKİSİ

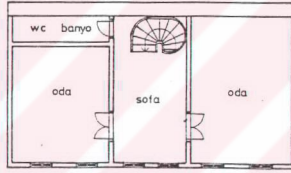

Tablo 1'in devamı

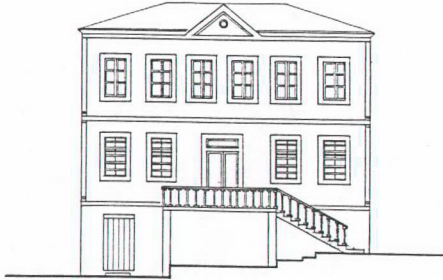
Ölçek : 1/200

Zemin Kat Planı

Birinci Kat Planı

Ön Görünüş

Tablo 1'in devamı

AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ

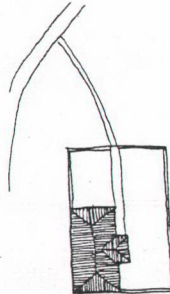
İLİ : TRABZON
İLÇ. : AKÇAABAT
MAH. : Nefsipulathane

SOK. : Lale
K. NO : 4
Ö. NO : 36

ESKİ KUL. : KONUT
YENİ KUL. : KONUT
Y. ONAR. : Bina içte
onarım gördü.

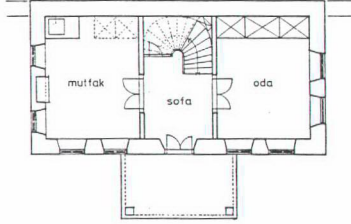

YOL, BAHÇE, BİNA
İLİŞKİSİ

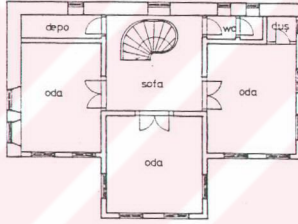

Tablo I'in devamı

Ölçek : 1/200

Zemin Kat Planı

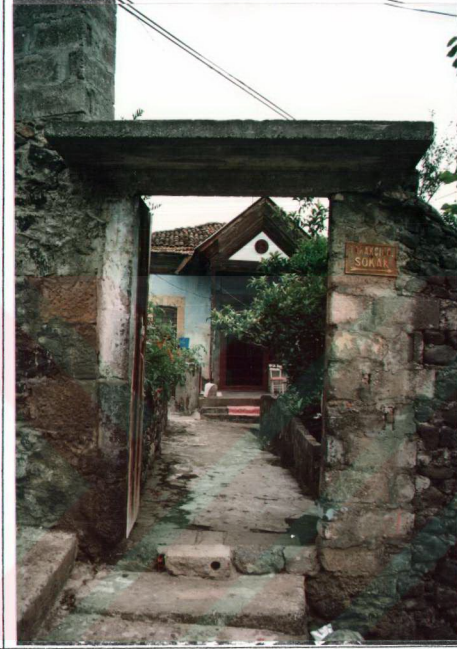
Birinci Kat Planı

Ön Görünüş

Tablo l'in devamı

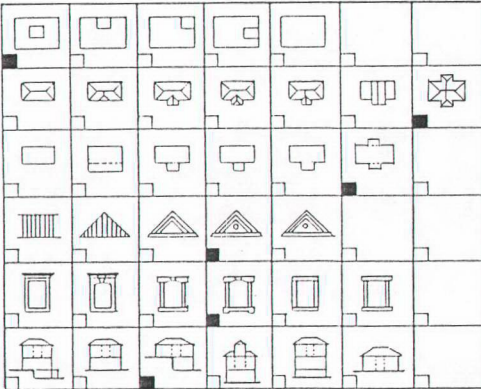
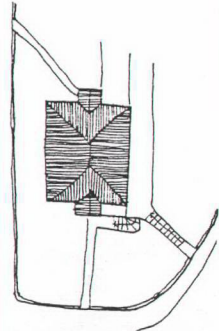
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ

İLİ : TRABZON
 İLÇ. : AKÇAABAT
 MAH. : Nefsipulathane
 SOK. : Tarakçıoğlu
 K. NO : 6
 Ö. NO : 37

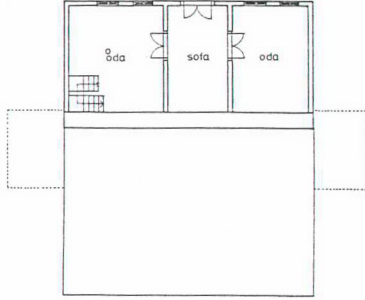
ESKİ KUL. : KONUT
 YENİ KUL. : KONUT
 YAPILAN
 ONARIMLAR : -

YOL, BAHÇE, BİNA
 İLİŞKİSİ

Tablo 1'in devamı

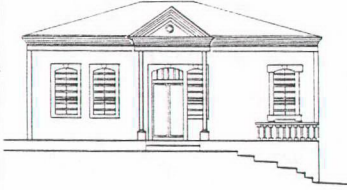
Ölçek : 1 / 200

Bodrum Kat Planı

Zemin Kat Planı

Ön Görünüş

Yan Görünüş

Tablo 1'in devamı

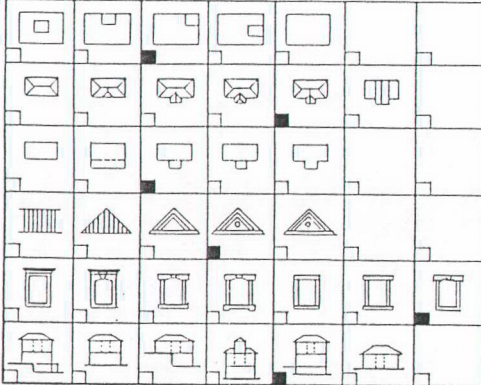
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ

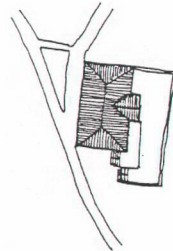
İLİ : TRABZON
İLÇ. : AKÇAABAT
MAH. : Nefsipulathane

SOK. : Dik
K. NO : 2
Ö. NO : 38

ESKİ KUL. : KONUT
YENİ KUL. : KONUT
YAPILAN
ONARIMLAR: —

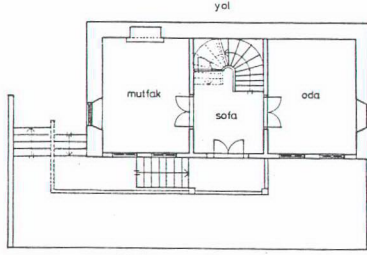

YOL, BAHÇE, BİNA
İLİŞKİSİ

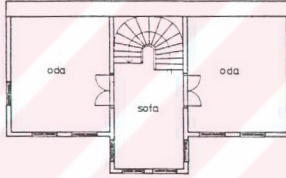

Tablo l'in devamı

Ölçek : 1 / 200

Zemin Kat Planı

Birinci Kat Planı

Ön Görünüş

Tablo 1'in devamı

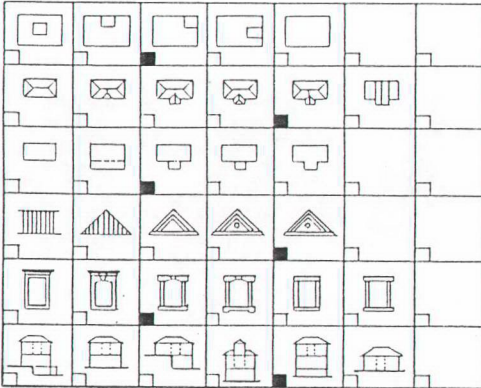
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ

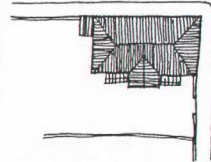
İLİ : TRABZON
İLÇ : AKÇAABAT
MALL : Nefsipulathane

SOK. : Dik
K. NO : 6
Ö. NO : 39

ESKİ KUL. : KONUT
YENİ KUL. : KONUT
YAPILAN
ONARIMLAR: -

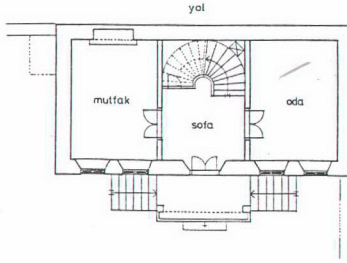

YOL, BAHÇE, BİNA
İLİŞKİSİ

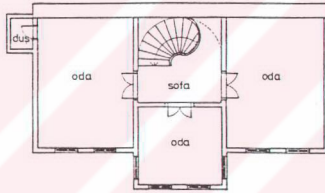

Tablo 1'in devamı

Ölçek : 1 / 200

Zemin Kat Planı

Birinci Kat Planı

Ön Görünüş

Tablo 1'in devamı

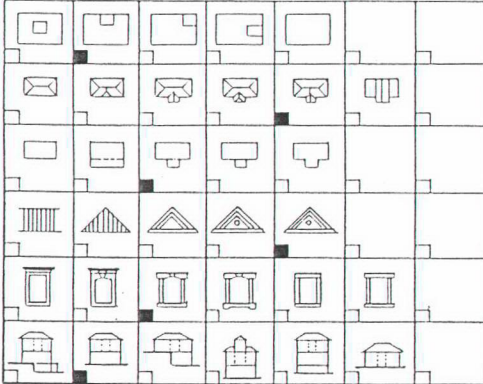
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ

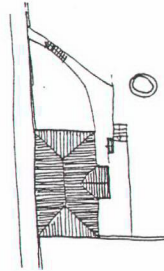
İLİ : TRABZON
 İLÇ. : AKÇAABAT
 MAH. : Nefsipulathane

SOK. : Uzun
 K. NO :
 Ö. NO : 40

ESKİ KUL. : KONUT
 YENİ KUL. : KONUT
 YAPILAN
 ONARIMLAR: -

YOL, BAHÇE, BİNA
 İLİŞKİSİ

Tablo 1'in devamı

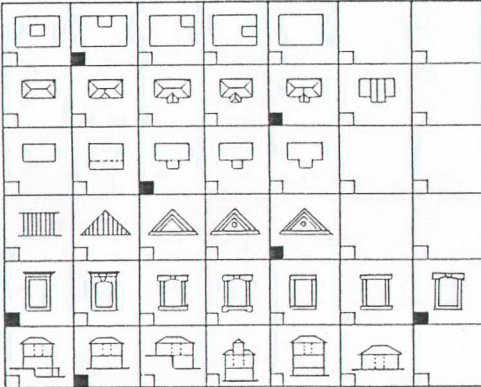
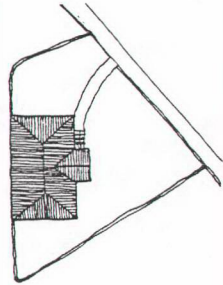
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ

İLİ : TRABZON
 İLÇ. : AKÇAABAT
 MAH. : Nefsipulathane
 SOK. : Piyale
 K. NO : 11
 Ö. NO : 41

ESKİ KUL. : KONUT
 YENİ KUL. : KONUT
 YAPILAN
 ONARIMLAR : -

YOL, BAHÇE, BİNA
 İLİŞKİSİ

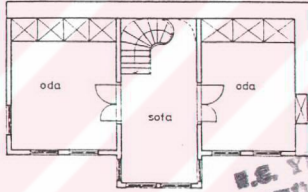

Tablo 1'in devamı

Ölçek : 1 / 200

Zemin Kat Planı

Birinci Kat Planı

Ön Görünüş

İ.E. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
BÖRÜMANTASYON MERKEZİ

Tablo 1'in devamı

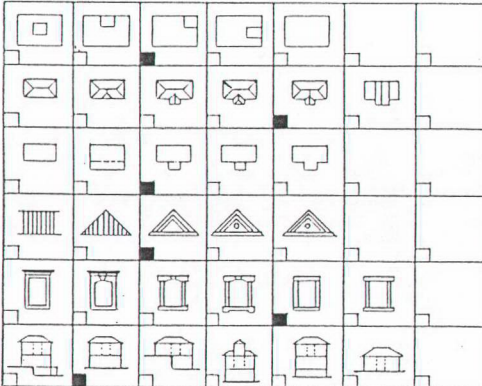
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ

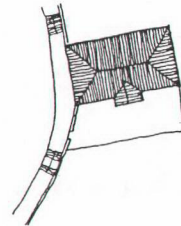
İLİ : TRABZON
İLÇ. : AKÇAABAT
MAH. : Nefsipulathane

SOK. : Piyale
K. NO : 4A
Ö. NO : 42

ESKİ KUL. : KONUT
YENİ KUL. : KONUT
YAPILAN
ONARIMLAR : -

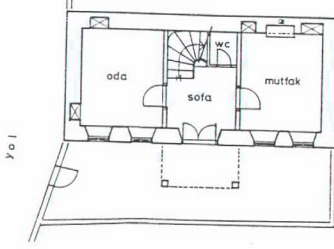

YOL, BAHÇE, BİNA
İLİŞKİSİ

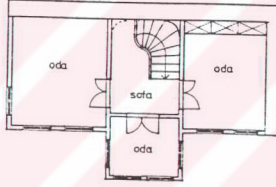

Tablo 1'in devamı

Ölçek : 1/200

Zemin Kat Planı

Birinci Kat Planı

Ön Görünüş

Tablo 1'in devamı

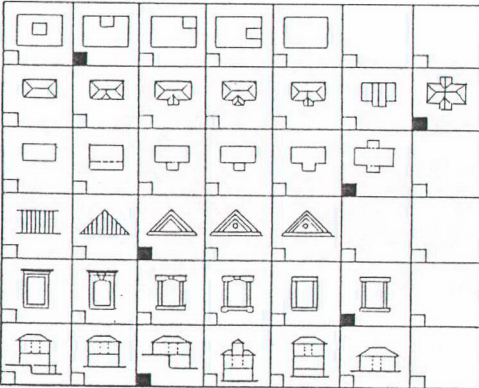
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ

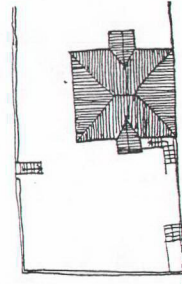
İLİ : TRABZON
 İLÇ. : AKÇAABAT
 MAH. : Nefsipulathane

SOK. : Piyale
 K. NO : 10
 Ö. NO : 43

ESKİ KUL. : KONUT
 YENİ KUL. : KONUT
 Y. ONAR. : Planda
 değişiklik yapıldı.

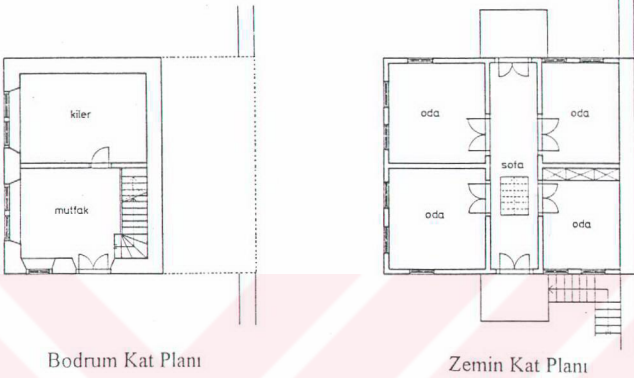

YOL, BAHÇE, BİNA
 İLİŞKİSİ

Tablo 1'in devamı

Ölçek : 1 / 200

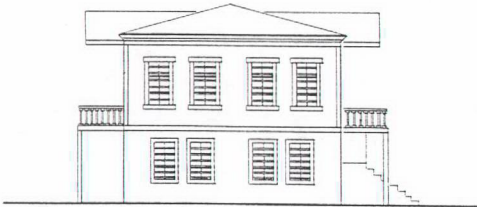

Bodrum Kat Planı

Zemin Kat Planı

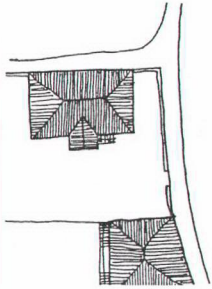

Ön Görünüş

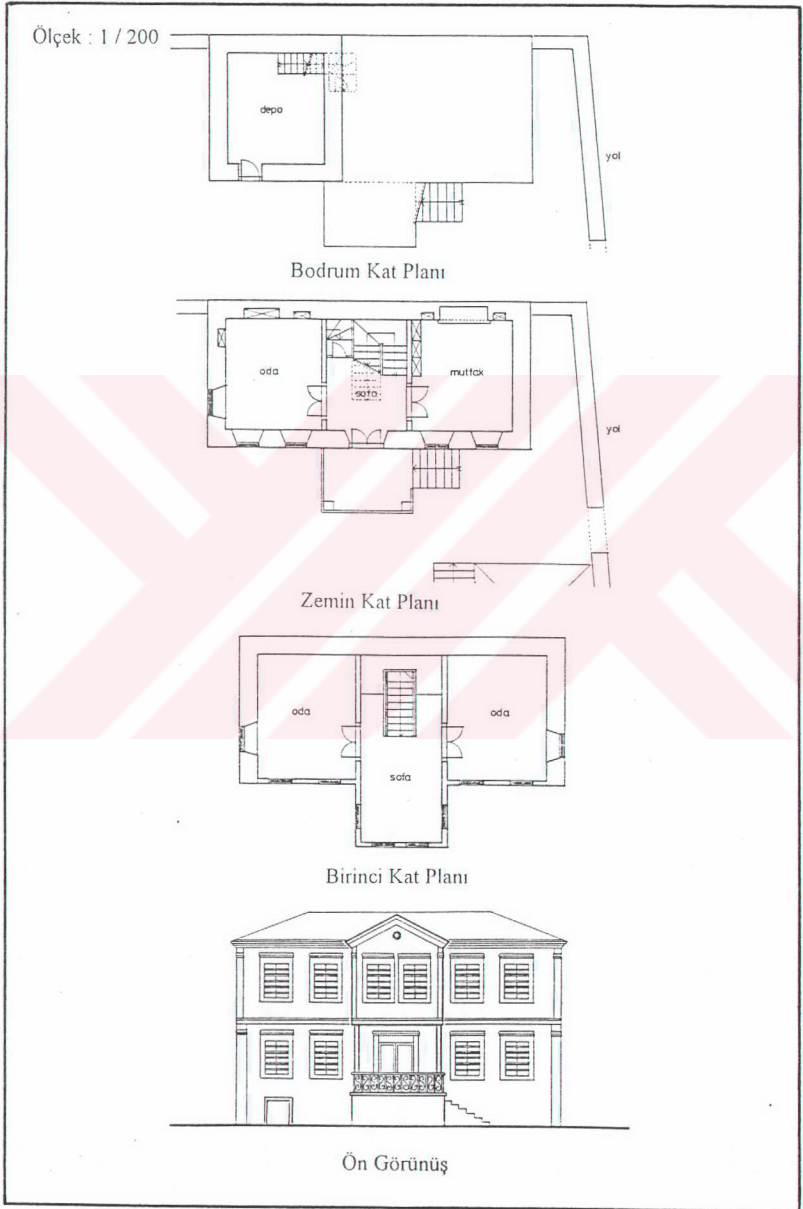

Yan Görünüş

Tablo 1'in devamı

AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ																																									
						İLİ : TRABZON İLÇ. : AKÇAABAT MAH. : Nefsipulathane SOK. : Piyale K. NO : 21 Ö. NO : 44																																			
						ESKİ KUL. : KONUT YENİ KUL. : KONUT YAPILAN ONARIMLAR : Bina içte ve dışta onarım gördü.																																			
YOL, BAHÇE, BİNA İLİŞKİSİ																																									
																																									
<table border="1"> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>																																									
																																									
																																									
																																									
																																									
																																									
																																									

Tablo 1'in devamı

Tablo 1'in devamı

AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ

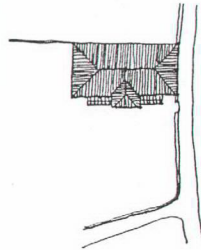
İLİ : TRABZON
İLÇ. : AKÇAABAT
MAİL : Nefsipulathane

SOK. : Piyale
K. NO : 23A
Ö. NO : 45

ESKİ KUL. : KONUT
YENİ KUL. : KONUT
YAPILAN
ONARIMLAR. —

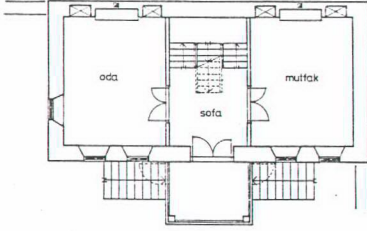

YOL, BAHÇE, BİNA
İLİŞKİSİ

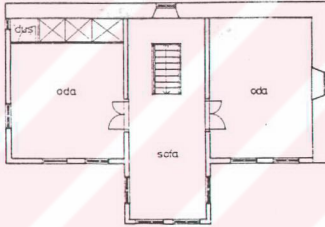

Tablo 1'in devamı

Ölçek : 1 / 200

Zemin Kat Planı

Birinci Kat Planı

Ön Görünüş

Tablo I'in devamı

AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ

İLİ : TRABZON
İLÇ. : AKÇAABAT
MAH. : Çolaklı

SOK. : Durna
K. NO : 1
Ö. NO : 46

ESKİ KUL. : KONUT
YENİ KUL. : KONUT
Y. ONAR. : Merdivende değişiklik yapıldı.

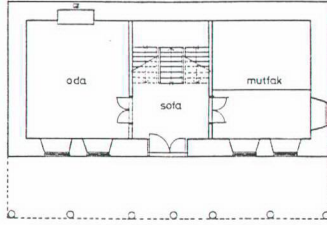

YOL, BAHÇE, BINA
İLİŞKİSİ

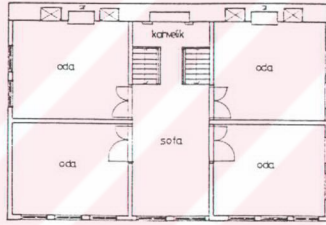

Tablo 1'in devamı

Ölçek : 1 / 200

Zemin Kat Planı

Birinci Kat Planı

Ön Görünüş

Tablo 1'in devamı

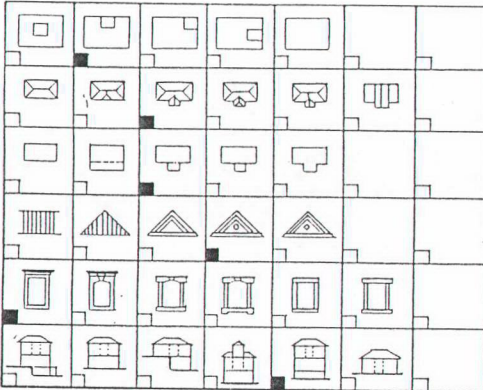
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ

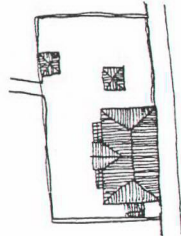
İLİ : TRABZON
İLÇ. : AKÇAABAT
MAH. : Çolaklı

SOK. : Çeşme
K. NO : 5
Ö. NO : 47

ESKİ KUL. :KONUT
YENİ KUL. :KONUT
Y. ONAR. : Bina içte
onarım gördü.

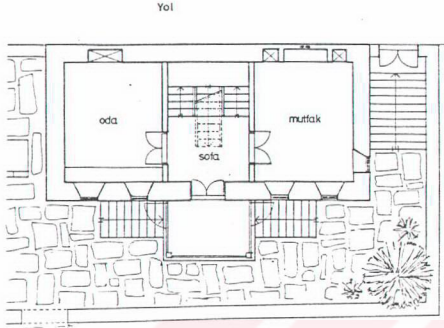

YOL, BAHÇE, BINA
İLİŞKİSİ

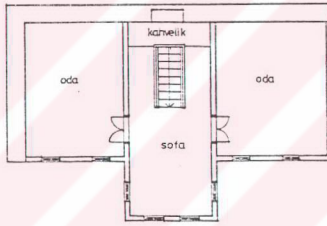

Tablo 1'in devamı

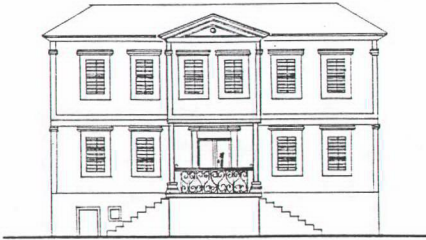
Ölçek : 1 / 200

Zemin Kat Planı

Birinci Kat Planı

Ön Görünüş

Tablo 1'in devamı

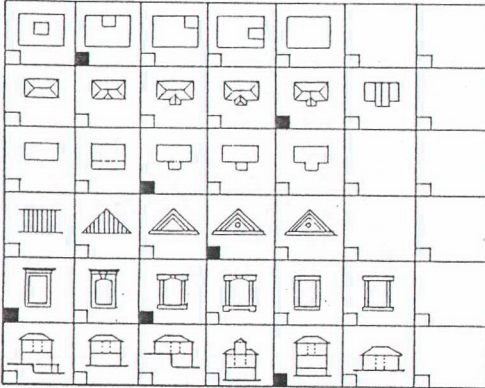
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ

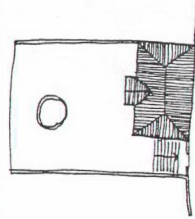
İLİ : TRABZON
İLÇ. : AKÇAABAT
MAH. : Çolaklı

SOK. : Çeşme
K. NO : 3
Ö. NO : 48

ESKİ KUL. : KONUT
YENİ KUL. : KONUT
Y. ONAR. : Binanın
içinde ve dışında de-
ğişiklik yapıldı.

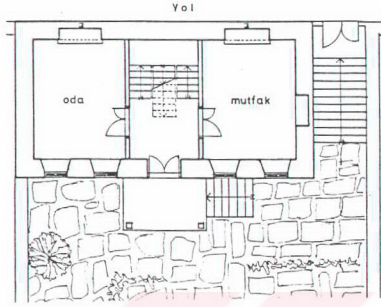

YOL, BAHÇE, BINA
İLİŞKİSİ

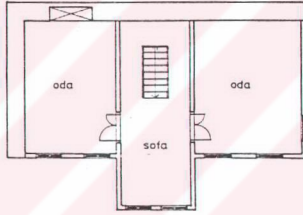

Tablo 1'in devamı

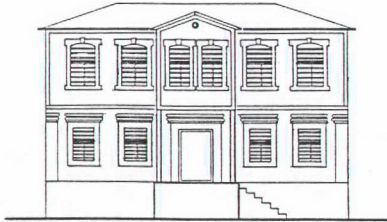
Ölçek : 1 / 200

Zemin Kat Planı

Birinci Kat Planı

Ön Görünüş

Tablo l'in devamı

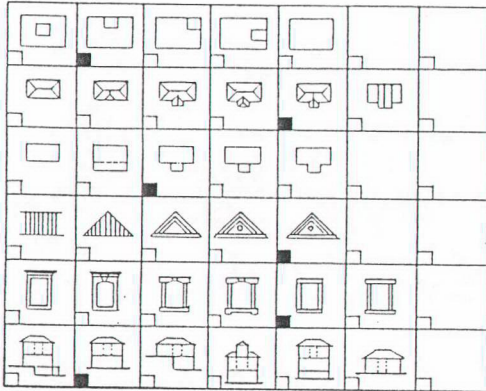
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ

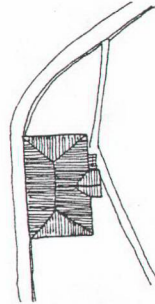
İLİ : TRABZON
İLÇ. : AKÇAABAT
MAIL : Çolaklı

SOK. : Mera
K. NO : 3
Ö. NO : 49

ESKİ KUL. : KONUT
YENİ KUL. : KONUT
Y. ONAR. : Döşeme-
de onarım gördü.

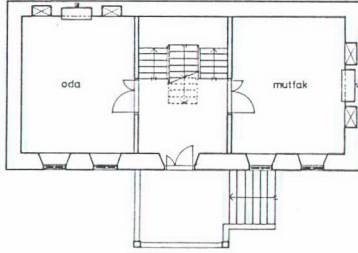

YOL, BAHÇE, BİNA
İLİŞKİSİ

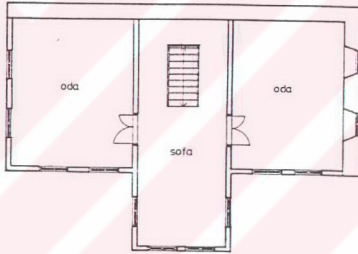

Tablo 1'in devamı

Ölçek : 1 / 200

Zemin Kat Planı

Birinci Kat Planı

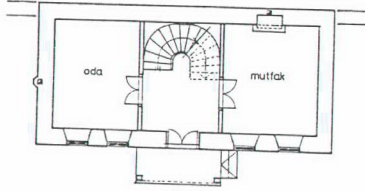
Ön Görünüş

Tablo 1'in devamı

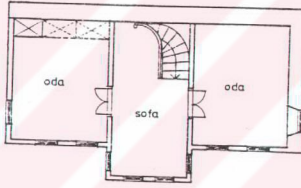
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ						
						İLİ : TRABZON
						İLÇ. : AKÇAABAT
						MAH. : Çolaklı
						SOK. : Başak
						K. NO : 4
						Ö. NO : 50
						ESKİ KUL. : KONUT
						YENİ KUL. : KONUT
						YAPILAN ONARIMLAR : -
						YOL, BAHÇE, BİNA İLİŞKİSİ
						
						
						
						
						
						
						

Tablo 1'in devamı

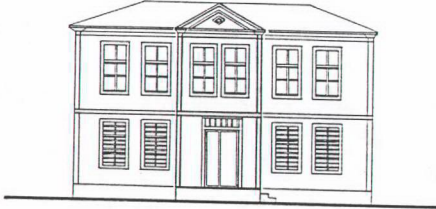
Ölçek : 1 / 200

Zemin Kat Planı

Birinci Kat Planı

Ön Görünüş

Tablo 1'in devamı

AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ

İLİ : TRABZON

İLÇ. : AKÇAABAT

MAH. : Çolaklı

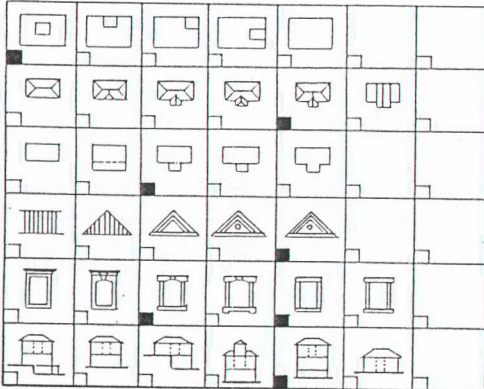
SOK. : Başak

K. NO : 10

Ö. NO : 51

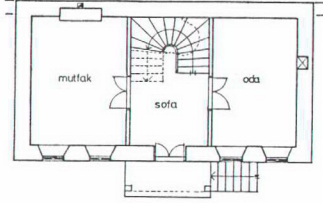
ESKİ KUL. : KONUT

YENİ KUL. : KONUT

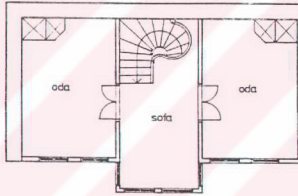
YAPILAN
ONARIMLAR: -YOL, BAHÇE, BİNA
İLİŞKİSİ

Tablo I'in devamı

Ölçek : 1/200

Zemin Kat Planı

Birinci Kat Planı

Ön Görünüş

Tablo 1'in devamı

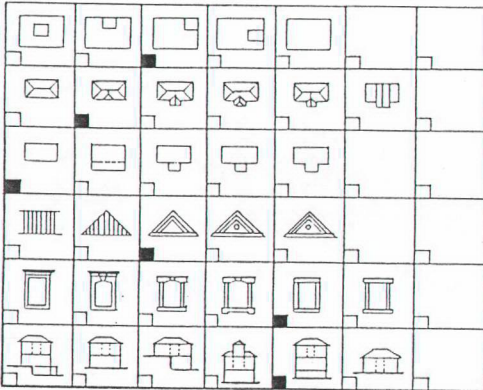
AKÇAABAT GELENEKSEL KONUT ÖRNEK ÇİZİMLERİ

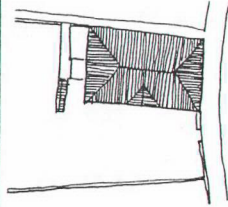
İLİ : TRABZON
İLÇ. : AKÇAABAT
MAH. : Çolaklı

SOK. : Mera
K. NO : 8A
Ö. NO : 52

ESKİ KUL. : KONUT
YENİ KUL. : KONUT
YAPILAN
ONARIMLAR: -

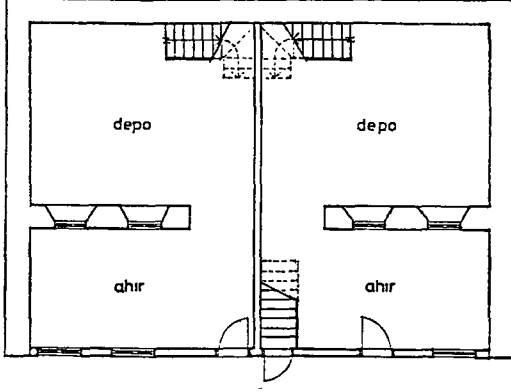

YOL, BAHÇE, BİNA
İLİŞKİSİ

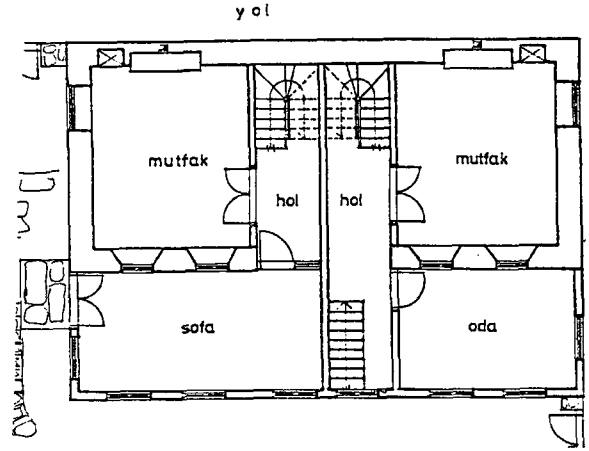

Tablo 1'in devamı

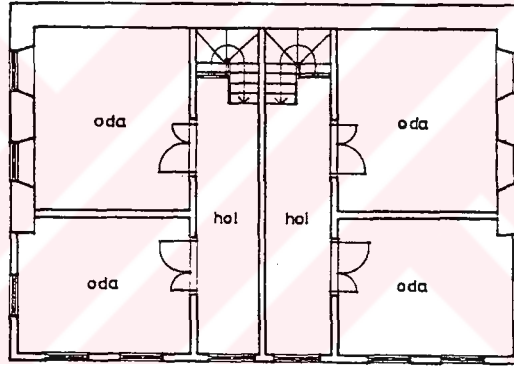
Ölçek : 1 / 200

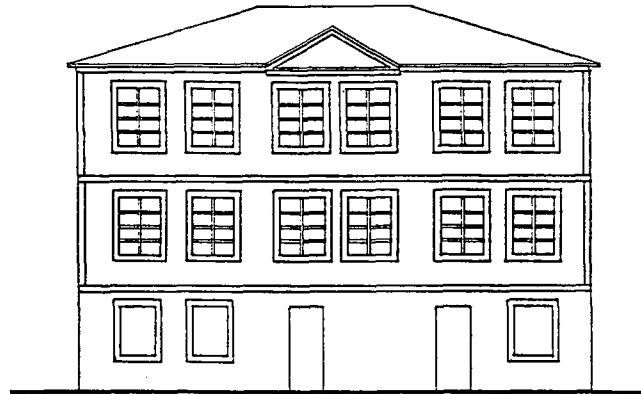
Bodrum Kat Planı

Zemin Kat Planı

Birinci Kat Planı

Ön Görünüş

2.2. Yöre Halkı İle Yapılan Soruşturma Çalışması

Alan çalışması sonucunda elde edilen veriler, yöre halkı ile yapılan soruşturma çalışmasıyla kontrol edilecektir. İki aşamadan oluşan soruşturma çalışmasının birinci aşamasında yörede yaşayan insanların kendi konutlarını ve yörelerini tanıyıp tanımadıkları soruşturulmuş, o yörede yaşamının yöresel niteliklerin tanınmasında ne kadar etkili ve önemli olduğu saptanmaya çalışılmıştır. Yöresel niteliklerin tanınmasında en çok hangi öğelerin etkili olduğu soruşturma çalışmasının ikinci aşamasında saptanmıştır.

2.2.1. Fotoğrafların Seçimi

Fotoğraflar, Akçaabat Geleneksel Konutları ve Ordu-Rize arasındaki kentsel yerleşmelere ait geleneksel konutlardan oluşmuştur. Seçilen 30 fotoğraftan 16 tanesi Akçaabat'tan, 14 tanesi de diğer yerleşimlerden seçilmiştir (Ek Tablo 2).

Akçaabat Geleneksel Konutlarına ait fotoğrafların seçiminde, alan çalışmasında elde edilen tipolojik sınıflandırma sonuçlarından yararlanılacaktır.

Diğer yörelerdeki fotoğrafların seçiminde aynı ölçek ve özellikler bulunmamasına dikkat edilmiştir.

2.2.2. Deneklerin Seçimi

Diğer yöre konutlarından Akçaabat Geleneksel Konutlarını özellikleriyle ayırt edilmesi istenilen soruşturmalarda deneklerin o yörede uzun süre yaşamış olmalarına dikkat edilmiştir.

Kentsel kimlik araştırıldığından deneklerin yörenin eski kimliğini bilmesi ve geleneksel konutlarla ilgisi bu noktada önemlidir. Günümüzde Akçaabat'ın sahil kısmındaki hızlı yapılaşma eski yerleşiminin ve kimliğinin kaybolmasına neden olduğundan, yeni neslin de bu geleneksel konutları pek ayırdedemeyeceği düşünülmüştür. Doğu Karadeniz'deki tüm geleneksel konutlar birbirlerinden küçük farklılıklarla benzerdir. Bu çalışmada da amaç bu küçük farklılıkları o yörede yaşayan kişilerin ayırt edip edemediklerini öğrenmek olduğundan denek grubu o yörede uzun süre yaşamış, yörenin eski kimliğini de bilen kişilerden seçilmiştir. Deneklerde kadın-erkek ayrımı yapılmadan 35 yaşın üzerindeki kişilerle soruşturmalar yapılmıştır.

2.2.3. Soruşturma alışması

Çalışmanın birinci aşamasında 30 fotoğraftan oluşan albümden deneklere Akçaabat'a ait konutların seçilmesi istenmiştir. Deneklere seçimden sonra bu yöreye ait fotoğrafları hangi özelliklerinden dolayı seçtikleri sorulmuştur. Daha sonra geleneksel konut ve geleneksel konutta yaşayışları ile ilgili sorular sorulmuştur (Ek Tablo 3).

3. BULGULAR

3.1. Alan Çalışmasında Elde Edilen Bilgiler

3.1.1. Yerleşim Düzeyinde

Akçaabat'ın yerleşim özellikleri yapılan alan çalışması sırasında incelenmiş ve yörede bulunan mahallelerin (Dürbinar, Ortamahalle, Nefsipulathane ve Çolaklı) yerleşim özellikleri tespit edilmiştir.

Dürbinar mahallesi doğusunda Kireçhane deresi, batısında Akçaabat deresi ile sınırlanmıştır. Bu mahallede evler doğu ve kuzeye yönelmiştir. Dürbinar mahallesi bir tepenin üzerindeki düzlüğe yerleşmiş olduğu için arazi eğimi oldukça az ve bir yol boyunca gelişmiştir. Bu yol Akçaabat deresine kadar uzanıp bir köprüyle Ortamahalle'ye bağlanır.

Ortamahalle'de evler doğuya yönelmiş bir tepenin yamacına ve tepelerine yerleşmiştir. Akçaabat'taki mahallelerin içerisinde en yoğun yerleşime bu mahallade rastlanmaktadır. Oldukça dik bir araziye sahiptir. Evler genellikle doğuya yönelmiştir. Batısında bulunan Hamam Deresi ile biter ve Nefsipulathane Mahallesi başlar.

Nefsipulathane Mahallesi Hamam Deresi'nin karşısındaki tepede kurulmuştur. Tepenin üzerinde ve yamaçlarında Ortamahalle'den daha az yoğunlukta bir yerleşime sahiptir. Nefsipulathane Mahallesi'ndeki evler genellikle doğuya ve kuzeye yönelmişlerdir. Nefsipulathane Mahallesi batısında Çolaklı Deresi ile biter ve derenin karşı yamacında Çolaklı Mahallesi başlar.

Çolaklı Mahallesi'nde tepelerde yerleşim yoktur. Bu mahalle Çolaklı Deresi'nden başlayarak yükselen arazi üzerinde 50-100 m. arasındaki bir alan üzerinde dereye bakan ve doğuya yönelmiş evlerden oluşur. Bu mahalle içindeki evlerin bazıları denizi görmez.

Yapılan incelemelerle yöreye ait yerleşim özellikleri aşağıdaki gibi sıralanabilir.

- Araziye bağlı yerleşimler
- Dik ve merdivenli sokaklar
- Bahçeli konutlar

Araziye bağlı yerleşimler;

Akçaabat'taki dört mahallede eski yerleşimler deniz seviyesinden 50-60 m. başlayıp 110-120 m. lere kadar devam eder.

Yöre konutlarının yerleşiminde arazi büyük önem taşır. Evlerin konumlandırılışı, yönlendirilişi, oluşturulan sokaklar araziye bağlı ve onun izin verdiği en uygun yerlerdedir.

Araziye bağlı olarak yöredeki geleneksel konutlar birbirlerinden ayrıık yerleşmişler ve birkaç ev biraraya gelerek gruplaşmalar oluşturmuşlardır. İç kesimlerdeki kadar dağınık bir yerleşim görülmez. Mahalleler içinde evler gruplar halindedir.

Araziye tek tek dağılan, bazen de kendi içlerinde gruplaşmalar yapan ve eğimden dolayı birbirlerinin manzaralarını kesmeyen konutlar yeşillikler içinde kaybolmuş gibi görünürler (Şekil 7).

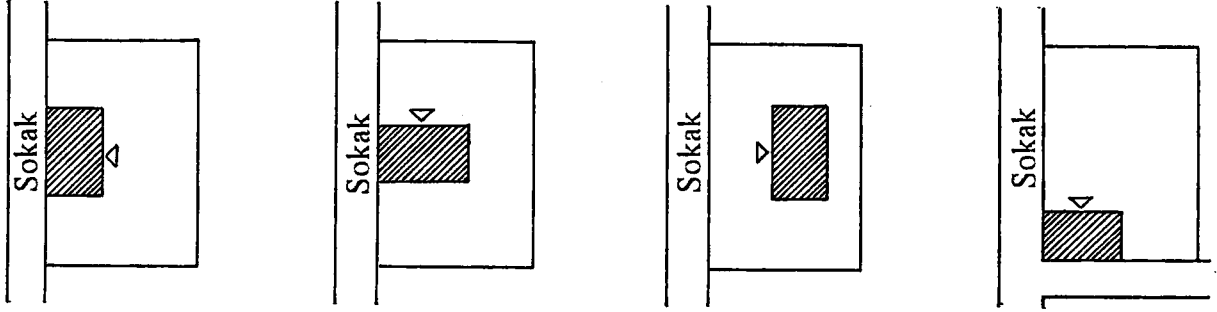
Şekil 7. Birbirinin manzarasını kesmeyen geleneksel konutlar.

Dar ve dik sokaklar;

Arazinin dik ve yerleşimlerin tepelerde olması mahallelere genellikle merdivenli ve dik sokaklarla ulaşılmasını zorunlu kılar. Ulaşımı zor gibi görünen ve birbirlerinden derelerle ayrılan bu mahalleler birbirlerine güneyden patika yollarla bağlanırlar ve oldukça kısa bir süre içinde bir mahalleden diğer mahalleye geçilir. Deniz seviyesinden 100-110m. kadar yükseklikte topoğrafya çizgilerine uymuş bu patika yollar, yöre halkı tarafından oldukça yoğun bir şekilde kullanılır.

Bahçe içindeki konutlar;

Akçaabat yöresindeki konutların hepsi bahçe içerisindedir. Bu nedenle bahçe içine yerleşmiş konutlar sokakla dolaylı olarak bağlanırlar ve ana giriş bahçeden yapılır. Birkaç örnekte ana giriş doğrudan sokaktan yapılmış ve ayrıca bahçeden ikinci bir girişe sahiptir (Şekil 8). Sokağa sırtını dayamış evlerin bahçeleri, etrafı dışarıdan görülmeyecek kadar yükseklikte taş duvarlarla çevrilidir.

Şekil 8. Akçaabat Geleneksel Konutları'nın sokakla bağlantısı.

Bahçe içinde olan Akçaabat Geleneksel Konutları ikliminde elverişli olması nedeniyle yaşam yaz-kış doğa ile içiçedir. Bu nedenle evlerin alt katlarındaki yaşama mekanları, devamlı açık duran giriş kapısı ve genellikle merdivenle çıkılan çıkmanın altındaki yanları açık giriş mekanı ile doğanın uzantısı görünümündedir (32).

3.1.2. Plan Düzeyinde

Akçaabat Geleneksel Konutları yöre halkından elde edilen bilgilere göre çoğu Rumlar tarafından 1800-1900'lü yıllar arasında yoğun olarak inşa edilmiştir. Türkler tarafından inşa edilen konutların plan ve görünüşleri Rum yapımı konutlara oldukça benzemektedir. Bugün bu evlerin bir çoğunda işlevlere göre değişiklikler yapılmıştır.

Akçaabat Geleneksel Konutları plan düzeyinde incelendiğinde aşağıdaki gibi sıralanabilir (Tablo 2).

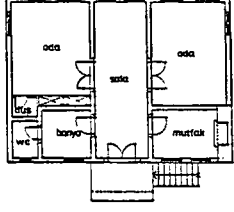
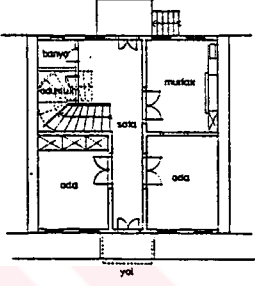
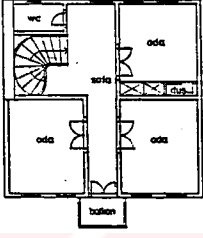
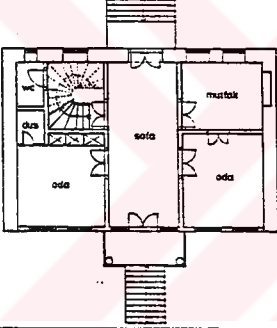
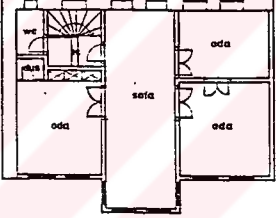
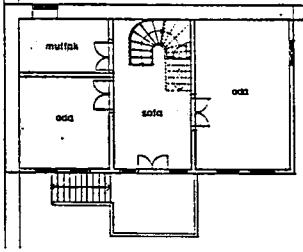
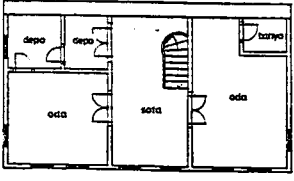
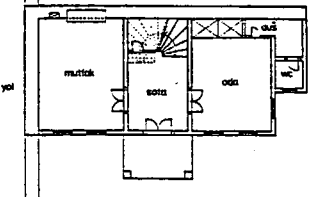
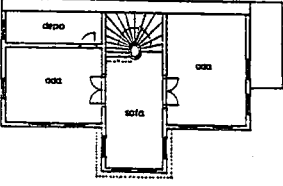
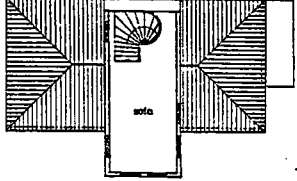
- İç sofalı
- Orta sofalı
- Dış sofalı.

Tablo 2'ye göre dış sofalı plan tipine 3 örnekte, iç sofalı plan tipine 47 örnekte, orta sofalı plan tipine 2 örnekte rastlanmıştır.

Tablo 2. Konutların plan tipine göre sınıflandırılması.

Plan Tipi	ZEMİN KAT	BİRİNCİ KAT	İKİNCİ KAT	Ör. No
DIŞ SOFALI				1
				21
				52
ORTA SOFALI				10
				20

Tablo 2'nin devamı

Plan Tipi	ZEMİN KAT	BİRİNCİ KAT	İKİNCİ KAT	Ör. No
İÇ SOFALI				2
				3
				4
				5
				6

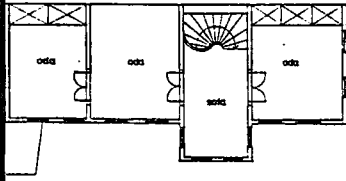
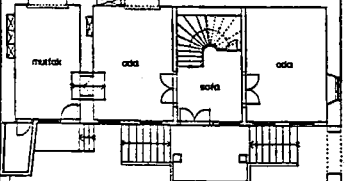
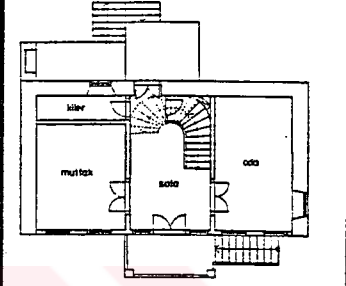
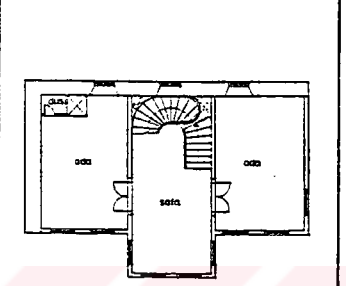
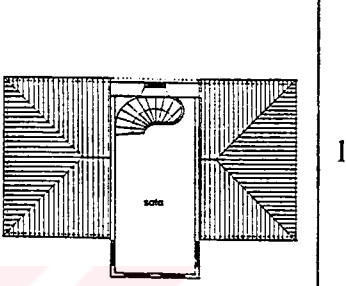
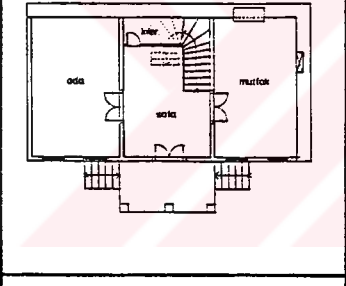
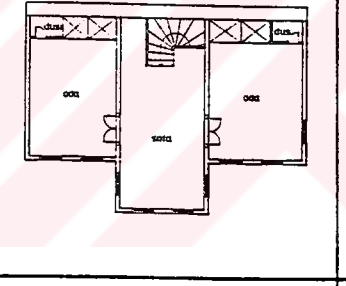
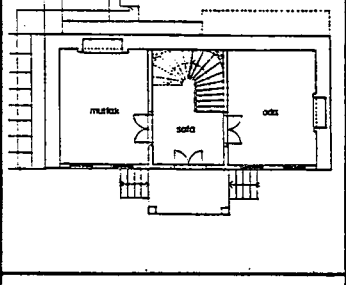
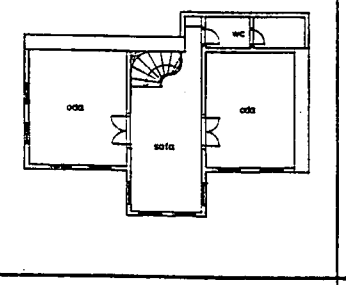
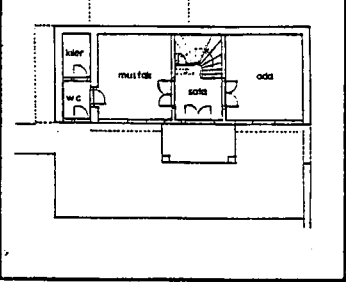
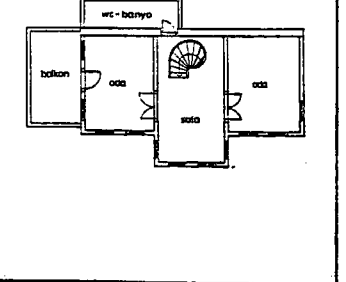
Tablo 2'nin devamı

Plan Tipi	ZEMİN KAT	BİRİNCİ KAT	İKİNCİ KAT	Ör. No
İÇ SOFALI				7
				8
				9
				12
				11

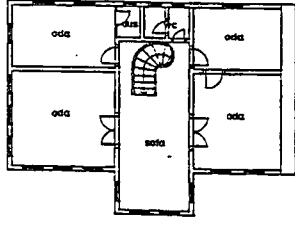
Tablo 2'nin devamı

Plan Tipi	ZEMİN KAT	BİRİNCİ KAT	İKİNCİ KAT	Ör. No
İÇ SOFALI				13
				14
				15
				16
				17

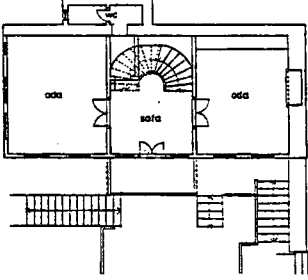
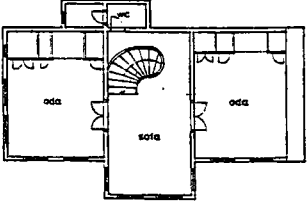
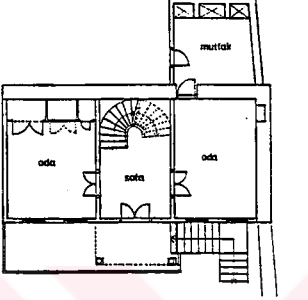
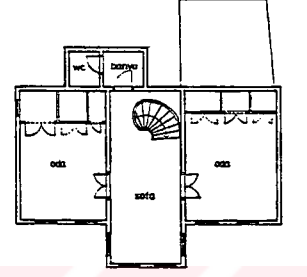
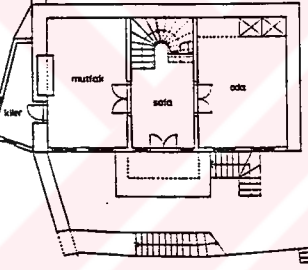
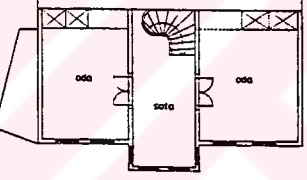
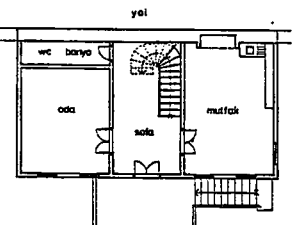
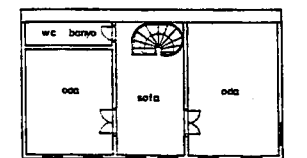
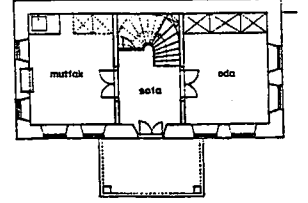
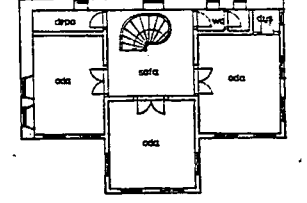
Tablo 2'nin devamı

Plan Tipi	ZEMİN KAT	BİRİNCİ KAT	İKİNCİ KAT	Ör. No
İÇ SOFALI				18
				19
				23
				24
				25

Tablo 2'nin devamı

Plan Tipi	ZEMİN KAT	BİRİNCİ KAT	İKİNCİ KAT	Ör. No
İÇ SOFALI				26
				27
				28
				29
				30

Tablo 2'nin devamı

Plan Tipi	ZEMİN KAT	BİRİNCİ KAT	İKİNCİ KAT	Ör. No
İÇ SOFALI				31
				32
				33
				35
				36

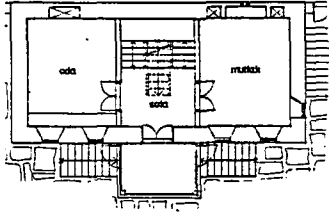
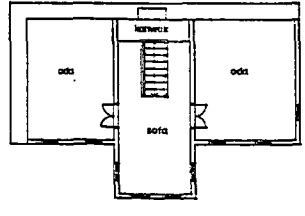
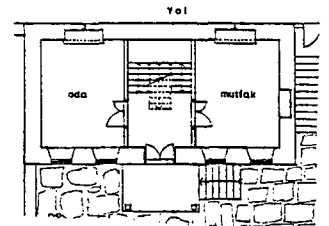
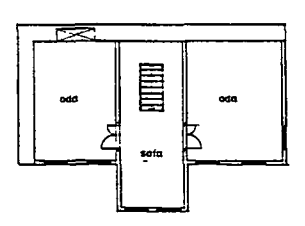
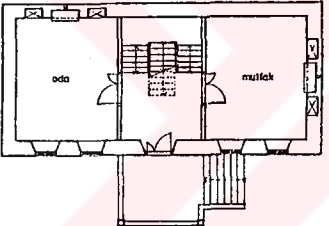
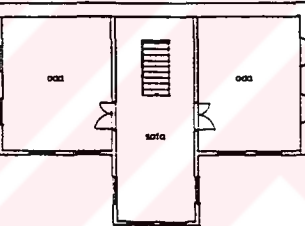
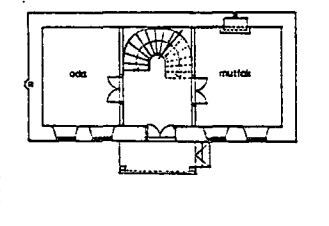
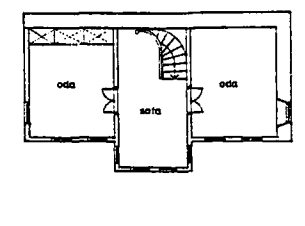
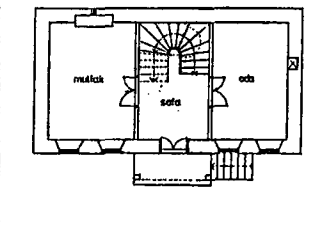
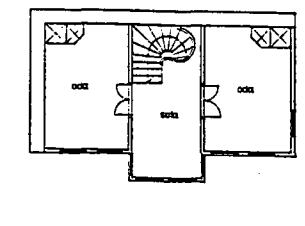
Tablo 2'nin devamı

Plan Tipi	ZEMİN KAT	BİRİNCİ KAT	İKİNCİ KAT	Ör. No
İÇ SOFALI				37
				38
				39
				40
				41

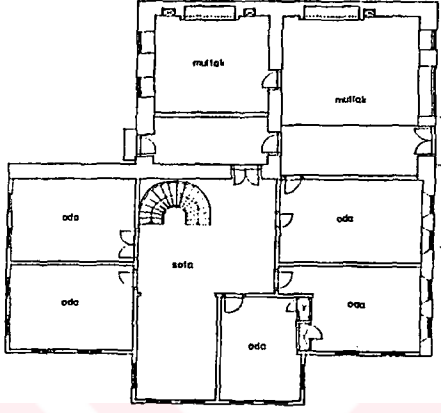
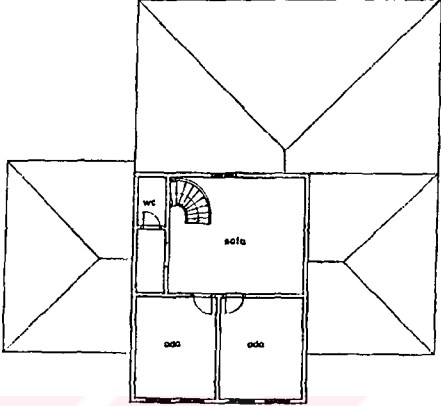
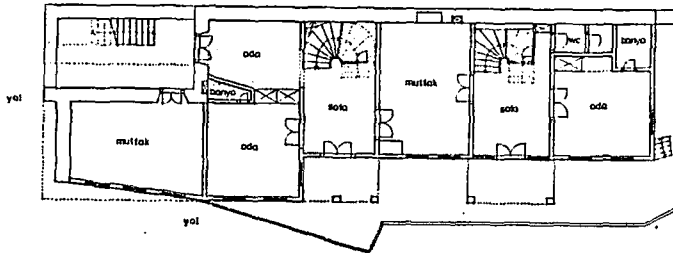
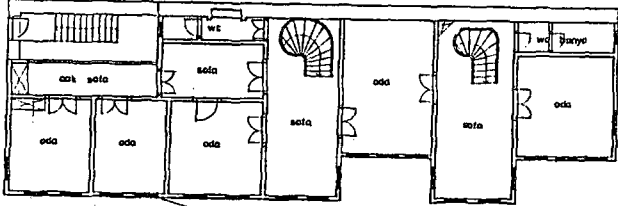
Tablo 2'nin devamı

Plan Tipi	ZEMİN KAT	BİRİNCİ KAT	İKİNCİ KAT	Ör. No
İÇ SOFALI				42
				43
				44
				45
				46

Tablo 2'nin devamı

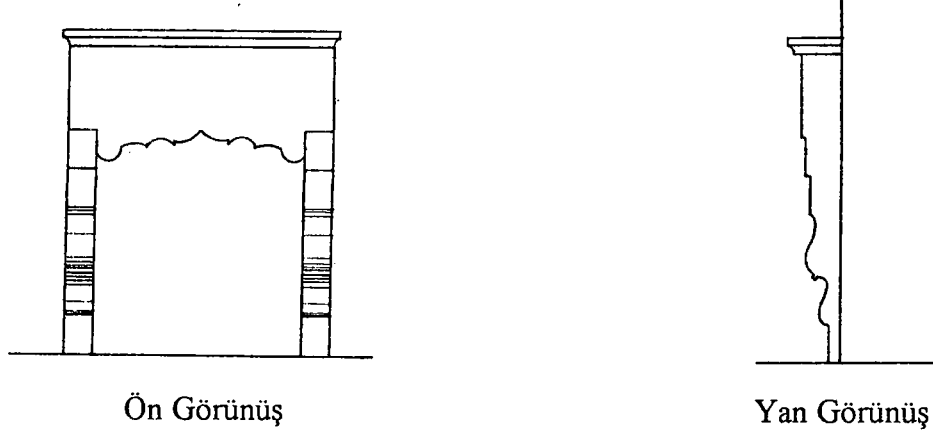
Plan Tipi	ZEMİN KAT	BİRİNCİ KAT	İKİNCİ KAT	Ör. No
İÇ SOFALI				47
				48
				49
				50
				51

Tablo 2'nin devamı

Plan Tipi	ZEMİN KAT	BİRİNCİ KAT	Or. No	
İÇ SOFALI			22	
	ZEMİN KAT			
		BİRİNCİ KAT		34
				

Plan şemaları yörenin sosyal yaşam tarzına göre oluşmuştur. Bodrum katı kırsal kesim yöre konutlarından farklılık gösterir. Tarım ve hayvancılığa bağlı ahır mekanı Akçaabat Geleneksel Konutları'nda yerini yaşama, depo, kiler gibi servis mekenlarına bırakmıştır (32).

Her oda hemen hemen bütün işlevleri kendi içinde görür. Yemek, yatma, oturma eylemleri değişen elemanlarla yerine getirilir. Odalardaki ocaklar (Şekil 9), gömme dolaplar, içlerindeki yüklüklerle, duşlarla birçok işlevi barındırırlar.

Şekil 9. Ocak.

İç sofalı plan tipinde üst katta bulunan çıkma giriş üstüne kapalı çıkma yapar. Bu çıkma çok az örnekte açık çıkma şeklindedir ya da hiç çıkma yapmaz.

Giriş, ön cephede ve cephenin ortasında olduğu için giriş üstüne çıkma yapan konutların çıkmaları cephelerin ortalarında yer alır. Çıkmalar, sofanın genişliği kadar 3.00 m (Ör. No. 11) - 4.20 m. (Ör. No.16) arasında ve çıkma uzunluğu da 1.30 m. (Ör. No. 40) - 3.00 m. (Ör. No. 49) arasında değişir.

Evler bodrum katı ile yükseltildiğinde eve merdivenle girilir. Bu merdivenler giriş üstü çıkmanın genişliği ve uzunluğunda bir alana, girişin hemen önüne çıkarlar.

Giriş üstüne açık çıkma yapan ya da çıkma yapmayan konutlarda da plan özellikleri aynıdır.

Dış sofalı ve orta sofalı konut örneğine çok az rastlandığı için ortak özellikler belirlenememiştir.

3.1.3. Cephe Düzeyinde

Plan şeması itibariyle genellikle iç sofalı plan tipinde olan Akçaabat Geleneksel Konutları simetriktir ve bu simetriklik cepheye yansımıştır.

Akçaabat Geleneksel Konutları cephe özellikleri aşağıdaki şekilde gruplandırılabilir;

- Giriş üstü kapalı çıkmalı evler
- Giriş üstü açık çıkmalı evler
- Çıkmasız evler
 - . Üçgen alınlıklı evler
 - . Üçgen alınlıksız evler
- Giriş üstü kapalı çıkmalı çatıda bir kat yükseltile evler
- Giriş üstü saçak şeklinde örtülmüş üçgen alınlıklı evler
- Giriş üstü tüm çıkmalı evler

Şekil 10. Giriş üstüne kapalı çıkma yapan bir ev.

Akçaabat Geleneksel Konutlarında giriş ön cephededir ve manzaraya yönelmiştir. Arka cepheler hep kapalıdır. Çok az örneğin yan cephesinde bazen bir bazen de iki pencere görülmüştür.

Genellikle iç sofalı plan tipinde olan bu evler giriş üstüne kapalı çıkma, açık çıkma yapar ya da hiç çıkma yapmaz. Ancak bu tiplerde en çok giriş üstüne kapalı çıkma yapan evlere daha çok rastlanmaktadır (Şekil 10).

Bu tip evlerin yanı sıra çok az örnekte de çatı üzerinde sofası bir kat yükseltilen örneklerde rastlanmıştır. Bu evlerde plan ve cephe özellikleri aynı şekildedir (Şekil 11).

Şekil 11. Sofası çatıda bir kat yükseltilen bir ev.

İç sofalı plan tipinde olup sadece zemin kattan ve bodrum katından oluşan örneklerde, giriş üstü yine üçgen alınlıkla saçak şeklinde kapatılmıştır. Bu tip evlerde giriş karşılıklı iki yöndendir (Şekil 12).

Şekil 12. Giriş üstü saçak şeklinde üçgen alınlıkla kapatılmış bir ev.

Şekil 13. Üçgen alınlıksız bir ev.

Bodrum ve zemin kattan oluşmuş üçgen alınksız örneklerle de rastlanmıştır. Bu evlerde iç sofalı plan tipine sahiptir (Şekil 13).

Giriş üstü tüm çıkma şeklinde olan bir örneğe rastlanmıştır. Bu ev tüm özelliklerini giriş üstü kapalı çıkmalı evler gibi yansıtır. Çıkmayı yedi tane ahşap direk taşır. Çatıda üçgen alınlık yoktur ve beşik çatı şeklindedir (Şekil 14).

Şekil 14. Giriş üstü tüm çıkmalı bir ev.

Yapılan analizler sonucunda cephede en çok dikkati çeken öğeler aşağıdaki gibi sıralanabilir.

- Çıkmalar
- Üçgen alınlıklar
- Üçgen alınlıklar üzerindeki rozetler
- Söveli pencereler
- Kapılar
- Sıvanmış ve boyanmış ön cephe
- Kat sayısı (B+Z+1K, Z+1K)
- Katlar arasında ahşap bantlarla yapılan kat ayrımları
- Girişe çıkan merdivenler
- Giriş önü mekanı

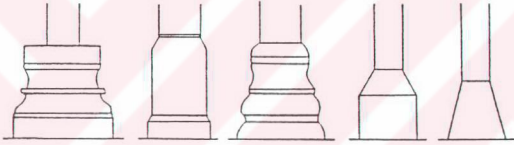
Bütün bu elemanlar genel olarak Akçaabat Geleneksel Konutlarının cephesel özelliklerini yansıtır. Tablo 3'te konutların çıkma, üçgen alınlık ve kat sayılarına göre yörede incelenen tüm konutlar görülmektedir.

- Çıkmalar

Akçaabat Geleneksel Konutları belirtildiği gibi genellikle üst kattaki sofayı giriş üstüne çıkma yaparlar. Cephenin tam ortasında yer alan bu çıkmalar konutların karakteristik özelliklerini yansıtır.

Çıkma yapan kısımların genellikle önünde iki, yanlarında bir pencere yer alır.

Çıkmalar genellikle ahşap direklerle taşınırlar. Çok az örnekte çıkmalar taş sütunlarla taşınır ya da taşıyıcısızdır. Taş olan sütunların genellikle sütun başlıklarında süslemeler bulunur. Ahşap direkler zeminle birleştiği yerde 30-50 cm. yükseklikte taş ayaklar üzerine oturtulur (Şekil 15).

Şekil 15. Ahşap direklerin zemine oturduğu taş ayaklar.

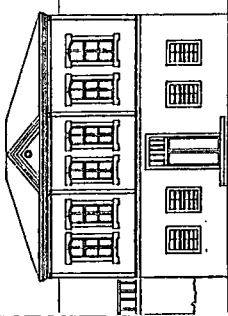
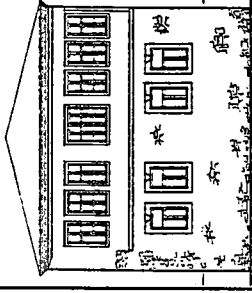
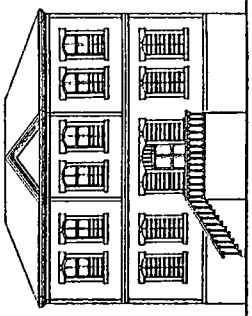
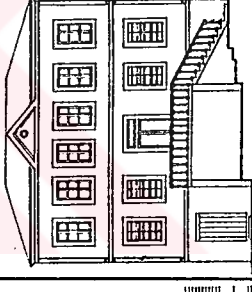
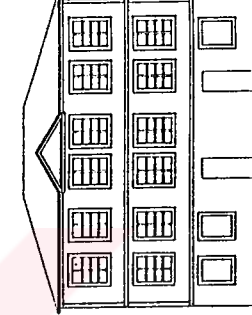
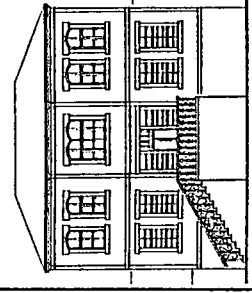
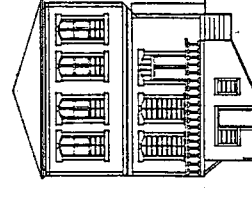
Ahşap ya da taş ayaklar çıkmanın her iki köşesine oturtulmuştur.

Çıkmanın altındaki giriş mekanı genellikle yüksek olduğu için kenarlarında parmaklıklar bulunur. Bu parmaklıklar el işçiliği ile demirden ya da taştan oldukça süslü bir biçimde yapılmıştır.

Şekil 16. Giriş üstü çıkmanın altındaki süslemeler.

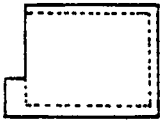

Tablo 3'ün devamı

Kat S.	GİRİŞ ÜSTÜ ÇIKMASIZ			
	ÜÇGEN	ALINLIKLİ	ÜÇGEN	ALINLIKSIZ
BODRUM+ZEMİN	 8			
ZEMİN+1 KAT				 10
BOD.+ZEM.+1 KAT	 5	 35	 52	 14
				 1

Giriş üstü çıkmanın alt tavanı bazı örneklerde süslemelerle işlenmiştir. Ancak günümüze kadar harap olduklarından kullanıcıları tarafından çoğu boyanmıştır (Şekil 16).

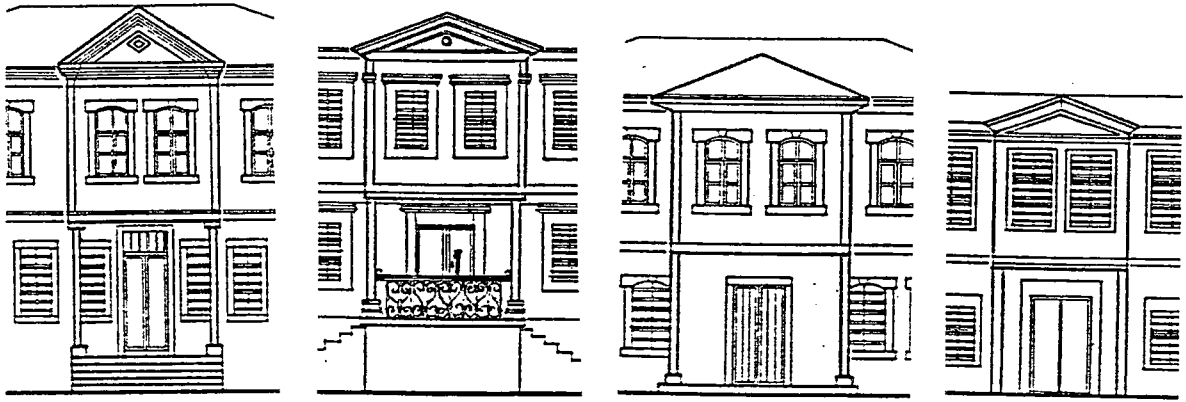
Tablo 4'te konut cephelerinde çıkma durumları incelenmiştir. Akçaabat Geleneksel Konutları çıkmasız, giriş üstü kapalı, açık veya tüm çıkmalı olarak değişiklikler gösterirler. 52 konuttan 11 tanesi çıkmasız, 37 tanesi giriş üstü kapalı çıkmalı, 1 tanesi tüm çıkmalı ve 2 tanesi giriş üstü açık çıkmalıdır.

Tablo 4. Konut cephelerinde çıkma durumları.

KONUT CEPHELERİNDE ÇIKMA DURUMLARI		ÖRNEK NO	ORAN
KAPALI ÇIKMA	ÇIKMASIZ	 5, 8, 10, 14, 21, 35, 52	7/52
	Giriş Üstü Çıkma	 2, 4, 6, 7, 9, 11, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 47, 48, 49, 50, 51	41/52
	Tüm Çıkma	 46	1/52
	Kısmi Çıkma	 1	1/52
AÇIK ÇIKMA	Balkon	 3, 12	2/52

- Üçgen alınlıklar ve üzerindeki rozetler

Çıkmaların üstü genellikle üçgen alınlıklarla biter ve üzeri boş, yuvarlak ya da diyagonal bir rozetle tamamlanır. Bu rozetlerin içi boştur ve çatıyı havalandırmak için yapıldığı sanılmaktadır. Birkaç örnekte çıkmanın üstü üçgen alınlıkla tamamlanmamış ve çatıyla örtülmüştür (Şekil 17).

Şekil 17. Giriş üstü çıkma ve üçgen alınlıklar.

Giriş üstü açık çıkma veya giriş üstüne çıkma yapmayan evlerde de giriş aksında çatıda genellikle üçgen alınlık yapılmıştır.

Tablo 5'te konutların alınlıkları analiz edilmiştir. Alınlıklar, çatı ve rozetlerinin şekilleri itibariyle incelenmiştir. 52 konuttan üçgen alınlıklı olanların 5 tanesi boş, 19 tanesi diyagonal rozetli, 21 tanesi yuvarlak rozetlidir. 3 tanesinin çıkması çatıyla örtülmüştür ve üçgen alınlığa sahip değildir. 5 örnek beşik çatı ile örtülüdür.

- Söveli pencereler

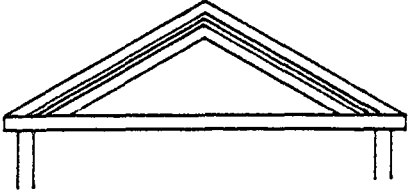
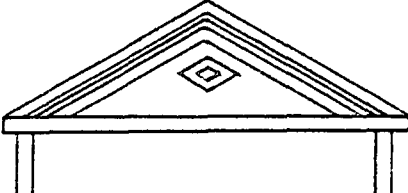
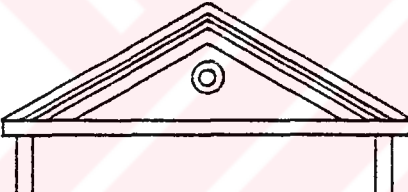
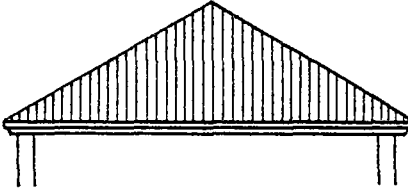
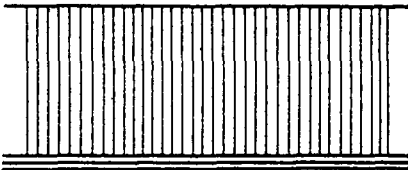
Akçaabat Geleneksel Konutlarında pencereler söveli olup, değişik şekillerde biçimlenmişlerdir. Pencerelerin düşey boyutu genellikle yatay boyutun iki katı kadardır. Böylece pencereler yapıya düşey bir etki yapmaktadır.

Pencerelerin söveleri genellikle ahşap olup, bazı örneklerde zemin katta taş, diğer katlarda ahşap ya da taş olmak üzere değişiklikler gösterirler. Tablo 6'da pencere şekilleri ve örnek numaraları verilmektedir.

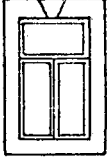
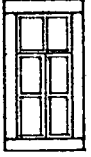
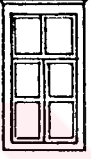
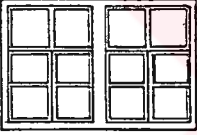

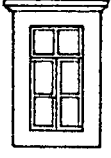
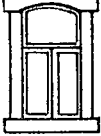

Pencere doğramaları ahşap olup bölünmeleri de genellikle aynı şekildedir.

Pencereler genellikle zemin katlarda bazen de diğer katlarda demir parmaklıklara sahiptir.

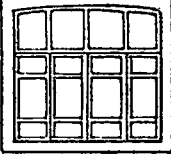
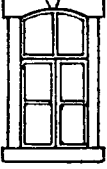
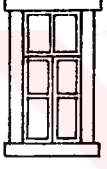
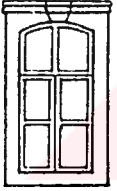
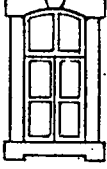
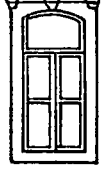
Tablo 5. Konutların alınlık biçimleri.

	ALINLIK ŞEKLİ	ÖRNEK NO
BOŞ ALINLIKLI		3, 5, 23, 42, 52
DIYAGONAL ROZETLİ		2, 4, 7, 9, 12, 21, 25, 27, 28, 30, 31, 33, 34, 39, 40, 41, 49, 50, 51
YUVARLAK ROZETLİ		6, 8, 11, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 22, 24, 26, 29, 32, 35, 37, 38, 43, 44, 47, 48
ÇATI ALINLIKLI		20, 36, 45
ALINLIKSIZ		1, 10, 14, 46

Tablo 6. Konutların pencere biçimleri.

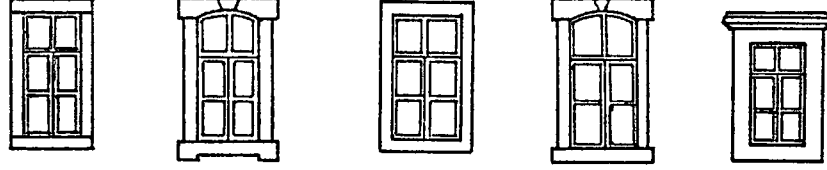
PENCERE ŞEKLİ	ZEMİN KAT		BİRİNCİ KAT	
	ÖRNEK NO		ÖRNEK NO	
	TAŞ	AHŞAP	TAŞ	AHŞAP
	10			
		9, 23, 29, 32, 35, 37		23, 35
				10
				46
		25		25
	15, 41, 44, 45, 47, 48		15, 44	45, 47
		27, 28		6 27
	3, 49, 50, 51	6, 20, 40, 42, 46, 52		20, 42, 46, 49, 50, 52

Tablo 6'nın devamı.

PENCERE ŞEKLİ	ZEMİN KAT		BİRİNCİ KAT	
	ÖRNEK NO		ÖRNEK NO	
	TAŞ	AHŞAP	TAŞ	AHŞAP
				28
		1, 2, 4, 5, 7, 21, 22, 24, 33, 34, 36, 38, 39		1, 2, 4, 5, 7, 9, 14, 21, 22, 24, 33, 34, 36, 38, 39, 40, 41, 48, 51
		14, 26, 43		26, 43
	16		16	
		11, 12, 13, 17, 18, 19, 30, 31		8, 11, 12, 13, 17, 18, 19, 29, 30, 31, 32, 37
				3

Yan cephelerde bulunan pencereler ön cephedeki pencerelerin şekil ve boyutları ile aynıdır. Yan cephede pencereler farklılık göstermezler.

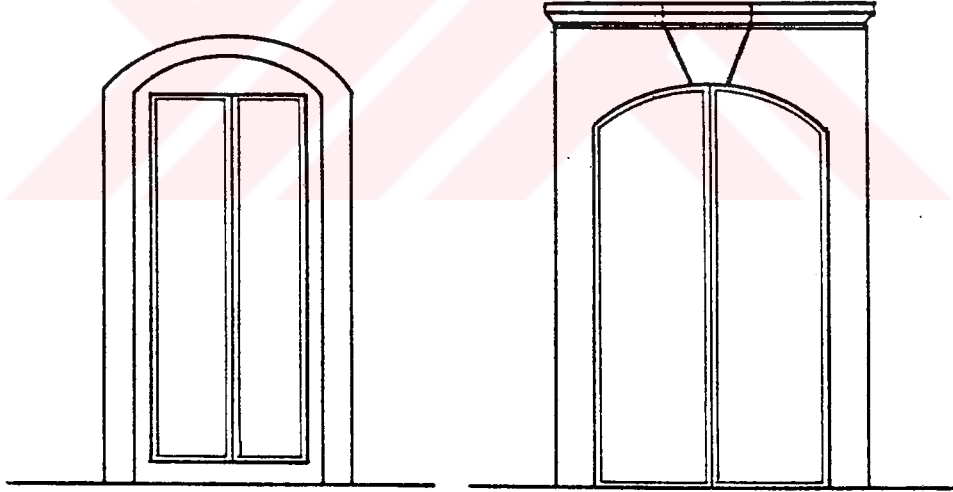
Akçaabat Geleneksel Konutlarında genellikle birbirine benzer pencereler kullanılmaktadır (Şekil 18).

Şekil 18. Akçaabat Geleneksel Konutlarında yaygın olarak kullanılan pencere şekilleri.

- Kapılar

Akçaabat geleneksel konutları hep bahçe içinde olduğu için hem bahçe kapıları hem de konutların giriş kapıları bulunmaktadır. Bahçe kapılarının etrafı taş söveli olup, kanatları ahşaptan yapılmıştır (Şekil 19). Söveleri oldukça işlemelidir. Ahşap kanatlar üzerinde demir işçiliği ile yapılmış tokmaklar bulunmaktadır (Şekil 20).

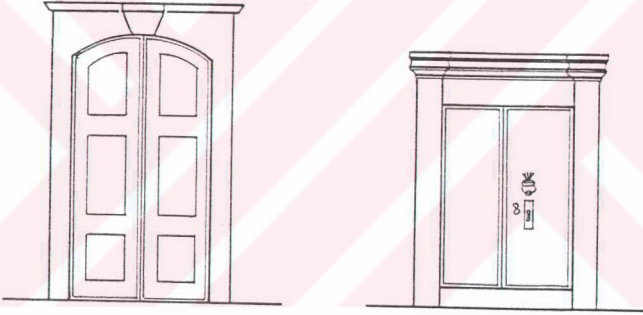

Şekil 19. Bahçe kapıları.

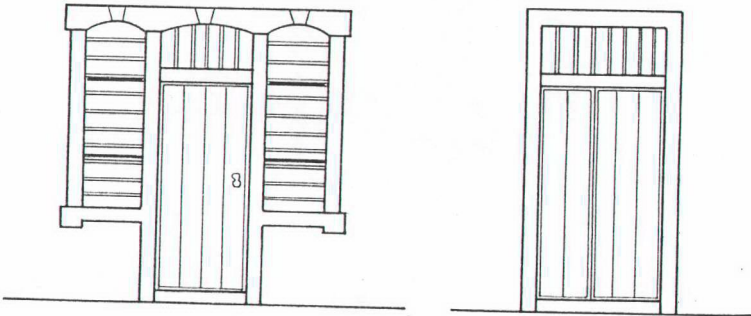
Konutların girişleri bir tane olup, çıkmanın altında bulunmaktadır. Bu kapılarda söveli olup oldukça işlemelidir. Kapı kanatları ahşaptır (Şekil 21). Bazı örneklerde kapının iki yanında ya da bir yanında pencereler bulunmaktadır. Bu tip örneklerde kapının etrafındaki söve ahşaptır (Şekil 22).

Şekil 20. Kapılar üzerindeki tokmaklar.

Şekil 21. Penceresiz konut kapıları.

Şekil 22. Pencereci konut kapıları.

- Sıvanmış ve boyanmış ön cephe

Akçaabat Geleneksel Konutları ahşap iskelet sistem-bağdadi yapım sistemiyle yapılmıştır. genellikle arka ve yan duvarları taş olan konutlarda ön cephe sıvalı ve boyalıdır.

Ön cephe dışındaki yan cephelerde genellikle sıvanmış olup bazen de taş malzeme olduğu gibi bırakılmıştır. Bir kaç örnekte yan cephelerin sadece üst katındaki duvarı sıvanmış ve boyanmıştır. Arka cephe ise her zaman taş olup doğal halindedir.

- Kat sayıları

Yöredeki konutlar bodrum+zemin kat, zemin+1kat, bodrum+zemin+1kat, bodrum+zemin+2 kat ve zemin+2 kat şeklinde değişiklikler gösterirler.

- Katlar arasında ahşap bantlarla yapılan kat ayrımları

Yörede bulunan evlere yatay etki veren bu öge her kat arasında yapılmıştır.

- Girişe çıkan merdivenler

Konutlar bodrum katı ile yükseltildiğinde evin girişine merdivenlerle tek veya karşılıklı iki yönde çıkılır. Bu girişe çıkan merdivenlerin oluşturduğu boşluk çoğunlukla depo ve çeşme olarak kullanılır.

- Giriş önü mekanı

Bu mekan girişe çıkan merdivenlerle, üzerindeki çıkma ve sütunlarla bir bütünlük oluştururlar ve yöreye has bir özellik oluştururlar.

Yörede yapılan çalışmalar sırasında içine girilemeyen 28 konut, dıştan yapılan gözlemler ve fotoğraflar yoluyla tesbit edilmeye çalışılmıştır (Ek Şekil 1). Bu tesbitlere göre bu evlerin cephe özellikleri aşağıda oranlarıyla verilmiştir.

- Giriş üstü çıkmalı (17/28)

- Çıkmasız (11/28)

- Üçgen alınlıklı (19/28)

- Üçgen alınlıksız (11/28)

- Üçgen alınlık üzerindeki yuvarlak rozetler (4/28)

- Üçgen alınlık üzerindeki diyagonal rozetler (14/28)

- Üçgen alınlık boş (1/28)

- Bodrum+zemin kat (7/28)

- Bodrum+zemin+1kat (5/28)

- Bodrum+zemin+2 kat (1/28)

- Zemin+1 kat (15/28)

YÜKSEKÖĞRETİM
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

3.2. Soruşturma Çalışmasından Elde Edilen Bulgular

3.2.1. Yerleşim Düzeyinde

Soruşturma çalışmasının birinci aşamasında kullanılan fotoğraflar yerleşim düzeyinde, tek konut ve grup konutlar olarak sınıflandırılmıştır. Yerleşim düzeyinde seçilen 12, 14, 16, 24, 30 numaralı fotoğraflar 50 denek arasından sırasıyla 47, 36, 43, 43, 45'i tarafından tanınmıştır (Tablo 7).

İkinci aşamada deneklere bu fotoğrafların seçim nedenleri sorulmuştur. Seçim nedenleri oranlarıyla birlikte aşağıdaki gibi tesbit edilmiştir.

- Arazi Yapısı (%56).
- Bitki Örtüsü (%80)
- Bahçe İçindeki Konutlar (%80)
- Dik Sokaklar (%12)

Alan çalışması sırasında yerleşim düzeyinde yapılan tipolojik incelemelerde bitki örtüsüne dikkat edilmemiştir. Ancak soruşturma çalışması sonucunda yöre insanı tarafından yörenin bitki örtüsünün de yörenin tanınmasında önemli bir etken olduğu ortaya çıkmıştır.

3.2.2. Cephe Düzeyinde

Soruşturma çalışmasının birinci aşamasında tek konut olarak sınıflandırılan 1, 3, 5, 7, 19, 21, 23, 24, 25, 27, 28 numaralı fotoğraflar Tablo 7'de görüldüğü gibi büyük oranlarda tanınmıştır.

Soruşturma çalışmasının ikinci aşamasında konutların tanınma nedenleri ve oranları aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

- Çıkmalar (%56)
- Çatı alınlıkları (%80)
- Çatı alınlıkları üzerindeki rozetler (%30)
- Söveli pencereler (%66)
- Kat sayısı (%10)
- Girişe çıkan merdivenler (%10)
- Giriş önü mekanı (%10)
- Sıvanmış ve boyanmış ön cephe (%12)

Soruşturma çalışmasında birçok denek Akçaabat Geleneksel Konutlarını tanımış ancak nedenlerini ifade edememişlerdir. Bunların oranı da %20'lere varmaktadır.

Yapılan soruşturmada plan düzeyinde soru olmadığından plan düzeyinde kimlik arayışı çalışmanın bu etabında yapılmamıştır.

Tablo 7. Soruşturma çalışmasında elde edilen veriler.

Denekler	FOTOĞRAFLAR																													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	●	○	●	○	●	○	●				●	●		●		●			●		●	○	●	●	●		●	●		●
2	●		●		●	○	●				●	●		●		●			●		●	○	●	●	●		●	●		●
3	●		●		●		●				●	●		●		●			●		●	○	●	●	●		●	●		●
4	●		●	○	●		●		○		●	●		○		○			●		●	○	●	●	●		●	●		○
5	●		●		●		●				●	●		●		○			●		●	○	●	●	●	○	●	●		●
6	●		●		●		●			○	●	●		●		○			●		●	○	●	●	●	○	●	●		○
7	●	○	●		●		●				●	●		●		●			●		●	○	●	●	●		●	●		○
8	●		●		●		●			○	●	●		○		●			○		●	○	●	●	●		●	●		○
9	●		●		●		●				●	●		●		●			○		●	○	●	●	●		●	●		○
10	●		●		●		●			○	●	●		○		●			●		●	○	●	●	●		●	●		○
11	●		●		●	○	●				●	●		●		○			●		●	○	●	●	●		●	●		○
12	●		●		●		●		○		●	●		●		○			●		●	○	●	●	●		●	●		○
13	●		●		●		●				●	●		●		○			●		●	○	●	●	●	○	●	●		○
14	●		●		●	○	●				●	●		●		○			●		●	○	●	●	●		●	●		○
15	●		●		●		●				●	●		○		●			●		●	○	●	●	●		●	●		○
16	●		●		●		●				●	●		●		○			●		●	○	●	●	●		●	●		○
17	●		●		●		●				●	●		●		○			●		●	○	●	●	●		●	●		○
18	●	○	●		●		●				●	●		●		○			●		●	○	●	●	●		●	●		○
19	●		●		●		●				●	●		●		○			●		●	○	●	●	●	○	●	●		○
20	●		●		●		●			○	●	●		○		●			●		●	○	●	●	●		●	●		○
21	●		●		●		●				●	●		●		○			●		●	○	●	●	●		●	●		○
22	●		●		●		●				●	●		●		○			●		●	○	●	●	●		●	●		○
23	●		●		●		●				●	●		●		○			●		●	○	●	●	●		●	●		○
24	●		●		●	○	●		○		●	●		○		○			●		●	○	●	●	●		●	●		○
25	●		●		●		●				●	●		●		○			●		●	○	●	●	●		●	●		○
26	●		●		●		●				●	●		●		○			●		●	○	●	●	●		●	●		○
27	●		●		●		●		○		●	●		●		○			●		●	○	●	●	●		●	●		○
28	●		●		●		●				●	●		●		○			●		●	○	●	●	●		●	●		○
29	●		●		●		●				●	●		●		○			●		●	○	●	●	●		●	●		○
30	●		●		●		●				●	●		●		○			●		●	○	●	●	●		●	●		○
31	●		●		●		●			○	●	●		○		○			●		●	○	●	●	●		●	●		○
32	●		●		●		●				●	●		●		○			●		●	○	●	●	●	○	●	●		○
33	●		●		●		●				●	●		●		○			●		●	○	●	●	●		●	●		○
34	●		●		●		●				●	●		●		○			●		●	○	●	●	●		●	●		○
35	●		●		●		●				●	●		●		○			●		●	○	●	●	●		●	●		○
36	●		●		●		●		○		●	●		●		○			●		●	○	●	●	●		●	●		○
37	●		●		●		●				●	●		●		○			●		●	○	●	●	●		●	●		○
38	●		●	○	●		●				●	●		○		●			●		●	○	●	●	●		●	●		○
39	●		●		●		●				●	●		●		○			●		●	○	●	●	●		●	●		○
40	●		●		●		●				●	●		●		○			●		●	○	●	●	●		●	●		○
41	●		●		●		●				●	●		●		○			●		●	○	●	●	●		●	●		○
42	●		●		●		●		○		●	●		●		○			●		●	○	●	●	●		●	●		○
43	●		●		●		●				●	●		●		○			●		●	○	●	●	●		●	●		○
44	●	○	●		●		●				●	●		●		○			●		●	○	●	●	●		●	●		○
45	●		●		●		●		○		●	●		●		○			●		●	○	●	●	●		●	●		○
46	●		●		●		●				●	●		●		○			●		●	○	●	●	●		●	●		○
47	●		●		●	○	●			○	●	●		●		○			●		●	○	●	●	●		●	●		○
48	●		●		●		●				●	●		○		●			●		●	○	●	●	●		●	●		○
49	●		●		●		●			○	●	●		●		○			●		●	○	●	●	●		●	●		○
50	●		●		●	○	●				●	●		●		○			●		●	○	●	●	●		●	●		○
	45	4	42	3	44	8	39	1	3	11	36	47	9	36	14	43	1	3	27	1	40	13	35	43	38	4	44	38	6	45

● Doğru Yanıt ○ Yanlış Yanıt ■ Akçaabat Yöresi Fotoğrafları

4. İRDELEME VE DEĞERLENDİRME

Çalışmanın irdeleme ve değerlendirme bölümünü; Akçaabat Geleneksel Konut örneklerinin yerleşim, plan ve cephe özelliklerinin ortaya koyulması oluşturmaktadır. Bu özellikler alan ve soruşturma çalışmasına bağlı olarak değerlendirilecektir.

4.1. Her İki Çalışmanın Değerlendirilmesi

4.1.1. Yerleşim Düzeyinde

Tablo 8'de konutların yerleşim biçimleri verilmiştir. İncelenen 52 konutta tüm örnekler bahçe içinde olup, bahçe içindeki konumları farklıdır. 52 konutun 17 tanesi sırtını bahçe duvarına, 4 tanesi hem arka hem de yan duvarını bahçe duvarına, 14 tanesi yan duvarını bahçe duvarına dayamış ve 13 tanesi de bahçe içine serbestçe yerleşmiş olup, hepsinde giriş ön cephededir. Örneklerden 1 tanesi sırtını bahçe duvarına dayamış, giriş yan cephededir. Bütün bu örneklerde konuta bahçe aracılığı ile girilir. Bahçe ve sokaktan iki girişe 3 örnekte rastlanmıştır. Bu üç örneğin 1 tanesinin yan duvarı sokakla bitişik ve girişi yan cephelerden, 2 tanesinden birinin arka diğerinin ön cephesi sokakla bitişik olup, girişleri ön ve arka cepheden olmak üzere karşılıklı iki yöndendir (Tablo 8).

Alan ve soruşturma çalışması sırasında elde edilen bilgilerle yerleşim düzeyinde yöreye kimlik kazandıran nitelikler aşağıdaki gibi sıralanabilir;

- Arazi yapısı

Tepelere yerleşmiş ve arazi çizgilerine uymuş konutlar Akçaabat Geleneksel Konutlarına kimlik kazandırmaktadır.

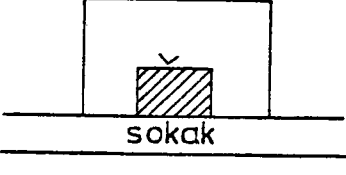
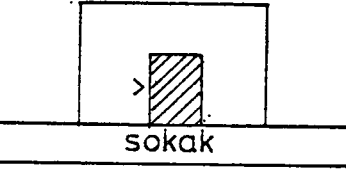
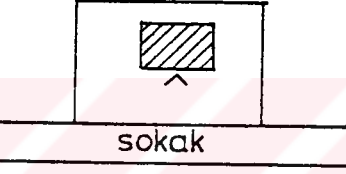
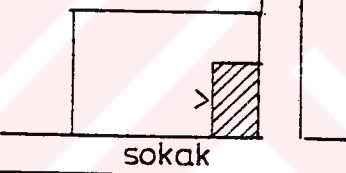
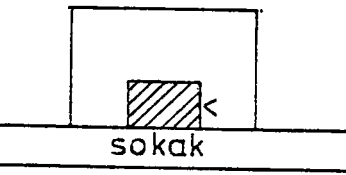
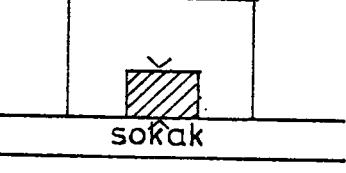
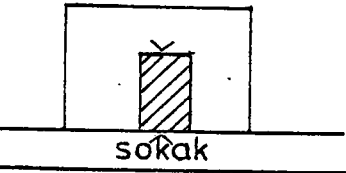
- Dik ve merdivenli sokaklar

Arazi yapısından kaynaklanan merdivenli ve dik sokaklar yöreye kimlik kazandırmaktadır. Eğimden dolayı yapımı güç olan bu sokaklar, insan ölçülerinde oldukça dar yapılmıştır.

- Bahçe içindeki konutlar

Bahçe içinde etrafı taş duvarlarla çevrili konutlar yerleşimin ayrıık, birbirinden bağımsız olmasına neden olmuş ve yöreye has bir özellik oluşturmuştur.

Tablo 8. Akçaabat Geleneksel Konutlarının sokakla ilişkisi.

Konut Sokak İlişkisi	YERLEŞİM BİÇİMİ		ÖRNEK NO
Eve Bahçe Aracılığı İle Giriş	Bina Arka Duvarı Bahçe Duvarına Bitişik		13, 14, 21, 23, 26, 27, 34, 35, 36, 37, 38, 40, 47, 48, 49, 50, 52
	Binanın Yan Duvarı Bahçe Duvarına Bitişik		5, 6, 15, 16, 17, 18, 20, 29, 31, 32, 33, 42, 43, 45
	Bina Bahçe İçine Serbest Yerleştirilmiş		2, 4, 7, 9, 11, 12, 19, 22, 24, 30, 41, 46, 51
	Bina Bahçe Köşesine Bitişik		1, 25, 39, 44
	Binanın Arka Duvarı Bahçe Duvarına Bitişik		8
Eve Hem Sokak Hem de Bahçe Aracılığı İle Giriş	Binanın Arka Cephesi Sokakla Bitişik		3, 28
	Binanın Yan Cephesi Sokakla Bitişik		10

- Bitki örtüsü

Soruşturma çalışmasında alan çalışması sırasında elde edilen bilgilere ek olarak bitki örtüsünde yörenin tanınmasında önemli bir etken olduğu ortaya çıkmıştır. Deneklerin %80'ni bitki örtüsüne yöreyi tanımada dikkat etmiştir.

4.1.2. Plan Düzeyinde

Plan düzeyinde daha çok alan çalışması sırasında bilgi edinilmiştir. Tablo 9'da konutların plan özellikleri, oda sayılarına ve tiplerine göre sınıflandırılmıştır. Bu tabloya göre dış sofalı plan tipine 3 örnekte, iç sofalı plan tipine 47 örnekte, orta sofalı plan tipine 2 örnekte rastlanmıştır. Akçaabat Geleneksel Konutlarının iç sofalı plan tipinde olduğu söylenebilir.

4.1.3. Cephe Düzeyinde

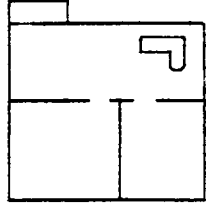
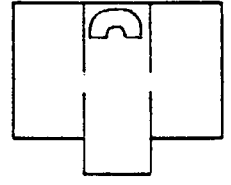
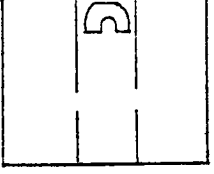
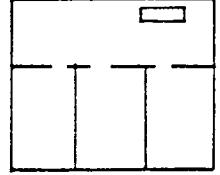
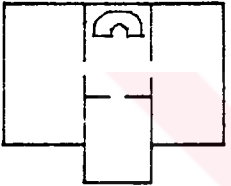
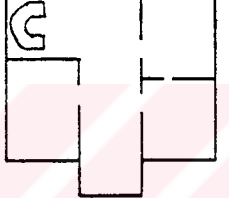

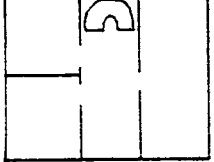
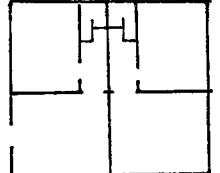
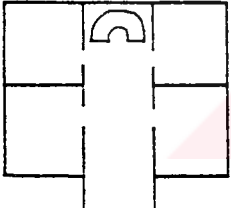
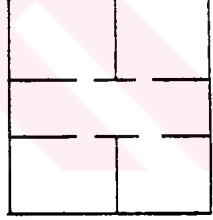
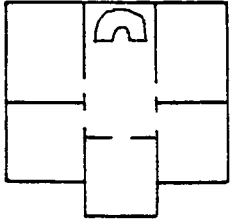
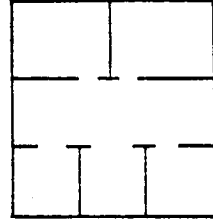
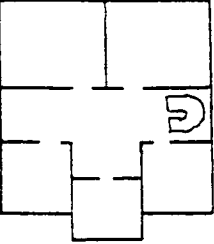
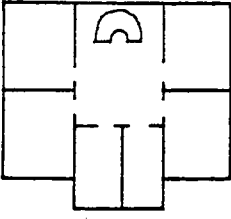
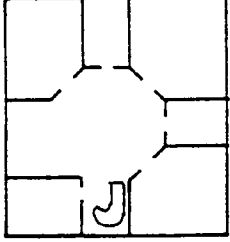
Tablo 10'da cepheler çıkma durumlarına ve kat sayılarına göre incelenmiştir. Bu alan çalışmasına göre giriş üstü çıkmasız 8 örneğe, giriş üstü çıkmalı 44 örneğe rastlanmıştır. Kat sayılarına göre incelenen bu konutlardan 6 örnek bodrum ve zemin kattan, 18 örnek zemin ve 1 kattan, 26 örnek bodrum, zemin ve 1 kattan, 1 örnek zemin ve 2 kattan ve 1 örnekte bodrum, zemin ve iki kattan oluşmuştur.

Alan çalışması sırasında cephe düzeyinde yöreye kimlik kazandıran nitelikler aşağıdaki gibi sıralanabilir.

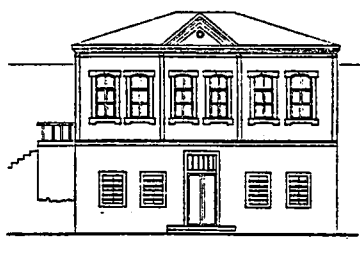
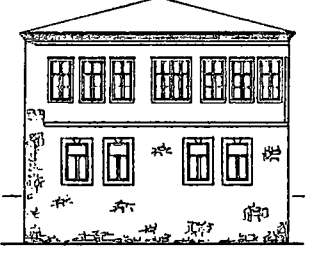

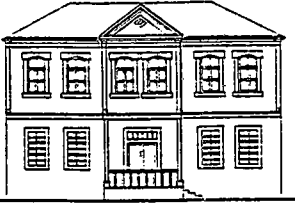

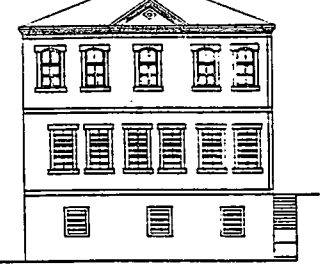
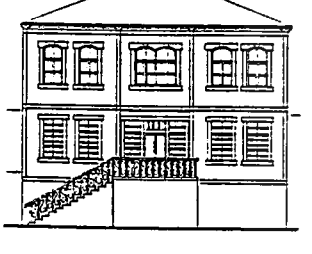

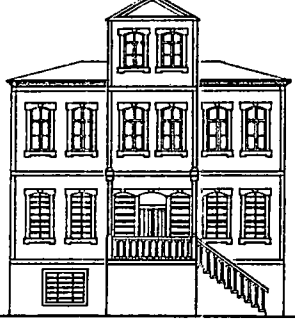
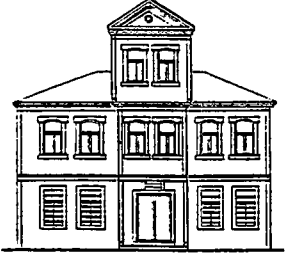
- Çıkmalılar (43/52)
- Üçgen alınlıklar (45/52)
- Üçgen alınlıklar üzerindeki rozetler (40/52)
- Söveli pencereler (52/52)
- Sıvanmış ve boyanmış ön cephe (52/52)
- Kat sayıları (zemin+1 kat, 17/52 ; bodrum + zemin +1 kat, 18/52)
- Katlar arasında ahşap bantlarla yapılan kat ayrımları (51/52)
- Girişe çıkan merdivenler (30/52)
- Giriş önü mekanı (46/52)

Soruşturma çalışmasında deneklerin Akçaabat yöresi ve konutlarını diğer yöre ve konutlarından ayırt etme nedenleri oranları ile birlikte aşağıdaki gibi sıralanmaktadır.

Tablo 9. Akçaabat Geleneksel Konutlarının plan düzeyinde sınıflandırılması.

ODA SAYISI	DIŞ SOFALI PLAN TİPİ				İÇ SOFALI PLAN TİPİ						ORTA SOFALI PLAN TİPİ					
	GİRİŞ ÜSTÜ ÇIKMASIZ				GİRİŞ ÜSTÜ ÇIKMALI						G. ÜSTÜ ÇIKMASIZ		G. ÜSTÜ ÇIKMALI		G. Ü ÇIKMASIZ	
	Merdiven Sofa Sonunda	Ör. No	Merdiven Sofa Köşesinde	Ör. No	Merdiven Sofa Sonunda	Örnek No	Merdiven Oda Arasında	Ör. No	Merdivensiz	Ör. No	Merdiven Sofa Sonunda	Ör. No	Merdiven Sofa Sonunda	Ör. No	Merdiven Sofa Köşesinde	Ör. No
2 ODALI				1		6, 11, 15, 16, 17, 18, 19, 23, 24, 25, 26, 28, 30, 31, 32, 33, 34, 38, 39, 40, 41, 42, 44, 45, 47, 48, 49, 50, 51						14,35				
3 ODALI		21				36		3,4,7		3, 8, 27		5				
4 ODALI		52				9, 13, 29, 46,				2, 43						
5 ODALI						12				37			20			
6 ODALI						22									10	

Tablo 10. Akçaabat Geleneksel Konutlarının cephe düzeyinde sınıflandırılması.

Kat Sayısı	GİRİŞ ÜSTÜ ÇIKMASIZ				GİRİŞ ÜSTÜ ÇIKMALI			
	Üçgen Alınlıklı	Ör. No	Üçgen Alınlıksız	Ör. No	Üçgen Alınlıklı	Örnek No	Üçgen Alınlıksız	Ör. No
BODRUM+ZEMİN		8		10		2, 43, 27, 37		
ZEMİN+1 KAT						3, 9, 15, 16, 18, 23, 24, 25, 34, 39, 40, 41, 42, 45, 49, 50, 51		36, 46
BOD.+ZEM.+1 KAT		5, 21, 35, 52		1, 14		4, 7, 11, 12, 13, 17, 22, 26, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 38, 44, 47, 48		20
BOD.+ZEM.+2 KAT						19		
ZEMİN+2 KAT						6		

- Çıkmalar (%56)
- Üçgen alınlıklar (%80)
- Çatı alınlıkları üzerindeki rozetler (%30)
- Pencereleler (%66)
- Kat sayısı (%10)
- Girişe çıkan merdivenler (%10)
- Giriş önü mekanı (%10)
- Cephe malzemesi (%12)

Tablo 11. Cephe düzeyinde alan ve soruşturma çalışmasından elde edilen oranlar.

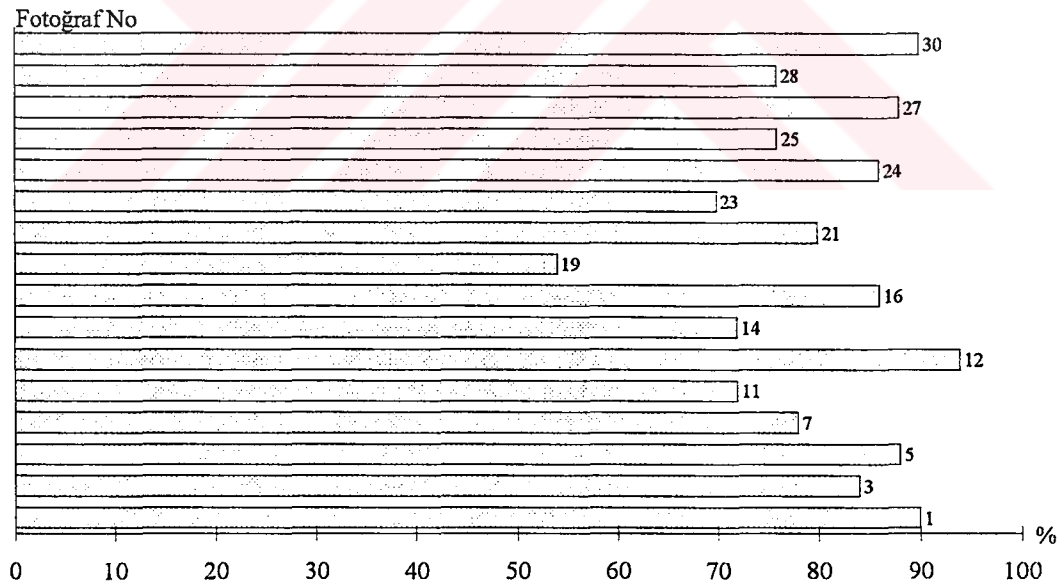
	Alan Çalışması (52 Konut)	Soruşturma Çalışması (50 Denek)
Giriş Üstü Çıkmalar	43/52	28/50
Üçgen Alınlıklar	45/52	40/50
Ü. A. Üzerindeki Rozetler	40/52	15/50
Söveli Pencereleler	52/52	33/50
Kat Sayıları (B+Z+1K, Z+1K)	18/52, 17/52	5/50
Girişe Çıkan Merdivenler	30/52	5/50
Giriş Önü Mekanı	46/52	5/50
Sıvanmış ve Boyanmış Ön Cephe	52/52	6/50

Yörede yapılan çalışmalar sırasında dıştan yapılan gözlemler ve fotoğraflar yoluyla incelenen içine girilemeyen 28 konutta da, cephe öğeleri 52 konutla yapılan tablolardaki sonuçları doğrulamaktadır.

5. SONUÇLAR

Tipolojik çalışma sonucunda yöredeki geleneksel konutların en belirgin yerleşim, plan ve cephe özellikleri Tablo 4, 8, 9 ve 10'da verilmiştir. Bu tablolarda yerleşim düzeyinde en çok rastlanılan tip bahçe içine serbest yerleşmiş (52/52) ve sırtını bahçe duvarına dayamış konutlardır (22/52). Plan düzeyinde en çok rastlanılan iç sofalı plan tipidir (47/52). Cephe düzeyinde en çok rastlanılan tip giriş üstü çıkmalı, bodrum+zemin+1 kat, zemin+1 katlı (44/52) ve üçgen alınlıklı konutlardır (45/52).

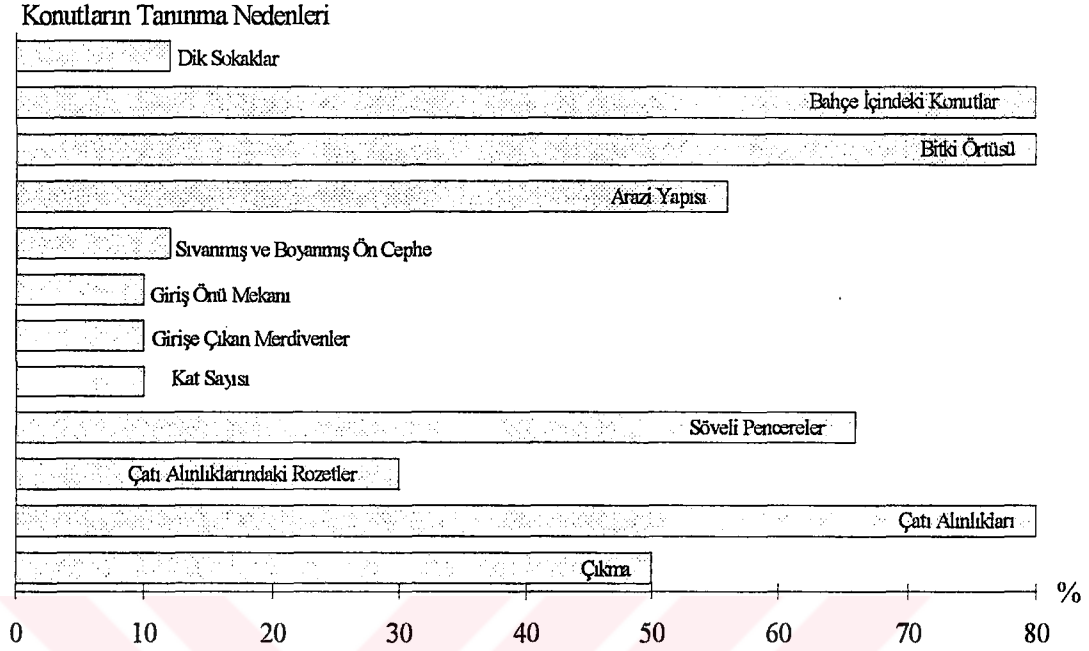
Doğu Karadeniz Geleneksel Konut mimari örnekleri birbirlerine oldukça benzemektedir. Birbirlerinden kat yükseklikleri, pencere-kapı büyüklükleri ve düzenleri, çıkmaların yerleri gibi küçük farklılıklar göstermektedirler. Soruşturma çalışmasının amacı bu küçük farklılıkların yöre insanları tarafından ayırt edilip edilmediğinin öğrenilmesi oluşturmaktadır. Soruşturma çalışmasının sonucunda yöre insanı tarafından bu küçük farklılıkların ayırt edildiği görülmüştür. Soruşturma çalışmasında Akçaabat yöresine ait fotoğraflarla ilgili sonuçlar ve oranları Şekil 23'te görülmektedir. Soruşturma çalışmasında kullanılan fotoğraflar Ek Tablo 2'de verilmiştir.

Şekil 23. Akçaabat yöresine ait fotoğrafların tanınma oranları (%).

Deneklerin Akçaabat Geleneksel Konutlarını diğer yöre konutlarından ayırt etme nedenleri ve oranları Şekil 24'te görülmektedir. İnsanların her gün gördükleri, içinde

yaşadıkları konutların küçük ayrıntılarını genellikle ayırt etmişlerdir. Konutların tanınmasında deneklerin sırasıyla en çok çatı alınlıklarına, pencerelere, yapının bütününe, yapıların konumlarına, çıkmalara ve bitki örtüsüne dikkat ettikleri görülmüştür (Şekil 24).

Şekil 24. Deneklerin Akçaabat yöresini ayırtma nedenleri (%).

Soruşturma çalışması sonucunda elde edilen bilgilere göre, insanlar yaşadıkları, alıştıkları ortamları kendilerine yakın hissettikleri görülmüştür. İnsanların bir yere ait olma, kendilerini orada güvende, huzurlu hissetmeleri o yere karşı duyulan duygusal bağların güçlü oluşu ile ilgilidir.

Bir yere karşı güçlü duyguların oluşmasında o yerin yapılaşmasının büyük payı vardır. Bunu Akçaabat'taki yeni ve eski yerleşim karşılaştırıldığında görürüz. İnsanlar soruşturma çalışması sırasında yeni yapılaşmaya karşı olumsuz düşüncelerini belirtmişler ve kendi evlerinden yeni yapılan apartmanlarda oturan çocuklarının ya da yakınlarının evlerine gittiklerinde rahat edemediklerini ve canlarının sıkıldığını dile getirmişlerdir. Bunun yanı sıra kendi yaşadıkları geleneksel konutlarının rahatını, huzurunu ve sessizliğini belirtmişlerdir. Kendi konutlarının olumlu yanlarını ve oranlarını aşağıdaki gibi ifade etmişlerdir.

- Sağlıklı oluşları (32/50)
- Müstakil oluşları (28/50)
- Bahçelerinin oluşu (16/50)

Her iki çalışma sonucunda yöreye kimlik kazandıran nitelikler aşağıdaki gibi sıralanabilir.

- İç sofalı plan tipi
- Arazi yapısı
- Dar ve dik sokaklar
- Bahçe içindeki konutlar
- Bitki örtüsü
- Çıkmalar
- Üçgen alınlıklar
- Üçgen alınlıklar üzerindeki rozetler
- Söveli pencereler
- Sıvanmış ve boyanmış ön cephe
- Kat sayısı (B+Z+1K, Z+1K)
- Girişe çıkan merdivenler
- Giriş önü mekanı

Bütün bu niteliklerin birçoğunun birarada olması Akçaabat Geleneksel Konutlarına ve yöresine kimlik kazandırmaktadır.

6. ÖNERİLER

Günümüzde geleneksel yapılar değişen yaşam şartlarından dolayı artık bazı işlevlere cevap verememektedir. Binaların yenilenme ve üretme işlevleri yerine getirilirken, insanların memleket, vatan duygularıyla bağlandıkları yörelerde, yerleşimlerin özünün ne olması gerektiğinin tesbit edilmesi, gelecekteki tasarımlar için bize yol gösterecek ve referans verecektir.

Bu amaçla yapılan Akçaabat örneğinde yöresel kimlik arayışı adlı bu çalışma, geleneksel konutların yavaş yavaş yok olmaya başladığının, bu konutların hemen yanbaşımda yapılan yeni konutların çarpık kentselmeye yol açtıklarının görülmesi (Şekil 25), bu tür yörelerde bu olumsuz yapılaşmalara karşı alınacak tedbirlerde referans olacaktır.

Şekil 25. Akçaabat'ta oluşmuş çarpık kentselme.

Sahildeki yüksek yapılaşma Akçaabat'ın tepelerindeki geleneksel yerleşim silüetinin görünmemesine neden olmaktadır. Sahildeki bu yeni yerleşim yeşil bir çizgiyle eski yerleşimden ayrılmış gibi görünmektedir (Şekil 26).

Hızla artan nüfus, bunun sonucu olan hızlı bir yapılaşma alınmayan tedbirlerle Akçaabat'ta çarpık bir kentselmeyi oluşturmuştur. Bu çarpık kentselme yavaş yavaş

geleneksel yerleşim bölgesine yaklaşmakta ve geleneksel konutlarımızı yok olmayla karşı karşıya bırakmaktadır (Şekil 27). Burada görev halka ve yönetime düşmektedir. Geleneksel konutların koruma altına alınması önemli bir noktadır. Bu amaçla, Kültür Bakanlığı Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu 18. 12. 1992 tarihinde 53 konutu koruma altına almış ve Ortamahalle Sit Alanı için aldığı geçici yapılanma koşullarının devamına karar vermiştir.

Şekil 26. Eski ve yeni yerleşimi birbirinden ayıran yeşil bitki örtüsü.

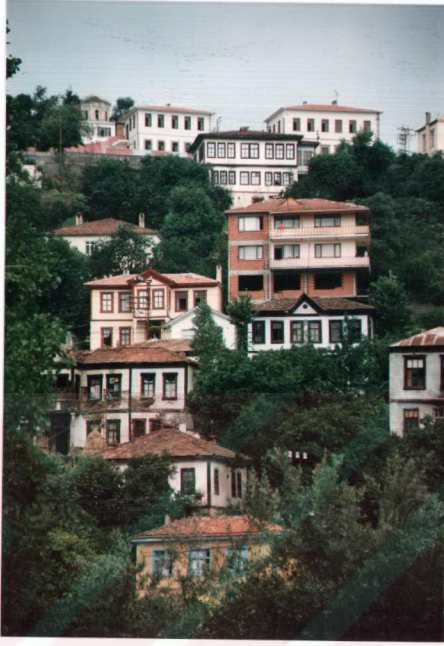
Kültür Bakanlığı Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun karar aşamasında olan Ortamahalle'yi koruma amaçlı imar planına göre, bu mahalledeki yapılanma koşullarını şöyle sıralamaktadır.

- Sit alanı içerisindeki tescilli yapılar parselleriyle birlikte korunmalı ve her türlü onarım için bölge kurulundan izin alınmalıdır.

- Sit alanında tescilli olmayan yapıların onarımı sırasında modern malzemeler yörenin özgün mimarisine aykırı düşmeyecek şekilde kullanılabilir. Renkler bej, beyaz, açık gri, açık sarı veya bunlara yakın renkler olabilir.

- Sit alanı içerisinde yeni yapılacak konutlarda kat yüksekliği 2 kat olacaktır (bodrum yapılması halinde binanın yüksekliği 9.50 m. yi geçemez).

- Çıkmalar, pencereler, çatılar, bahçe duvarları için bir takım kısıtlamalar getirilmiştir.

Şekil 27. Geleneksel konutların arasına girmiş yeni yapılaşma.

Bu koruma amaçlı imar planı Ortamahalle'deki yapılaşmayı olumlu etkileyebilir. Ancak bu yapılar sahiplerinin maddi olanaksızlıkları sebebiyle onarım görememekte ve bakımsızlıktan kendiliğinden yıkılmaktadır (Şekil 28). Resmi kuruluşların bu yapıların onarımı için halka verdiği teşvik kredilerini artırması geleneksel konutların korunmasında etkili olabilir.

Yapılan araştırmalar sonucunda 50/50 oranında tüm denekler geleneksel konutta yaşamaktan fiziksel özellikleri açısından memnun ve mutlu olduklarını dile getirmişlerdir. İnsanların memnun ve mutlu olmalarının nedenleri, belirtildiği gibi sağlıklı, müstakil, bahçeli konutlara sahip olduklarıdır. Bu niteliklerin yeni yerleşimlerde kullanılması olumlu sonuçlar verecektir. İnsan-doğa ikilisini çok iyi bir şekilde biraraya getiren geleneksel konutlar gözönünde tutularak, insanların gerektiğinde müstakil kalmalarına, bahçelerine çıkmalarına imkan verebilecek yeni çözümler üretilebilir.

Şekil 28. Bakımsızlıktan yıkılmaya yüz tutmuş geleneksel bir ev.

Yapım sistemi olarak ahşap olan bu konutlar, oldukça sağlıklı ve yörenin iklimiyle uyum göstermektedir. Daha öncede belirtildiği gibi yapıların sağlıklı olduğu soruşturma çalışması sırasında deneklerce ifade edilmiştir. Rutubetli bir iklimle sahip olan Akçaabat'ta özellikle yaşlılar ve romatizmalı hastalar yeni yapılan betonarme binalardan rahatsızlık duymaktadırlar. Bugün bu sistem alınarak teknoloji ile birleştirilip yeni bir sistem geliştirilebilir.

Sonuç bölümünde verilen Akçaabat yöresine kimlik veren nitelikler (Çıkmalar, çatı alınlıkları, pencereler, bahçeler, kat sayısı, bitki örtüsü) bize referans vermektedir. Daha sonraki çalışmalarda bu referansların kaynakları araştırılabilir ve kökenlerinde hangi kültürün ve hangi amacın olduğu saptanabilir. Böyle bir çalışma bu niteliklerin özünün tesbit edilmesine ve bu şekilde, bu öze yola çıkılarak yeni yerleşimlerde tasarım kararlarının verilmesinde yol gösterebilir.

Bu çalışma kapsamında kimlik araştırması sadece ön cephe üzerinden değerlendirmeye alınmıştır, sonraki çalışmalarda bu konu tüm cepheler ve grup yerleşimler açısından da ele alınabilir.

7. KAYNAKLAR

1. Çevik, S., Kimlik-Kimliklendirme, Doktora Tezi, K.T.Ü. Mühendislik-Mimarlık Fakültesi, Trabzon, 1991.
2. Güvenç, B., İnsan ve Kültür, İkinci Baskı, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1974.
3. Güvenç, B., Kültür Konusu ve Sorunlarımız, Birinci Baskı, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1993.
4. Gür, Ş. ve Aydemir, S., Doğu Karadeniz Bölgesi Nitelikli Konut Araştırması, Cilt No 4., Birinci Baskı, K.T.Ü. Müh.-Mim. Fak. Mimarlık Bölümü, Trabzon, 1993.
5. Yürekli, H., Çevrenin Korunması ve Geliştirilmesi İçin Bir Metod Önerisi, Doktora Tezi, İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi, İstanbul, 1980.
6. Kuban, D., Mimarlık Kavramları, Dördüncü Baskı, Yem Yayımları, İstanbul, 1992.
7. Kızıl, F., İki Boyutlu Görünüşleri Üç Boyutlu Algılama Yöntemi, M.S.Ü. Mimarlık Fakültesi Yayını, İstanbul, 1993.
8. Nalçakan, M., Konutta Tarihi ve Kültürel Sürekliliğin İrdelenmesi, Tasarım Dergisi, 46, 9 (1985).
9. Aksoy, E., Mimarlıkta Tasarım Bilgisi, Hatiboğlu Yayınevi, Ankara, 1987.
10. Aksoy, Ö., Biçimlendirme, Karadeniz Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş., Trabzon, 1977.
11. Keskinok, K., Biçimleme, Görsel Algının Gelişim Sorunları ve Bedri Baykam, Güzel Sanatlar Matbaası A.Ş., Ankara.
12. Şentürer, A., Mimaride Estetik Olgusu Üzerine Kuramsal, Deneysel Bir İnceleme, Yapı Dergisi, 139, 6 (1993).
13. Evcı, F. ve Arcan, E. F., Mimari Tasarıma Yaklaşım, 2K Yayınevi, İstanbul, 1992.
14. Aydın, S., Mimarlıkta Estetik Değerler, İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Baskı Atelyesi, İstanbul, 1993.
15. Tunalı, İ., Estetik, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1993.
16. Özer, B., Yorumlar, Kültür-Sanat-Mimarlık, Yem Yayımları, İstanbul, 1993.
17. Madran, E., Arch 151 Dersinin Amacı, Media, O.D.T.U. Mimarlık Fakültesi, 2 (1984).

18. Özek, V., Mimarlıkta Gösterge ve Simge Eşik Aşamasının Belirlenmesi, Doktora Tezi, Karadeniz Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş., Trabzon, 1980.
19. Antoniadis, A.C., Architecture and Allied, Kedall-Hunt Publishing Company, 1986.
20. Tessarin, A., Socio-Spatial Patterns of Territorial Identity, IAPS 11, 1990, METU, Cilt 5.
21. Schulz, C. N., Genius Loci-Towards a Phenomenology of Architecture, Academy Editions, London, 1980.
22. Sözen, M. ve Eruzun, C., Anadolu'da Ev ve İnsan, Emlak Bankası Yayınları.
23. Bektaş, C., Çağdaş Türk Evini Oluşturacak Yaşama Kültürü, Türk Halk Mimarisi Sempozyumu Bildirileri, 1990, Konya.
24. Küçükerman, Ö., Türk Evi, Üçüncü Baskı, Apa Ofset Basımevi Sanayi ve Ticaret A.Ş., İstanbul, 1988.
25. Şener, H., Alanya'da Geleneksel Konutlar ve Yeni Konut Uygulamaları, Türk Halk Mimarisi Sempozyumu Bildirileri, 1990, Konya.
26. Demir, A., Antakya Konut Mimarisinde Cephe, Yapı Dergisi, 45, 12 (1981).
27. İbiş, T., Mimari Çevrenin Sürekliliği Açısından Pencere Elemanı: Pencerelerin Değişim Analizi, Doktora Tezi, K.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, 1993.
28. Uraz, T., Tasarlama, Düşünme ve Biçimlendirme, İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Baskı Atelyesi, İstanbul, 1993.
29. Balcı, P., Türk Evini Koruma Konusunda Uygulanacak Yöntemler, Türk Halk Mimarisi Sempozyumu Bildirileri, 1990, Konya.
30. Sezgin, A., Akçaabat Fotoğraf Arşivi.
31. Lermioğlu, M., Akçaabat, Akçaabat Tarihi ve I. Genel Savaş-Hicret Hatıraları, Kardeşler Basımevi, İstanbul, 1949.
32. Enön, Z., Öztekin, K., Tosun, V. ve Güngör, B., Akçaabat Ortamahalle'de Bir Araştırma, Kuzey Haber Matbaacılık, Trabzon, 1984.
33. Aksoy, H., Trabzon 89, Kuzey Gazetecilik Matbaacılık Ambalaj Sanayi A.Ş., Trabzon 1989, 52-53.
34. Ortamahalle'de Koruma Planı-Araştırma Raporu, T.C. Kültür Bakanlığı Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu, Trabzon, 1992.

35. Trabzon İl Yıllığı 1967, Trabzon, 1967, 30.
36. Başakman, M., Geleneksel Konut Çevrelerinin Korunması Bağlamında Geleneksel-Bölgesel Mimarinin Yorumlanması ve Modern Çevrelerin Yaratılmasına Işık Tutması, Fırat Üniversitesi, FÜNAF, 33, 1991, Elazığ.
37. Pepe, A. C., Akçaabat Fotoğrafları.

8. EKLER

Ek Tablo 1. İçine girilemeyen Akçaabat Geleneksel Konutları'nın fotoğrafları.

Ek Tablo 1'in devamı.

Ek Tablo l'in devamı.

Ek Tablo 1'in devamı.

Ek Tablo l'in devamı.

Ek Tablo 2. Soruşturma çalışmasında kullanılan fotoğraflar.

Fotoğraf No: 1
AkçaabatFotoğraf No: 2
RizeFotoğraf No: 3
AkçaabatFotoğraf No: 4
GörelleFotoğraf No: 5
AkçaabatFotoğraf No: 6
Sarayköy

Ek Tablo 2'nin devamı

Fotoğraf No: 7
Akçaabat

Fotoğraf No: 8
Rize

Fotoğraf No: 9
Ordu

Fotoğraf No:10
Sarayköy

Fotoğraf No: 11
Akçaabat

Fotoğraf No: 12
Akçaabat

Ek Tablo 2'nin devamı.

Fotoğraf No: 13
Piraziz

Fotoğraf No: 14
Akçaabat

Fotoğraf No: 15
Konakönü

Fotoğraf No: 16
Akçaabat

Fotoğraf No: 17
Rize

Fotoğraf No: 18
Ordu

Ek Tablo 2'nin devamı.

Fotoğraf No: 19
AkçaabatFotoğraf No: 20
SürmeneFotoğraf No: 21
AkçaabatFotoğraf No: 22
OrduFotoğraf No: 23
AkçaabatFotoğraf No: 24
Akçaabat

Ek Tablo 2'nin devamı

Fotoğraf No: 25
Akçaabat

Fotoğraf No: 26
Giresun

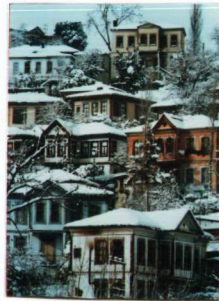
Fotoğraf No: 27
Akçaabat

Fotoğraf No: 28
Akçaabat

Fotoğraf No: 29
Konakönü

Fotoğraf No: 30
Akçaabat (37).

Ek Tablo 3. Soruşturma formu.

Adı ve Soyadı :
 Cinsiyeti : Kadın Erkek
 Yaşı :
 Öğrenim Durumu :
 Mesleği :
 Yöreyle İlişkisi : Akçaabat'lı Akçaabat'lı değil
 Kaç Yıldan Beri Akçaabat'ta Yaşıyor ?

 Oturduğu Konut : Geleneksel Konut Apartman Dairesi
 Geleneksel Konutta Kaç Yıldan Beri Yaşıyor Ya da Yaşamıştır ?

Size Verilen 30 Fotoğraftan Sizce Hangileri Eski Akçaabat Konutlarıdır?

NO	NO	NO
1-	7-	13-
2-	8-	14-
3-	9-	15-
4-	10-	16-
5-	11-	17-
6-	12-	18-

Ayırt Ettiğiniz Fotoğraflardan Size Eski Akçaabat Konutu Olduğunu Düşündüren Nedenler Nelerdir ?

- Çıkmaları
- Çatı Alınlıkları
- Çatı Alınlıkları Üzerindeki Rozetler
- Söveli Pencereleeri
- Sıvalı ve Boyalı Ön Girişleri
- Kat Sayıları
- Girişe Çıkan Merdivenler

Giriş Önü Mekanı

Bahçe Duvarları

Bahçe İçindeki Konutlar

Arazi Yapısı

Sokakları

.....

.....

Eviniz Bu Şekli İle Yenilense Bu Evde mi Yaşamak İstersiniz, Yoksa Yeni Yapılan Apartman Dairelerinden Birinde mi Yaşamak İstersiniz ? Neden ?

Burada Yaşamak İsterim.

.....

Apartman Dairesinde Yaşamak İsterim.

.....

Şimdi Yaşadığınız Konuttaki Tüm Teknik Olanaklar Daha Önce Yaşamış Olduğunuz Geleneksel Konutta Olmuş Olsaydı Yine Apartman Dairesinde mi Yaşamak İsterdiniz ? Neden ?

Şimdi Oturduğum Konutta Yaşamak İsterim.

.....

Daha Önce Oturduğum Geleneksel Konutta Yaşamak İsterim.

.....

Akçaabat'ta Yaşamaktan Memnun musunuz ? Neden ?

Evet

Hayır

.....

.....

9. ÖZGEÇMİŞ

Emine SAKA; 03.11.1970 tarihinde Trabzon'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Akçaabat'ta sırasıyla Akçaabat Merkez İlkokulu, Ortaokulu ve Lisesi'nde tamamladı. 1988 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Mühendislik - Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü'nde yüksek öğrenimine başladı. Bu bölümden Haziran 1992 yılında mimar ünvanı ile mezun oldu.

1992 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı'nda yüksek lisans öğrenimine başladı. 1992-1993 yılları arasında serbest mimar olarak çalıştı. Temmuz 1993'te Fen Bilimleri Enstitüsü'ne Araştırma Görevlisi olarak atandı. Halen bu göreve devam etmektedir. İngilizce bilmektedir.

**T.C. YÜREĞÖZLERİM KÜLTÜR
BÖLÜMLERİNE**